

ลาว

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน
ในกลุ่มประเทศ CLMV
สำหรับนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรณีศึกษา การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมลาว

ภายใต้โครงการทุนวิจัยมุ่งเป้าปี ๒๕๖๐ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช)
ศูนย์อาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย เรื่อง

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV
สำหรับนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
An Instructional Model of ASEAN Cross Culture in CLMV Countries
for Students in Mahachulalongkornrajavidyalaya University

กรณีศึกษาการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมลาว

ผู้เขียน

พระครูวิมลศิลป์กิจ, ผศ.

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฤทธิชัย แกมนาค

บรรณาธิการ

พระราชวรเมธี, รศ.ดร.

ศูนย์อาเซียนศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ภายใต้โครงการทุนวิจัยมุ่งเป้าปี 2560 สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

ISBN: 978-616-300-596-0

บรรณาธิการ

พระราชวรเมธี, รศ.ดร.

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ดร.ลำพอง กลมกุล

กองบรรณาธิการ

พระครูวิมลศิลปกิจ, ผศ.

พระใบฎีกาสุพจน์ ตปสีโล

พระปลัดระพิน พุทธิสารโ, ผศ.ดร.

ผศ.ดร.พิเชฐ ทังโต

ผศ.ดร.จตุภูมิ เขตจัตุรัส

ดร.ฤทธิชัย แกมมณาค

นายกวีพล ศรีหะมมงคล

พิสูจน์อักษร

พระปลัดระพิน พุทธิสารโ, ผศ.ดร.

นายกวีพล ศรีหะมมงคล

ออกแบบปก

นางสาวมุกกรวี ฉิมพะเนาวิ

พิมพ์เมื่อ

30 มิถุนายน 2562

จำนวนหน้า

133 หน้า

จัดทำโดย

ศูนย์อาเซียนศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170

คำนำ

เอกสารองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV สำหรับนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” เล่มนี้ จัดทำขึ้นเพื่อสรุปผลงานการวิจัยกรณีศึกษาข้ามวัฒนธรรมของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) อันจะนำไปสู่การปฏิบัติอยู่ร่วมกันอย่างสันติของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยของไทยกับนิสิตต่างชาติ (สปป.ลาว)

เอกสารเล่มนี้ได้รวบรวมผลงานการวิจัยที่ได้จากการลงพื้นที่ภาคสนามที่แขวงหลวงพระบาง แขวงเชียงขวาง แขวงวังเวียง แขวงเวียงจันทน์ แขวงสะหวันนะเขต มาสรุปได้ เช่น ข้อมูลพื้นฐานของ สปป.ลาว ฮีตสิบสองครองสิบสี่ ที่เป็นฮีตฮอยหรือจารีตของคนลาว มารยาทในการอยู่ร่วมกัน เอกลักษณ์ อัตลักษณ์ของลาว เป็นต้น อนึ่ง เอกสารองค์ความรู้ฯ นี้ เป็นการศึกษาวิจัยของทีมงานวิจัย วช. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป

เอกสารองค์ความรู้กรณีศึกษาการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมลาวนี้ สำเร็จลุล่วงได้เพราะได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการวิจัยจาก วช. โดยมีศูนย์อาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร.) เป็นพี่เลี้ยงให้การปรึกษา แนะนำ จึงขอขอบคุณ วช. และศูนย์อาเซียนศึกษา มจร. ไว้ ณ โอกาสนี้เป็นอย่างยิ่ง

คณะผู้จัดทำ

30 มิถุนายน 2562

คำนิยม

องค์ความรู้ที่ได้รับภายใต้โครงการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV สำหรับนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” ได้จัดทำขึ้นเพื่อนำเสนอสารสนเทศเกี่ยวกับวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV เพื่อเป็นสื่อการจัดการเรียนรู้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมสำหรับผู้เรียนโดยเน้นวัฒนธรรมทางศาสนา ประกอบด้วย 1) แบบแผนในการปฏิบัติตน (จารีต) 2) หลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน (มารยาทชาวพุทธ) 3) การนับถืออภินิหารทางพุทธศาสนา (วัตรปฏิบัติที่แตกต่างกัน) รวมทั้งข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับประเทศ CLMV โดยข้อมูลที่ได้รับนี้คณะผู้วิจัยได้มาจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและการออกแบบเครื่องมือวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามด้วยการศึกษาเชิงประเทศในประเทศอาเซียน การสัมภาษณ์เชิงลึกนิสิตอาเซียนที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และบุคลากรที่สอนในมหาวิทยาลัยจากประเทศในกลุ่ม CLMV ทำให้ได้ข้อมูลและสารสนเทศที่รวบรวมไว้ในตำราเล่มนี้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับนิสิตในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในการศึกษาและเรียนรู้ความเหมือนและความต่างระหว่างวัฒนธรรมของกันและกันต่อไป

ขออนุโมทนาขอบคุณ คณะผู้วิจัยทุกท่านที่มีความมุ่งมั่นและเพียรพยายามในการศึกษาและผลิตผลงานนี้เพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของนิสิตในระดับปริญญาตรีต่อไป

พระราชวรเมธี, รศ.ดร.

หัวหน้าโครงการวิจัย

รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร

บทที่	สารบัญ	หน้า
	คำนำ	ก
	คำนิยม	ข
	สารบัญ	ค
	สารบัญภาพ	จ
1	บทนำ	1
	1.1 ความนำ	1
	1.2 พระพุทธศาสนาใน สปป.ลาว	2
	1.3 จุดเปลี่ยนพุทธศาสนาใน สปป.ลาว สมัยพรรคคอมมิวนิสต์ ..	11
	1.4 อิทธิพลของพระพุทธศาสนาต่อประชาชน สปป.ลาว	13
	1.5 สถาปัตยกรรมใน สปป.ลาว	19
	1.6 วรรณคดีของ สปป.ลาว	21
2	แบบแผนในการปฏิบัติตน (จารีต)	23
	2.1 บทนำ	23
	2.2 แบบแผนในการปฏิบัติตน	26
	2.3 ชุดประจำชาติและอาหารประจำชาติ สปป.ลาว	43
3	หลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน (มารยาทชาวพุทธ)	47
	3.1 ความนำ	47
	3.2 หลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน	48
	3.3 มารยาทในการเข้าสังคม	51
4	การนับถืออิกายทางพุทธศาสนา	56
	4.1 ความนำ	56
	4.2 อิกายสำคัญของพระพุทธศาสนา	57
	4.3 สาเหตุของการแยกอิกายของพระพุทธศาสนา	68

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5	อัตลักษณ์เฉพาะของวัฒนธรรมลาว 70
5.1	ความน่า 70
5.2	มรดกโลกหลวงพระบาง 72
5.2.1	สถาปัตยกรรม 73
5.2.2	การทำบุญใส่บาตร 75
5.3	เครื่องแต่งกายผ้าทอมือ 80
6	ลักษณะการศึกษาลาวในปัจจุบัน 83
6.1	ความน่า 83
6.2	ระบบการศึกษา สปป.ลาว 84
6.3	การศึกษาคณะสงฆ์ลาว 88
7	ปณิณณะลาว 92
7.1	ถอดบทเรียนเราเมื่อไปมองลาว..... 92
7.2	ระบบบริการสาธารณะลาวสู่อาเซียน..... 93
7.3	การเชื่อมโยงลาวกับการเปิดประตูสู่อาเซียน..... 94
7.4	วัฒนธรรมการเชิดชูวีรภษัตริย์ในฐานะสัญลักษณ์แห่งความ เป็นชาติลาวกับคำว่า จินตนาการใหม่สู่การพัฒนาประเทศ ลาวสู่อาเซียน 96
7.5	เศรษฐกิจและความสัมพันธ์สองฝั่งโขงไทย-ลาว 99
7.6	สถานที่สำคัญในเวียงจันทน์ 102
7.7	พระพุทธรูปที่พบวัดสี่สะเกต ศิลปะร่วมสมัยล้านนา ล้านช้าง และกรุงศรีอยุธยา 110
7.8	ศิลปวัฒนธรรมไทยสายใยที่อยู่ในลาว 113
	บรรณานุกรม..... 130

สารบัญภาพ

บทที่	หน้า
1 ชุดแต่งกายนักเรียน สปป.ลาว	2
2 พระบางจำลอง ที่วัดเชียงทอง หลวงพระบาง	5
3 พระธาตุวิษณุราช หลวงพระบาง	6
4 วัดเชียงทอง หลวงพระบาง สร้างสมัยพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช	8
5 พระธาตุศรีสองรัก จังหวัดเลย	8
6 พระธาตุอินฮั่ง แขวงสะหวันนะเขต สปป.ลาว	9
7 พิพิธภัณฑหพระแก้ว นครหลวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว	10
8 พระพุทธรูปในพิพิธภัณฑวัดสี่สะเกด นครเวียงจันทน์	14
9 สัมภาษณ์พระหลักคำวรมณี มหาคัมภีราจารย์	18
10 อักษรลาว	19
11 พระธาตุหลวง นครเวียงจันทน์	20
12 ทิมวิชัย ณ ประตูลัษ นครหลวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว	21
13 พระณรรักศึกษาวิทยาลัยสงฆ์วัดองค์ดื้อ สปป.ลาว	22
14 วัฒนธรรมยามเช้าของนครหลวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว	22
15 ลาวสูงแขวงหลวงน้ำทา สปป.ลาว	25
16 ลาวเทิง แขวงจำปาสัก สปป.ลาว	25
17 ลาวลุ่ม แขวงบ่อแก้ว สปป.ลาว	25
18 แห่ผ้าพระเวส (เวสสันดรชาดก)	28
19 บุญข้าชะ หรือ ข้าระ	34
20 บุญออกพรรษา	38
21 วัฒนธรรมการแต่งงานของ สปป.ลาว	43
22 ชุดประจำชาติ สปป.ลาว	43
23 ชุปไก่ อาหารประจำชาติ สปป.ลาว	44
24 ส้มตำ อาหารประจำชาติ สปป.ลาว ประเภทพื้นบ้าน	45
25 ผ่อ อาหารเวียดนาม ที่คนลาวนิยมรับประทาน	45

สารบัญภาพ (ต่อ)

บทที่	หน้า
26 สถาปัตยกรรมลาวผสมฝรั่งเศส ที่หลวงพระบาง	73
27 ตักบาตรที่หลวงพระบาง 5 กุมภาพันธ์ 2561	78
28 ตักบาตรที่นครหลวงเวียงจันทน์ 22 กุมภาพันธ์ 2561	80
29 พระธาตุหลวงนครเวียงจันทน์	102
30 ประตูไซ นครเวียงจันทน์	104
31 ภาพจิตรกรรมบนเพดานประตูชัย	106
32 ทิวทัศน์จากประตูชัยของนครเวียงจันทน์	106
33 พิพิธภัณฑวัดสี่สะเกด	107
34 จารึกคำอธิษฐานของเจ้าภาพที่สร้างพระพุทธรูป	109
35 คณะผู้วิจัยอ่านคำอธิษฐานที่ฐานพระพุทธรูป	109
36 พระพุทธรูปในพิพิธภัณฑวัดสี่สะเกด	111
37 พระพุทธรูปรอบประเพณีมงคลวัดสี่สะเกด	114
38 ทีมวิจัยถ่ายภาพที่หน้าหอพิพิธภัณฑพระแก้ว นครเวียงจันทน์	116
39 วิหารวัดสีคูนเมือง นครเวียงจันทน์	118
40 อนุสาวรีย์เจ้าแม่ศรีเมือง วัดสีคูนเมือง นครเวียงจันทน์	119
41 เครื่องบูชาสักการะเจ้าแม่ศรีเมืองและเสาหลักเมือง	119
42 พระอุโบสถวัดพระเจ้านั่งศรีต่อมหาวิหาร (วัดไชยชุม)	120
43 พระเจ้านั่งศรีต่อ นครเวียงจันทน์	121
44 พระธาตุคำ กลางเมืองเวียงจันทน์	122
45 หน้าพระอุโบสถวัดอินแปง นครเวียงจันทน์	124
46 พญานาควัดอินแปง	127
47 สวนเจ้าอนุวงศ์ (ตลาดนัดกลางคืน)	128
48 สถานที่ออกกำลังกายริมแม่น้ำโขงช่วงเช้า ๆ ของแต่ละวัน	128

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความนำ

วัฒนธรรมพื้นฐานของประเทศสาธารณประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) เป็นวัฒนธรรมที่มีพระพุทธศาสนาเป็นหลัก และมีวัฒนธรรมชนเผ่าต่าง ๆ เป็นวัฒนธรรมรอง ซึ่งใน สปป.ลาวมีชนเผ่าอยู่มากมายและแบ่งกลุ่มเป็นกลุ่ม ๆ ได้แก่ กลุ่มลาวลุ่ม กลุ่มลาวเทิง กลุ่มลาวสูง เป็นต้น ประชากรลาวประมาณร้อยละ 75 นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 16-17 นับถือผี (Animism) ซึ่งเป็นความเชื่อดั้งเดิมตามแต่ละท้องถิ่นที่เหลือเป็นคริสต์ มุสลิม และอื่นๆ ([ระบบออนไลน์] ข้อมูลประเทศลาว, <http://www.ubru.ac.th/ccu/lao/info.html>) แม้ว่าทางรัฐบาลลาวให้เสรีภาพในการนับถือศาสนา แต่พุทธศาสนาแบบเถรวาทได้นำมาสร้างอำนาจความชอบธรรมในการปกครองของรัฐและเป็นแบบแผนหลักของวัฒนธรรมลาวซึ่งปรากฏให้เห็นทั่วประเทศ ทั้งในด้านภาษา ศิลปะ วรรณคดี วิถีชีวิตการเป็นอยู่ ทำให้ลาวมีประเพณีวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาเช่นเดียวกับประเทศไทย

ในขณะเดียวกันประชาชนลาวยังมีจารีต หรือ “ฮีต” ที่รักษาไว้อย่างเหนียวแน่นคือ ฮีตสิบสองคองสิบสี่ มีมารยาทในการอยู่ร่วมกันอย่างญาติพี่น้องและปฏิบัติตนต่อกันต่างเผ่าพันธุ์เช่นเดียวกับญาติพี่น้องของตนเอง ตลอดถึงการร่วมกันอนุรักษ์วัฒนธรรมของชาติไว้ เช่น การแต่งกาย การพูดจา การใช้ภาษาของตนเอง เป็นต้น

ภาพที่ 1 ชุดแต่งกายนักเรียน สปป.ลาว

1.2 พระพุทธศาสนาใน สปป.ลาว

1.2.1 ความเป็นมาเบื้องต้น

ศาสนาของประชาชนในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามประวัติศาสตร์ของ สปป.ลาว กล่าวว่า ประมาณ พ.ศ. 612 ประชาชนนับถือศาสนาพุทธนิกายมหายาน พ.ศ. 1290 กลับไปนับถือลัทธิพื้นเมือง คือนับถือผีตามที่บรรพบุรุษสืบทอดมา ซึ่งบางส่วนยังคงนับถือสืบทอดมาจนปัจจุบัน

พ.ศ. 1896 พระเจ้าสุวรวงศ์คำฝง กษัตริย์ของลาวขณะนั้น (อาณาจักรล้านช้าง) ส่งทูตไปทูลขอนิมนต์พระสงฆ์จากอาณาจักรเขมรเข้ามาเผยแพร่ศาสนาพุทธนิกายเถรวาทในอาณาจักรล้านช้าง จนศาสนาพุทธนิกายเถรวาทเจริญรุ่งเรืองประดิษฐานมั่นคงสืบมาจนถึงปัจจุบัน ประชาชนส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธนิกายเถรวาท 75% และเป็นศาสนาประจำชาติ นับถือศาสนาคริสต์ประมาณ 100,000 คน และนับถือศาสนาอิสลาม ประมาณ 300 คน ที่เหลือ นับถือผี 16-17%

แต่ถ้าหากถือเอาตามประวัติศาสตร์แห่งการสร้างพระธาตุบรรจุพระอุรังคธาตุของพระพุทธเจ้าตามหลักฐานทางคัมภีร์ที่ได้ระบุไว้ ก็ถือได้ว่า พระพุทธศาสนานั้นได้เข้ามาสู่ดินแดนบริเวณแถบนี้ในปลายพุทธกาลแล้ว เป็นที่ยอมรับอย่างเป็นทางการว่า พระพุทธศาสนานั้นเข้ามาสู่ดินแดนที่ชื่อว่า “สุวรรณภูมิ” ซึ่งก็รวมถึงประเทศลาวด้วย เริ่มมาแต่สมัยพระเจ้าอโศก พ.ศ. 238 จากนั้นพระพุทธศาสนาก็เจริญรุ่งเรืองอยู่ ณ บริเวณแถบนี้สืบมาจนถึงปัจจุบัน โดยผลัดเปลี่ยนเป็นพระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาท บ้าง และมหายานบ้าง

นับตั้งแต่สมัยเจ้าสุวรรณคำผงขึ้นเสวยราชย์ เมื่อ พ.ศ. 1895-1896 ทรงมีพระโอรส 6 พระองค์ ใน 6 พระองค์นั้น เจ้าฟ้าจุ่มมีลักษณะผิดแผกจากพระโอรสองค์อื่น คือมีฟันและลิ้นเป็นสีดำ โหรทำนายว่าเป็นกาลกีนิจจึงได้นำไปลอยแพ บังเอิญแพได้มาถึงเมืองขอม ได้รับการเลี้ยงดูจากพระมหาปาสมันตเถระ ต่อมาได้เข้าถวายตัวเป็นมหาดเล็กในราชสำนักของพระเจ้าอินทปัตต์ และได้อภิเษกสมรสกับพระธิดาของพระเจ้าอินทปัตต์ พระนามว่า พระนางแก้วยอดฟ้า (ฟ้าหญิงคำหยาด)

ต่อมาบิดาให้ไปตีเมืองล้านช้าง และสามารถยึดเมืองล้านช้างได้ในปี พ.ศ. 1896 แล้วขึ้นครองราชย์ เป็นกษัตริย์องค์ที่ 23 ของราชวงศ์ล้านช้าง ทรงพระนามว่า พระเจ้าฟ้าจุ่มแหล่งหล้าธรณี แ่อาณาเขตออกไปอย่างกว้างขวาง พระพุทธศาสนาได้เข้ามาสู่อาณาจักรล้านช้างในยุคนี้เป็นที่เด่นชัดอีกครั้งหนึ่ง

1.2.2 พระพุทธศาสนาสมัยพระเจ้าฟ้าจุ่ม

พระนางแก้วยอดฟ้าพระมเหสีผู้ทรงเคยนับถือพระพุทธศาสนามาก่อน เมื่อครั้งอยู่ในเมืองขอม ทรงเห็นประชาชนนับถือผีสงเทวดา และฆ่าสัตว์บูชา เช่นสรวงอยู่ในล้านช้าง จึงได้ทูลขอให้พระเจ้าฟ้าจุ่มไปอัญเชิญพระพุทธศาสนา มาเผยแผ่ในอาณาจักรล้านช้างจากประเทศขอม พระเจ้าฟ้าจุ่มทรงเห็นด้วยจึง

ให้ทูตไปทูลขอนิมนต์พระสงฆ์ที่ขอมเข้ามาเผยแผ่ในประเทศลาว ในกาลครั้งนี้ได้มีพระสงฆ์ผู้แตกฉานในพระธรรมและพระไตรปิฎกจากขอม นำโดยพระมหาปาสมัตเถระและพระมหาเทพลังกา พร้อมกับพระสงฆ์อีก 20 รูปและนักปราชญ์ผู้เรียนจบ พระไตรปิฎกอีก 3 คน และพระราชทานพระพุทธรูป "พระบาง" และหน่อพระศรีมหาโพธิ์ และช่างหล่อพระพุทธรูปไป เมื่อคณะสงฆ์เดินทางมาถึงเวียงจันทน์ เจ้าเมืองจันทน์ได้นิมนต์พักสมโภชพระบางอยู่ 3 ค่ำ 3 วัน แล้วคณะสงฆ์ก็เดินทางต่อไปยังเวียงคำ ชาวเมืองเวียงคำได้อาราธนาพระเถระไปในเมืองแล้วสมโภชพระบางกัน 3 ค่ำ 3 วัน ครั้นจะเดินทางต่างปรากฏว่าพระพุทธรูปไม่สามารถยกไปได้ จึงเสี่ยงทายว่า “เทวดาอารักษ์คงปรารถนาจะให้พระบางอยู่ที่เวียงคำ” จากนั้นพระเถระและผู้ติดตามก็ได้เดินทางไปยังเมืองเชียงทอง ครั้นถึงเชียงทอง ได้เข้าเฝ้าพระเจ้าฟ้ารั่มและพระมเหสี พระเถระและคณะจึงได้เผยแผ่พุทธศาสนาในลาวจนเจริญรุ่งเรืองประดิษฐานมั่นคง (พระมหาดาวสยาม วชิรปัญญา, 2555)

ภาพที่ 2 พระบางจำลอง ที่วัดเชียงทอง หลวงพระบาง

รัชสมัยของพระเจ้าฟ้ารุ่งนั้นเต็มไปด้วยศึกสงคราม ทำให้ชาวลาวที่มีนิสัยรักสงบเกิดความเบื่อหน่าย จนในที่สุดพร้อมใจกันขับพระเจ้าฟ้ารุ่งออกจากราชสมบัติ และอภิเษกพระราชโอรสทรงพระนามว่า “พญาสามแสนไท” ขึ้นเป็นพระเจ้าแผ่นดิน

1.2.3 พระพุทธศาสนาสมัยพระเจ้าสามแสนไท

พญาสามแสนไท ทรงอภิเษกกับเจ้าหญิงแห่งอาณาจักรกรุงศรีอยุธยา ซึ่งทำให้มีการจัดระเบียบบ้านเมืองตามแบบแผนวิธีการที่ได้รับจากประเทศไทย เป็นอันมาก ในด้านการพระพุทธศาสนา พญาสามแสนไท ทรงทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองเป็นอย่างมาก เช่นทรงสร้างวัดมโนรมย์ วัดอุโบสถ หอสมุด โรงเรียนปริยัติธรรม เป็นต้น และทรงเจริญพระราชไมตรีกับทางกรุงศรีอยุธยา ตลอดจนถึงกัมพูชา เวียดนาม ซึ่งถือได้ว่าในสมัยนี้เป็นสมัยแห่งการจัดสรบ้านเมือง และการสร้างความมั่นคงเป็นปึกแผ่นอย่างมาก

1.2.4 พระพุทธศาสนาสมัยพระเจ้าวิชุลราชธิปัต

สมัยพระเจ้าวิชุลราชธิปัต (พ.ศ. 2044-2063) บ้านเมืองอยู่ในภาวะสงบ กษัตริย์ทรงเอาใจใส่ทำนุบำรุงพุทธศาสนา ได้สร้างวัดวาอารามต่าง ๆ เช่น สร้างวัดบรมหาราชวังเวียงทอง วัดวิชุลราช เพื่ออัญเชิญพระบางจาก เวียงคำ มาประดิษฐานที่วัดนี้ ต่อมาทรงสร้างวัดโพธิ์สบบ เพื่อเป็นอนุสรณ์แก่ พระราชบิดาที่ได้สวรรคตไป

ภาพที่ 3 พระธาตุมุขินราช หลวงพระบาง

1.2.5 พระพุทธศาสนาสมัยพระเจ้าโพธิสาราข

ในรัชสมัยพระเจ้าโพธิสาราข (พ.ศ. 2063-2090) พระองค์เป็นผู้เคร่งครัดทางพระพุทธศาสนาเป็นอย่างยิ่ง ได้ทรงมีพระราชโองการให้พลเมืองเล็กน้อยถือศีลทางเทวดา เลิกทรงเจ้าเข้าผีทั่วพระราชอาณาจักร ทรงให้รื้อศาลหลวง ศาลเจ้าผีเสื้อเมืองทรงเมือง และให้หันมานับถือพระพุทธศาสนาแทน ทรงสร้างวัดสุวรรณเทวโลกแต่เนื่องจากประเพณีการนับถือผีนั้นมีมานานมาก และได้ฝังเข้าไปในจิตใจของประชาชนทั่วไป จึงยากที่จะเลิกอย่างเด็ดขาดได้

ครั้นต่อมาทางอาณาจักรล้านนาว่างกษัตริย์ปกครอง จึงได้อัญเชิญเจ้าไชยเชษฐาหรือ เชษฐวงศ์ พระโอรสของพระเจ้าโพธิสาร ไปครองนครล้านนา เมื่อปี พ.ศ. 2089 พระเจ้าโพธิสารเสด็จสวรรคตเมื่อ พ.ศ. 2090 ด้วยถูกช้างล้มทับขณะประพาสป่า ทรงกลับนครได้เพียง 3 สัปดาห์ก็สวรรคต เมื่อสวรรคตแล้ว พระโอรสทั้งหลายต่างแย่งชิงราชสมบัติกัน อาณาจักรลาวได้แตกเป็น 2 ฝ่าย

คือ อาณาจักรฝ่ายเหนือ และฝ่ายใต้ พระเจ้าไชยเชษฐาแห่งล้านนา จึงยกทัพตีกรุงล้านช้าง และได้เชิญพระแก้วมรกตที่ประดิษฐานอยู่ที่วัดบุปผาราม เชียงใหม่ รวมทั้งพระพุทธรูปสี่องค์ (พระสิงค์) และพระแก้วขาวไปด้วย เมื่อเสด็จถึงล้านช้าง ทรงยึดราชสมบัติจากเจ้าครองนครทั้งสองได้ ด้วยความเกรงกลัวของเจ้าครองนครทั้งสอง จึงทรงครองนครทั้งสองซึ่งเรียกว่า กรุงศรีสัตนาคนหุต

1.2.6 พระพุทธศาสนาสมัยพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช

พระเจ้าไชยเชษฐาธิราช พระองค์จึงขึ้นครองราชสมบัติ นับเป็นมหาราชองค์ที่ 2 ของลาว ที่ทรงพระปรีชาสามารถ ทรงพระนามว่า “พระเจ้าไชยเชษฐาธิราช” พระพุทธศาสนาในยุคของพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช นับว่ามีความเจริญสูงสุด ทรงได้สร้างวัดสำคัญมากมาย ในกำแพงเมืองมีวัดอยู่ประมาณ 120 วัด และยังได้สร้างวัดพระแก้ว ซึ่งเป็นที่ประดิษฐานของพระแก้วมรกต ที่นำมาจากเมืองเชียงใหม่ ในสมัยนี้ได้มีการแต่งวรรณกรรมหลายเรื่อง เช่น สังสินชัย การเกด พระลักพระราม เป็นต้น สมัยนี้ราชอาณาจักรไทยได้มีความสัมพันธ์ลาวอย่างแน่นแฟ้น ได้ร่วมมือกันเพื่อต่อสู้กับพม่า ได้สร้างเจดีย์ “พระธาตุศรีสองรัก” ในอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย เพื่อเป็นอนุสรณ์ แห่งความเป็นพี่เป็นน้องกันของสองอาณาจักร (คำพา พอนแก้ว, 2555: 55-56)

พระเจ้าไชยเชษฐาธิราชได้ทรงย้ายเมืองหลวงจากเมืองเชียงทองไปอยู่ที่เวียงจันทน์ ได้ประดิษฐานพระแก้วมรกต และพระแซกคำ (พระพุทธรูปสี่องค์ หรือพระสิงค์) ไว้ที่เวียงจันทน์ เรียกว่าเวียงจันทน์ล้านช้าง ส่วนพระบางประดิษฐานไว้ที่เมืองเชียงทอง จึงได้ชื่อว่าหลวงพระบางมาจนถึงบัดนี้ บางครั้งก็เรียกชื่อว่าล้านช้างหลวงพระบาง และได้สร้างวัดเป็นที่ประดิษฐานพระแก้วมรกตขึ้นเป็นพิเศษ พระองค์ได้ทรงสร้างพระธาตุหลวง ซึ่งถือเป็นสถาปัตยกรรมชั้นยอดเยี่ยมของลาวเมื่อ พ.ศ. 2109

ภาพที่ 4 วัดเชียงทอง หลวงพระบาง สร้างสมัยพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช

ภาพที่ 5 พระธาตุศรีสองรัก จังหวัดเลย

ซึ่งต่อมาได้ถูกพวกปล้นจากญวนทำลายเสียหายไปมาก นอกจากพระองค์จะได้ทรงสร้างพระธาตุ อื่น ๆ และพระพุทธรูปสำคัญ ๆ อีกมากมาย เช่น พระเจ้าองค์ดื้อ ที่เวียงจันทน์ พระเจ้าองค์ดื้อ ที่อำเภอบ้านดุง จังหวัด

หนองคาย พระเสริม พระสุก พระใส พระอินทร์แปลง พระองค์แสน ทรงสร้าง
วัดพระธาตุ ที่จังหวัดหนองคาย และพระธาตุที่จมน้ำโขงอยู่ พระธาตุบังพวน
อำเภอเมืองหนองคาย สร้างวัดศรีเมือง จังหวัดหนองคาย และพระประธานใน
โบสถ์ นามว่า พระไชยเชษฐา พระศรีโคตรบูร ที่แขวงคำม่วน พระธาตุอิฐ ที่
แขวงสุวรรณเขต (สุวรรณเขต) พระธาตุศรีสองรัก อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย
และทรงปฏิสังขรณ์พระธาตุพนม เป็นต้น

ภาพที่ 6 พระธาตุอินทนนท์ แขวงสะหวันนะเขต สปป.ลาว

พระเจ้าไชยเชษฐาธิราช ทรงประทับประคองนำราชอาณาจักรล้านช้าง
ผ่านพ้นภัยการเป็นเมืองขึ้นของพม่าไปได้ ตลอดรัชสมัยของพระองค์ แม้ว่าใน
ขณะนั้นอาณาจักรล้านนา (เสียแก่พม่า พ.ศ. 2101) และอาณาจักรศรีอยุธยา
(เสียแก่พม่า พ.ศ. 2107) ต้องตกเป็นเมืองขึ้นของพม่าแล้ว แต่หลังจากพระองค์
สวรรคตในปี พ.ศ. 2114 พอมาถึง พ.ศ. 2117-2118 พระเจ้า หงสาวดีบุเรง
นองได้ยกทัพมาตีลาวและได้รับชัยชนะ และทรงนำโอรสองค์เดียวของพระเจ้า
ไชยเชษฐาธิราชซึ่งประสูติในปีที่สวรรคต ไว้เป็นประกันที่หงสาวดีด้วย

ต่อจากนั้นมาหลายปีแผ่นดินลาวก็วุ่นวายด้วยเรื่องราชสมบัติ จน พ.ศ. 2134 พระเถระเจ้าอวาสวัดต่าง ๆ จึงได้ประชุมกันลงมติให้ส่งทูตไปเชิญเจ้าชายหน่อแก้วโกเมน ซึ่งเป็นตัวประกันอยู่ประเทศพม่ากลับมาครองราชย์ และในเวลานั้น พระเจ้าบุเรงนองสวรรคตลง พม่าเริ่มอ่อนแอลง และเจ้าหน่อแก้วโกเมนขึ้นครองราชย์สมบัติ พ.ศ. 2135 และประกาศอิสรภาพไม่ขึ้นกับพม่าต่อไป

ภาพที่ 7 พิพิธภัณฑ์หอพระแก้ว นครหลวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว

1.2.7 พระพุทธศาสนาสมัยพระเจ้าสุริยวงศา

เมื่อเจ้าหน่อแก้วโกเมนขึ้นครองราชย์สมบัติ พ.ศ. 2135 และประกาศอิสรภาพไม่ขึ้นกับพม่า แล้วได้สถาปนาเป็น “พระเจ้าสุริยวงศา” เป็นกษัตริย์ที่มีความปรีชาสามารถ และเข้มแข็ง สามารถปกครองให้ลาวสงบเรียบร้อยได้ ใน

สมัยนี้วัฒนธรรมรุ่งเรือง ศิลปกรรม ดนตรี ประติมากรรมต่าง ๆ เจริญแพร่หลาย

หลังจากสิ้นราชกาลพระเจ้าสุริยวงศา ใน พ.ศ. 2235 อาณาจักรลาวได้แตกเป็น 2 อาณาจักร คือ เมืองหลวงพระบาง กับ เมืองเวียงจันทน์ ทั้ง 2 อาณาจักร ต่างระแวงกัน และคอยหาโอกาสแย่งชิงอำนาจกัน จนถึงกับไปผูกมิตรกับต่างประเทศเพื่อกำจัดกันและกัน เช่น ฝ่ายหนึ่งเข้ากับพม่า ฝ่ายหนึ่งเข้ากับไทย หรือฝ่ายหนึ่งเข้ากับไทย ฝ่ายหนึ่งเข้ากับญวน เป็นต้น

จนในที่สุดเมื่อไทยสมัยพระเจ้าตากสินมหาราช ซึ่งเป็นมิตรกับหลวงพระบางถูกรุกรานจากพม่าได้แล้ว ก็ยกทัพมาตีเวียงจันทน์ ซึ่งเป็นพันธมิตรของพม่า เข้ายึดครองได้ใน พ.ศ. 2321 และได้นำเอาพระแก้วมรกตไปยังอาณาจักรไทยด้วย อาณาจักรเวียงจันทน์ได้สลายตัวลงเป็นดินแดนของไทยใน พ.ศ. 2371 ส่วนอาณาจักรหลวงพระบางซึ่งเป็นเมืองออกของไทยได้ส่งทูตไปอ่อนน้อม และมอบบรรณาการแก่เวียดนาม พ.ศ. 2374 กลายเป็นข้ออ้างของฝรั่งเศส ผู้เข้ายึดครองเวียดนามในสมัยต่อมา ที่จะเข้าครอบครองลาวต่อไปด้วย อาณาจักรลาวได้ตกเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศสโดยลำดับ เริ่มแต่ พ.ศ. 2436 จนหมดสิ้นใน พ.ศ. 2481 ลาวถูกฝรั่งเศสครอบครองอยู่ 45 ปี จึงได้เอกราชกลับคืนโดยสมบูรณ์ เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2488 มีชื่อเป็นทางการว่า “พระราชอาณาจักรลาว” (คำพา พอนแก้ว, 2555: 159)

1.3 จุดเปลี่ยนพุทธศาสนาใน สปป.ลาวสมัยพรรคคอมมิวนิสต์

ประเด็นที่น่าสนใจก็คือ แม้ว่า พระพุทธศาสนาได้รับผลกระทบมากเพียงนี้แต่พระพุทธศาสนาในประเทศลาวกลับไม่เสื่อมสูญหายไปเหมือนกับอีกหลายประเทศที่ถูกปกครองด้วยลัทธิคอมมิวนิสต์ ในที่นี้จะนำเสนอสาเหตุที่ทำให้

ให้พระพุทธศาสนาอยู่ได้ในประเทศลาว ดังนี้ (หอมหวล บัระภา, 2555:198-203)

1.3.1 การให้โอกาสพระสงฆ์เผยแผ่ร่วมกับผู้นำลัทธิคอมมิวนิสต์

สาเหตุนี้ทำให้พระพุทธศาสนาฟื้นฟูก้าวขึ้นมาได้ก็เพราะบทบาทของพระเถระที่เป็นที่เคารพศรัทธาของชาวพุทธทั้งหลายได้ทำหน้าที่ให้ธรรมแผ่ไปกับหลักการของลัทธิคอมมิวนิสต์นั่นเอง จากปรากฏการณ์ที่ว่า ผู้นำลัทธิคอมมิวนิสต์ได้ใช้พระสงฆ์ลาวเป็นเครื่องมือเผยแผ่คำสอนลัทธิคอมมิวนิสต์ให้แก่เยาวชนลาวรุ่นใหม่เพื่อล่อลวงให้รับแนวคิดของคอมมิวนิสต์ที่กำลังมาแรงอยู่ในขณะนั้น กลายเป็นจุดเปลี่ยนที่ตื้ออย่างคาดคิด จะเห็นได้ว่า ผู้นำลัทธิคอมมิวนิสต์ไม่ได้ให้โอกาสแก่พระสงฆ์ในประเทศจีนมาเผยแผ่อุดมคติแบบคอมมิวนิสต์ร่วมด้วยกับผู้นำลัทธิจึงทำให้เยาวชนที่ถูกล่อลวงไม่ได้เห็นภาพของพระภิกษุ เพียงไม่นานศาสนาก็ถูกลบไปจากความทรงจำ เป็นเหตุให้พระพุทธศาสนาสูญสิ้นไปจากประเทศจีน เป็นการล้มล้างสถาบันสงฆ์อย่างสิ้นเชิง

1.3.2 แนวคิดความเสมอภาคกันของสังคม

แนวคิดของลัทธิคอมมิวนิสต์ของมาร์กซ์ต้องการให้ทุกคนต้องเสมอภาคกัน สถาบันทางสังคม เช่น สถาบันศาสนาและพระมหากษัตริย์ เป็นสิ่งที่ขัดขวางอุดมการณ์ ทำให้กลุ่มคนรุ่นใหม่ที่นับถือแนวคิดแบบคอมมิวนิสต์นี้ มองเห็นศาสนาและพระมหากษัตริย์เป็นตัวขัดขวางความเจริญก้าวหน้าของการจัดการสังคมภายใต้แนวคิดนี้ ประเทศจีนแม้ว่า จะเป็นประเทศพระพุทธศาสนา มาก่อนแต่บริบททางสังคมไม่เหมือนกับประเทศลาว อีกทั้งผู้นำแนวคิดของลัทธิคอมมิวนิสต์ คือ เหมาเจอตุง ไม่ได้ใช้แนวทางที่คอมมิวนิสต์ในประเทศลาวใช้ คือ ให้พระภิกษุเป็นผู้เผยแผ่คำสอนจึงทำให้พระพุทธศาสนาในประเทศจีนนั้น

หมดไป สถาบันสงฆ์ล้มอย่างไม่เหลือต้นตอ ในประเทศลาวแม้ว่า พระสงฆ์จะถูกบังคับให้นับถือแนวคิดนี้และเผยแพร่แนวคิดนี้ แต่ประชาชนชาวลาวที่เป็นผู้ใหญ่ได้ให้ความเคารพต่อพระสงฆ์ เชื่อฟังพระสงฆ์ สถาบันสงฆ์แม้จะไม่มี แต่ความเป็นพระสงฆ์ยังคงมี ด้วยเหตุนี้พระพุทธศาสนาจึงดำรงอยู่คู่กับประชาชนชาวลาวได้อย่างกลมกลืนกลายเป็นวัฒนธรรมใหม่ขึ้นมา กล่าวคือ พระสงฆ์คือที่พึ่งพิงของชาวบ้าน ชาวบ้านคือที่พึ่งพิงของพระสงฆ์ ไม่ต้องผ่านสถาบันศาสนาใด ๆ

1.4 อิทธิพลของพุทธศาสนาต่อประชาชน สปป.ลาว

1.4.1 ด้านสังคม/วัฒนธรรมในอดีต

พระพุทธศาสนาได้ก่อให้เกิดความเป็นปึกแผ่นในสังคมชาวลาว พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานของวัฒนธรรมประเพณี ความคิด ความเชื่อของประชาชนลาว พิธีกรรมและวันสำคัญต่าง ๆ เช่น ประเพณีทำบุญธาตุหลวง เป็นประเพณีประจำชาติที่เชิดหน้าชูตาของประเทศลาว ด้านศิลปวัฒนธรรม ได้เกิดมีศิลปกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนามากมาย ล้วนมีคุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ ศิลปกรรมเป็นอย่างมาก นอกจากนั้น พระพุทธศาสนายังมีบทบาทในการสงเคราะห์ช่วยเหลือประชาชนในด้านต่าง ๆ เช่น ในชุมชนต่าง ๆ พระสงฆ์เป็นที่พึ่งของชุมชนในด้านให้คำปรึกษา ช่วยเหลือด้านการสงเคราะห์ปัจจัยสี่แก่ประชาชน วัดได้เป็นศูนย์กลางการพบปะของชาวบ้านและทางราชการ เป็นต้น

จากการศึกษาจากพุทธศิลปกรรมที่วัดสี่สะเกด หอพิพิธภัณฑ์พระแก้ว ได้พบที่ฐานพระพุทธรูปเป็นจำนวนมากที่จารึกไว้ที่ฐานพระพุทธรูปซึ่งจะเป็น

การอธิษฐานของเจ้าภาพผู้สร้างพระพุทธรูป และนิยมจารึกด้วยอักษรธรรมที่ใช้กันทั่วไปในอาณาจักรในสมัยนั้น ดังภาพที่ 8

ภาพที่ 8 พระพุทธรูปในพิพิธภัณฑวัดสี่สกล นครเวียงจันทน์

จากภาพที่ 7 พบว่า ที่ฐานพระพุทธรูปจารึกด้วยอักษรธรรมโบราณ ซึ่งใช้กันทั่วไปในสมัยอาณาจักรล้านนา-ล้านช้าง คือ เชียงใหม่ เชียงราย เชียงตุง เชียงรุ่ง เชียงทอง สีสัตตนาคนหุต มีใจความว่า

“สักราชได้ 366 ตัว ปักดไว้ เดือน 3 ขึ้น 15 ค่ำ วัน 7

มีรายล้านเจ้ายังเจ้าจายตั้ง 693 ย่างพระองค์ตั้ง

...4 (อ่านไม่ได้)...มีใจใสสัทธา ลูกหลานให้เป็น

ขุยพระเจ้าองค์นี้ โจ้ผม โจ้หมะก๊ะ โจ้ บุ๊กะ ตัดมะก๊ะโจ้

อนุเร กะโจ ปากะ ตาวีทกะ นายอันให้เป็นขุยพระเจ้า
ตราบต่อเต้า 5 พันวะสา ไผผู้มานปิดมาน ให้ตก นะรกกบป
ดั่ง 4”

ถอดใจความได้ว่า “พระพุทธรูปองค์นี้สร้างเมื่อจุลศักราช 366 (จุลศักราชเริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 1181 ดังนั้น จุลศักราช 366 จึงตรงกับ พ.ศ. 1547) ปีชวด^๑ เดือน 3 ขึ้น 15 ค่ำ วันเสาร์ มีเจ้าภาพทั้งชายและหญิง 693 คนมีความเลื่อมใสศรัทธาพร้อมลูกหลานช่วยกันสร้างพระพุทธรูปขึ้น (ล้านนา-ล้านช้างจะเรียกพระพุทธรูปว่า พระเจ้า) และเขียนเป็นคาถา สันนิษฐานว่า เป็นคาถาที่เป็นคำอธิษฐานของผู้สร้างโดยสร้างพระพุทธรูปไว้สืบทอดพระพุทธศาสนาให้ถึงห้าพันปี หากใครมาทำลายพระพุทธรูปให้ตกนรกอบายทั้ง 4

1.4.2 ด้านสังคม/วัฒนธรรมในปัจจุบัน

แม้ระบบการปกครองจะเปลี่ยนแปลงไปแต่คนลาวส่วนใหญ่ก็ยังมีสังคม/วัฒนธรรมที่นับถือศาสนาพุทธนิกายเถรวาท ซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติ

^๑ กตโจ ตรงกับปีชวด เนื่องจากการนับปีแบบล้านนา-ล้านช้าง เป็นการเรียกชื่อที่ไม่เหมือนภาคอื่น ๆ นั่นคือ จะเรียก 12 ปี ดังนี้ ใจ (ชวด) เป้า (ฉลู) ยี่ (ขาล) เหม้า (เถาะ) สี่ (มะโรง) ไล่ (มะเส็ง) ส้าง (มะเมีย) เม็ด (มะแม) สัน (วอก) เล้า (ระกา) เส็ด (จอ) โก้ (กุน แต่ปัจจุบัน นามปีคือ ช้าง เทียบได้กับกุญชร ไม่ใช่หมู) 12 ปี เรียกว่า “ลูกมื่อ” เอาตามหลัง “แม่มื่อ” เป็นการนับวันไทหรือ การนับวันแบบหนไท ซึ่งตามธรรมเนียมตระกูลไท คือ ไทลื้อ ไทจีน ไทยวน ไทลาว ไทยใหญ่ จะมีการนับวันโดยนำชื่อแม่วันมานำหน้าปี ที่เรียกว่า “แม่มื่อ” และมีชื่อลูกวันตามหลังควบคู่กันไป ที่เรียกว่า “ลูกมื่อ” มี 60 วัน ไม่ซ้ำกัน แม่มื่อมี 10 แม่มื่อ ได้แก่ กาบ ดับ รวย เมือง เป็ก กัด กด ร่วง เต่า ก่า เช่น กาบใจ ดับเป้า รวยยี่ เมืองเหม้า เป็กสี่ กัดไล่ กดสะง่า ร่วงเม็ด เต่าสัน ก่าเล้า แล้วก็กลับไปเอาแม่มื่อตัวที่ 1 วนมาอีกเป็น กาบเส็ด ดับเก้ ฯลฯ จะมีทั้งหมด 60 ลูกมื่อ นั่นคือ 5 รอบปี จึงจะกลับมาอีกรอบหนึ่ง

(ร้อยละ 60 ของชาวลาวทั้งหมด) ควบคู่ไปกับลัทธินับถือผีบรรพบุรุษของชนชาติส่วนน้อยในแถบภูเขาสูง ส่วนชาวลาวที่นับถือศาสนาคริสต์และศาสนาอิสลามมีจำนวนที่ค่อนข้างน้อยมาก โดยศาสนาคริสต์ส่วนมากจะมีผู้นับถือเป็นกลุ่มชาวเวียดนามอพยพและชาวลาวเชื้อสายเวียดนาม ส่วนศาสนาอิสลามพบว่ามีผู้นับถือในหมู่ชนชาติส่วนน้อย โดยเป็นกลุ่มจีนฮ่อที่อาศัยตามชายแดนด้านติดกับประเทศพม่า และมีชุมชนมุสลิมที่มีเชื้อสายเอเชียใต้และจามในเวียงจันทน์ (พระหลักคำวรมุณี มหาคัมภีราจารย์ (พวงประเสริฐ), 2561)

1.4.3 ด้านการเมือง

พระพุทธศาสนามีความเกี่ยวข้องกับการเมืองอย่างแยกไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นประเทศใด พุทธศาสนาในประเทศลาวนั้น เมื่อเสื่อมโทรมก็เนื่องจากได้รับการบีบคั้น ทำลายจากทางการเมือง เช่นในคราวที่ลัทธิคอมมิวนิสต์ได้เข้ามามีอิทธิพลต่อการเมืองประเทศลาว ได้ทำการปฏิวัติใหม่ ได้ทำลายล้างสถาบันสำคัญของประเทศ ได้แก่สถาบันศาสนา และสถาบันกษัตริย์ มีพระสงฆ์ถูกฆ่าตายจำนวนมากมาย บางส่วนต้องลาสิกขาออกมาเพื่อเป็นสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ และเมื่อพระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรือง ก็ได้รับการสนับสนุนจากทางการเมืองเช่นเดียวกัน ทั้งที่ปรากฏในอดีตและปัจจุบัน บทบาทของพุทธศาสนาในยุคคอมมิวนิสต์ครอบครอง ได้แก่การเอาพระสงฆ์เป็นเครื่องมือทางการเมือง เนื่องจากพระสงฆ์เป็นผู้ที่ประชาชนให้ความเคารพเชื่อถือ โดยรัฐบาลคอมมิวนิสต์ขณะนั้นได้ให้พระสงฆ์เผยแผ่แนวคิดของลัทธิคอมมิวนิสต์ไปในขณะเทศบรยาย ได้จัดให้มีการปาฐกถาในที่ต่าง ๆ โดยมีพระสงฆ์ร่วมอยู่ด้วยในการเผยแผ่แนวคิดคอมมิวนิสต์นั้น ถูกบังคับให้ประยุกต์คำสอนทางพุทธศาสนาเข้ากับคำสอนของคอมมิวนิสต์ พระสงฆ์หลายรูปจำเป็นต้องทำตาม บางรูปขัดขืนก็จะถูกฆ่าตายอย่างโหดเหี้ยม ในปัจจุบันนี้ บ้านเมืองอยู่ในภาวะสงบ

พระพุทธศาสนาที่ได้รับการอุปถัมภ์จากรัฐเป็นอย่างดี มีการก่อตั้งสถาบันการศึกษาของสงฆ์ขึ้น เป็นวิทยาลัยสงฆ์ เช่นวิทยาลัยสงฆ์ประจำกรุงเทพมหานคร เป็นต้น

จากประวัติศาสตร์ลาวที่เกิดเหตุการณ์สำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างยิ่ง พอสรุปได้ดังนี้

- วันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2511 สหรัฐอเมริกาทิ้งระเบิดในลาว เพื่อทำลายเส้นทางส่งกำลังของฝ่ายเวียตนามเหนือ จนทำให้ลาวกลายเป็นหนึ่งในประเทศ ที่ถูกระเบิดโจมตีมากที่สุดในโลก

- วันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2518 ขบวนการปะเทดลาวยึดอำนาจสำเร็จ เจ้ามหาชีวิตรัตน์สว่างวัฒนาทรงสละราชบัลลังก์ สถาปนาสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

- วันที่ 16 กรกฎาคม พ.ศ. 2540 ลาวได้สมัครเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก (WTO)

- วันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2548 ประเทศลาวสร้างเขื่อนปันไฟ "น้ำเทิน 2" เพื่อส่งออกไฟฟ้าขายประเทศเพื่อนบ้าน

ภาพที่ 9 สัมภาษณ์พระหลักคำวรมณี มหาคัมภีรอาจารย์

รองหัวหน้าคณะกรรมการจัดการพุทธศาสนาสัมพันธ์ (พอส.) ลาว

1.4.4 ด้านเศรษฐกิจ

อิทธิพลพุทธศาสนาทางเศรษฐกิจนั้น ด้านหลักธรรมที่ใช้ในการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ได้แก่ความขยัน ประหยัด อุดมุนั้น จะไม่แตกต่างจากประเทศไทยนัก เพราะเป็นประเทศที่มีวัฒนธรรมประเพณีไม่แตกต่างกันนัก แต่ลักษณะของประเทศลาวปัจจุบันอยู่ในฐานะประเทศปิดระบบเศรษฐกิจจึงเป็นการพึ่งพาตัวเองมากกว่าการพึ่งพาจากต่างประเทศ เศรษฐกิจส่วนใหญ่เป็นระบบเกษตรกรรม

1.4.5 ภาษาประจำชาติของประเทศลาว และการนับเลข

ภาษาประจำชาติของประเทศลาว คือ ภาษาลาว โดยใช้ตัวอักษรลาวที่มีพัฒนาการมาจากอักษรไทน้อย หรือลาวโบราณ อันพัฒนามาภาษาบาลีที่บันทึกคำสอนทางพระพุทธศาสนานั้นเอง ซึ่งประกอบด้วยพยัญชนะ 33 รูป 21 เสียง และสระ 28 รูป 27 เสียง ระบบการเขียนในภาษาลาวจะเริ่มเขียนจากซ้ายไปขวา ไม่ค่อยมีความซับซ้อน จึงทำให้เข้าใจได้ง่าย แม้ว่าภาษาลาวจะเป็นภาษาประจำชาติ แต่ก็มีการใช้ภาษาไทย อังกฤษ และฝรั่งเศสกันอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแวดวงธุรกิจการค้าและนอกจากภาษาที่ใช้แล้วยังมีการนับเลข การนับเลขของประเทศลาวจะมีการนับเหมือนประเทศไทย แต่จำนวน 20 ของประเทศลาวจะอ่านออกเสียงว่า ซาว ซึ่งเหมือนกับภาษาถิ่นเหนือของประเทศไทย และตัวเลขหนึ่งพันล้านจะอ่านออกเสียงว่า ตื้อ ซึ่งหมายความว่าพันล้าน

ກລອນຮ່າຍ

ໂຕຢ່າງກລອນຮ່າຍສຳຫຼັບສູ່ຂວັດ ແມ່ນກລອນແບບເກົ່າ ເຊິ່ງ
ເວົ້າເຖິງປາງຂຸນບຸຣິມສິ່ງລູກຊາຍໄປນັ່ງເມືອງຕ່າງໆ.

ຄຣິງ ສີທະພຣະພຣ ບົວວຣອດິເຣກ ອເນກເຕຊາ ໄຊຍະມັງຄລາ
ນຫາສິຣິມັງຄເລສ ສັສຕຣາເກທພ້ອມອາຄົມ ຂຸນບຸຣິມປຸນແຕ່ງແລ້ວ
ໃຫ້ລູກແກ້ວອອກກິນເມືອງ ຄິທະເຣືອງທຣົງແທ່ນ ມີ້ນີ້ແມ່ນນຫາຄຸດ
ປຸນດາດີແຕ່ງແລ້ວ ໃຫ້ລູກແກ້ວກັງລົງມາ ເປັນຮາຊາສືບສ້າງ ເມືອງ
ມິ່ງກວ້າງນາຄອງ ຂຸນເຈືອງປອງເປັນໄຊຄ ໃຕ້ໂລກຍ່ອມກູຊາ(ລືຊາ)
ທຣົງອນກາພຍວດຍິ່ງ ເປັນເຈົ້າຈອມມິ່ງແມນເມືອງ ແສນເມືອງມາຊ່ວຍຄ້າ
ມີ້ນີ້ຊ້າຄຸດຄົງ ພລາຈັກກທຣົງທິສຣາຊ ພລາຫມນາກູເຫຼົ້າແຖມພຣ...

(ສົມຈິຕ ພັນຮັລັກບຸກ (໒໐໑໒).“ກາສາລາວລ້ານຊ້າງ”.ໜ້າທີ ໑໗໖)

ຖານທີ່ 10 ອັກຊຣລາວ

1.5 ສຖາປັດຍະກຣມໃນ ສປປ.ລາວ

ສຖາປັດຍະກຣມກໍ່ເປັນອີກໜຶ່ງວັດທະນະທຳຂອງປະຊາຊົນຊາວລາວ ຈະພົບ
ເຫັນສຖາປັດຍະກຣມມີຄວາມເຄື່ອງໂຕກັບສາສນາອີກດ້ວຍ ສຖາປັດຍະກຣມຂອງ
ປະເທດລາວຈະສະທ້ອນເຖິງປະຫວັດສາດສະຫຼາດຈາກການຕົກເປັນອານານິຄົມຂອງຝຣັ່ງເສດ
ແລະມີການຜສມຜສນກັບອິທິພົນຈາກວັດທະນະທຳຂອງປະເທດໄທຍແລະເຂມຣ
ສຖາປັດຍະກຣມທີ່ໄດ້ຮັບອິທິພົນຈາກສາສນາ ຄື ພຣະຣາດຸລຸງ ເປັນສາສນສນ
ສຖານທີ່ສຳຄັນແລະເປັນສູນຍື່ນຮວມຈິຕໃຈຂອງຊາວລາວທີ່ຕັ້ງຢູ່ໃນນຸກລຸງ
ເວີງຈັນທັນ ຄືເປັນສັຍຸລັກຊະນີປະຈຳຊາດທີ່ດັງປຣາກູເປັນຖານປະຣານໃນຕຣາ
ແຜ່ນດິນສ້າງຂຶ້ນໃນສມັຍພຣະເຈົ້າໄຊຍເສຍຣຸຮຸຣາຣາຊ ເປັນເຈດີຍີ່ທີ່ໂດດເດັ່ນທີ່ສຸດໃນ

ล้านช้างซึ่งเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า เจดีย์โลกะจุฬามณี องค์พระธาตุสูง 45 เมตร ลักษณะคล้ายดอกบัวตูม อันหมายถึงสัญลักษณ์แห่งคำสอนของพระพุทธเจ้า

ภาพที่ 11 พระธาตุหลวง นครเวียงจันทน์

สถาปัตยกรรมที่ได้รับอิทธิพลจากฝรั่งเศส คือ หอวัฒนธรรมแห่งชาติลาว ซึ่งตั้งอยู่บนถนนสามเสนไทย แขวงเวียงจันทน์ ตัวอาคารเป็นสถาปัตยกรรมแบบโคโลเนียล ใช้เป็นสถานที่จัดงานด้านศิลปะการแสดงและงานสำคัญของทางการลาว ประตูดุซัยก็เป็นอีกแห่งหนึ่ง แต่ประดับตกแต่งด้วยลวดลายศิลปะของลาว

ภาพที่ 12 ทีมวิจัย ณ ประตูลานหลวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว

1.6 วรรณคดีของ สปป.ลาว

วรรณคดีของประเทศลาวที่สำคัญ คือ พระรามชาดก เป็นวรรณคดีลาวซึ่งมีการแต่งแบบ หนังสือเทศน์ เมื่อราว พ.ศ. 2393 (ตรงกับรัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์) โครงเรื่องหลักตรงกับรามเกียรติ์ ส่วนรายละเอียดก็มีผิดเพี้ยนไปบ้างตามผู้แต่งสร้างสรรค์ขึ้นเองจากจินตนาการ เรื่องเล่า หรือนิทานท้องถิ่น ซึ่งทำได้อย่างกลมกลืน โดยได้รับจากฉากในอินเดียใต้ให้เป็นท้องถิ่นลาว ชื่อตัวละครจนถึงภูมิประเทศ แทนที่จะเป็นชมพูทวีป (อินเดีย) ก็กลายมาเป็นของสองฝั่งโขงแทน

จึงกล่าวได้ว่า สปป.ลาว เป็นเมืองแห่งพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง ประชาชนมีความมั่นคงต่อพระพุทธศาสนาอย่างไม่แปรเปลี่ยน ซึ่งจะเห็นได้จากการที่ถูกระบอบการปกครองเข้าไปเบียดเบียน บังคับ ไม่ให้มีการก่อสร้างหรือบูรณปฏิสังขรณ์เสนาสนะต่างๆ ก็ตาม ก็ยังไม่ย่อท้อ จนในที่สุดระบอบการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ก็ต้องยอมให้คนลาวได้มีพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติของตนเองตามที่บรรพบุรุษได้สร้างบ้านแปงเมืองไว้จนถึงปัจจุบัน

ภาพที่ 13 พระณรรักษ์ศึกษาวิทยาลัยสงฆ์วัดองค์ต้อ สปป.ลาว

ภาพที่ 14 วัดนธรรมยามเช้าของนครหลวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว

บทที่ 2

แบบแผนในการปฏิบัติตน (จารีต)

2.1 ความนำ

ลาวเป็นประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งไม่มีทางออกสู่ทะเล มีพรมแดนติดจีนและพม่าทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ติดต่อกับเวียดนามทางทิศตะวันออก ติดต่อกับกัมพูชาทางทิศใต้ และติดต่อกับประเทศไทยทางทิศตะวันตก ประเทศลาวมีประชากรรวม 6,068,117 คน ประกอบด้วยชนชาติต่างๆ หลากหลายเชื้อชาติ ซึ่งในภาษาลาวจะเรียกรวมกันว่า “ประชาชนบรรดาเผ่า” สามารถจำแนกได้เป็น 68 ชนเผ่าโดยประมาณ แบ่งเป็น 3 กลุ่มใหญ่ตามถิ่นที่อยู่อาศัย ดังนี้ (ดวงไซ หลวงพะสี, 2556: 13-14)

1. ลาวลุ่ม หมายถึง ชาวลาวที่อาศัยอยู่ในเขตที่ราบ ส่วนใหญ่ได้แก่คนเชื้อชาติลาว ภูไท ไทดำ ไทลื้อ ฯลฯ ใช้ภาษาลาวหรือภาษาตระกูลภาษาไทเป็นภาษาหลัก ประชาชนกลุ่มนี้มีอยู่ร้อยละ 68 ของจำนวนประชากรทั้งหมดและอาศัยกระจายอยู่ทั่วประเทศ ถือว่าเป็นกลุ่มชาวลาวที่มีจำนวนมากที่สุดในประเทศ

2. ลาวเทิง หมายถึง ชาวลาวที่อาศัยอยู่ในเขตที่ราบสูง เช่น ชาวบรูมะกอง งวน ตะเอย ตาเลียง ละเมียด ละเวน กะตัง ฯลฯ ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ทางภาคใต้ของประเทศ เช่น แขวงจำปาสัก แขวงเซกอง แขวงอัตตะปือ คิดเป็นร้อยละ 22 ของจำนวนประชากรทั้งหมด

3. ลาวสูง หมายถึง ชาวลาวที่อาศัยอยู่ในเขตภูเขาสูง เช่น ชาวม้ง เย้า มูเซอ ผู้น้อย และชาวเขาเผ่าต่างๆ ส่วนมากอาศัยอยู่ในเขตภาคเหนือของลาว

เช่น แขวงหลวงพระบาง แขวงเชียงขวาง และตามแนวตะเข็บชายแดนภาคเหนือ ชาวลาวกลุ่มนี้คิดเป็นจำนวนร้อยละ 9 ของจำนวนประชากรทั้งหมด

ชาวลาวส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธนิกายเถรวาท ซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติ (ร้อยละ 60 ของชาวลาวทั้งหมด) ควบคู่ไปกับลัทธินับถือผีบรรพบุรุษของชนชาติส่วนน้อยในแถบภูเขาสูง ส่วนชาวลาวที่นับถือศาสนาคริสต์และศาสนาอิสลามมีจำนวนที่ค่อนข้างน้อยมาก โดยศาสนาคริสต์ส่วนมากจะมีผู้นับถือเป็นกลุ่มชาวเวียดนามอพยพและชาวลาวเชื้อสายเวียดนาม ส่วนศาสนาอิสลามพบว่ามีผู้นับถือในหมู่ชนชาติส่วนน้อย โดยเป็นกลุ่มจีนฮ่อ ที่อาศัยตามชายแดนด้านติดกับประเทศพม่า และมีชุมชนมุสลิมที่มีเชื้อสาย เอเชียใต้ และจาม ในเวียงจันทน์

ด้านวัฒนธรรม มีความคล้ายคลึงกับคนภาคอีสานของไทยเป็นอย่างมาก ยังมีคำกล่าวที่ว่า “มีลาวอยู่แห่งใด มีมดหมี่แลลายจกอยู่ที่นั่น” ลาวมีประเพณีทาง พระพุทธศาสนาและอื่นๆ เช่น วันมาฆบูชา วันสงกรานต์ วันออกพรรษา บุญเข้าประทับดิน บุญเข้าฉลาก บุญส่วงเฮือ (แข่งเรือ) บุญธาตุหลวงเวียงจันทน์ ในเดือน 12 เป็นต้น พุทธศาสนาแบบเถรวาท นับเป็นแบบแผนหลักของวัฒนธรรมลาว ซึ่งปรากฏให้เห็นทั่วประเทศ ทั้งในด้านภาษา และศิลปะวรรณคดี ศิลปะการแสดง ฯลฯ

สำหรับการปฏิบัติตนด้านความบันเทิงชาวลาวย่อมมีดนตรีประเภท "แคน" เป็นสัญลักษณ์ นับว่าเป็นเครื่องดนตรีประจำชาติ วงดนตรีของลาวก็คือ วงหมอลำ มีหมอลำ และหมอแคน ท่วงทำนองของการขับลำจะแตกต่างกันไปตามท้องถิ่น และมีรำวงบัดสลบ (Paslop Dance) ซึ่งเป็นการเต้น ทำตามจังหวะเพลง โดยจะเต้นพร้อม กันไปอย่างเป็นระเบียบ ถือเป็นการร่วมสนุกกันของชาวลาวในงานมงคลต่างๆ

ภาพที่ 15 ลาวสูงแขวงหลวงน้ำทา สปป.ลาว

ภาพที่ 16 ลาวเทิง แขวงจำปาสัก สปป.ลาว

ภาพที่ 17 ลาวลุ่ม แขวงบ่อแก้ว สปป.ลาว

2.2 แบบแผนในการปฏิบัติตน

ประชาชนคนลาวจะมีแบบแผนในการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันที่คล้ายคลึงกับคนในภาคอีสานของไทย เนื่องจากเป็นคนกลุ่มเดียวกันมาก่อนตั้งแต่สมัยยังเป็นอาณาจักรล้านช้าง จึงทำให้แบบแผนในการปฏิบัติตนอันดีงามสืบๆ กันมาจนถึงปัจจุบัน แบบแผนในการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันคือ ฮีตสิบสอง ครองสิบสี่ นั่นเอง

2.2.1 ฮีตสิบสอง

ฮีตสิบสอง คำว่า ฮีต มาจากคำว่า จาริตประเพณี หรือสิ่งที่ยึดถือประพฤติปฏิบัติสืบต่อกันเป็นระยะเวลายาวนาน ส่วนคำว่า สิบสอง หมายถึง เดือนทั้ง 12 เดือนในรอบหนึ่งปี ดังนั้นความหมายโดยรวม จึงหมายถึง งานบุญประเพณีในแต่ละเดือนของชาวลาว ซึ่งยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมาแต่ครั้งโบราณ จุดมุ่งหมายเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่บรรพบุรุษผู้ล่วงลับ ตอบแทนบุญคุณของธรรมชาติ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ช่วยดลบันดาลให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี ในแต่ละเดือนจะจัดให้มีงานบุญที่แตกต่างกันดังนี้ (พระมหาเมธีวรคุณ [คำผุน พิลาวงส์], 2556: 107-108)

1. เดือนอ้าย บุญเข้ากรรม

บุญเข้ากรรม คือบุญที่ทำขึ้นในเดือนอ้าย (เดือนเจียง) ซึ่งเป็นเดือนแรกของปีที่ชาวลาวจะต้องประกอบพิธีบุญกันจนเป็นประเพณี ซึ่งอาจจะเป็นข้างขึ้นหรือข้างแรมก็ได้ พิธีบุญนี้จะเกี่ยวกับพระโดยตรง ซึ่งความจริงน่าจะเป็นเรื่องของสงฆ์โดยเฉพาะ แต่มีความเชื่อกันว่าเมื่อทำบุญกับพระที่ทำพิธีนี้จะทำให้ได้อานิสงส์มาก ญาติโยมจึงคิดวันทำบุญเข้ากรรมขึ้น บุญเข้ากรรมที่บอกว่าเป็นบุญสำหรับพระโดยตรงนั้น เพราะเป็นกิจกรรมที่ต้องการทำเพื่อให้พระที่ต้องอาบัติสังฆาทิเสส (อาบัติหนักรองจากปาราชิก) ซึ่งถือว่าเป็นครุกาบัติ

ประเภทหนึ่ง ภิกษุเมื่อต้องอาบัตินี้แล้วจะต้องทำพิธีที่เรียกว่า วุฏฐานพิธีหรือพิธีเข้ากรรมตามที่ชาวพุทธทั่วไปรู้จักกัน ชาวลาวมีความเชื่อกันว่าพระภิกษุหากได้อยู่กรรมแล้ว ย่อมจะออกจากอาบัติได้และทำให้บรรลุมรรคผลดังปรารถนา ถึงเดือนอ้ายจึงกำหนดให้เป็นเดือนเข้ากรรม เพื่อให้พระสงฆ์ออกจากอาบัตินี้ดังกล่าว นักปราชญ์โบราณของชาวลาวจึงได้จัดการเข้ากรรมไว้ให้เป็นประเพณีอย่างหนึ่ง

2. เดือนยี่ บุญคุณลาน

บุญคุณลาน เป็นประเพณีการทำบุญที่เกี่ยวข้องสถานที่ที่ทำสำหรับบวชข้าว ที่เรียกว่า ลาน การนำเอาข้าวที่บวชแล้วมากองขึ้นให้สูง เรียก “คุณลาน” ชาวนาที่ทำนาได้ผล เมื่อต้องการบำเพ็ญกุศลมีให้ทาน เป็นต้น ก็จัดเอาลานเป็นสถานที่ทำบุญ การทำบุญในสถานที่ดังกล่าว เรียกบุญคุณลาน กำหนดเอาเดือนยี่เป็นเวลาทำ เพราะมีกำหนดการทำในเดือนยี่ จึงมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า บุญเดือนยี่และเป็นประเพณีที่คนลาวยึดถือปฏิบัติกันมาอย่างช้านาน

3. เดือนสาม บุญข้าวจี

บุญข้าวจีเป็นการทำบุญในช่วงเทศกาลวันมาฆบูชา ชาวลาวย่อมร่วมกันทำบุญตักบาตรในตอนเช้า ตอนค่ำจะมีการเวียนเทียนรอบอุโบสถ ซึ่งการทำบุญข้าวจีนี้ชาวบ้านอาจจะไปรวมกันที่วัด หรือต่างคนต่างจัดเตรียมข้าวจีไปเองแล้วนำไปถวายพระภิกษุสามเณรที่วัด มีการไหว้พระรับศีลพระสงฆ์สวดพระพุทธรูป และตักบาตรด้วยข้าวจี แล้วยกไปถวายพร้อมภัตตาหารอื่นๆ เมื่อพระฉันเสร็จแล้วมีการฟังเทศน์ฉลองข้าวจี และรับพร ซึ่งมูลเหตุที่มีการทำบุญข้าวจี เนื่องมาจากสมัยพุทธกาลมีนางทาสชื่อปณณทาสีได้นำแบ่งข้าวจี (แบ่งทำขนมจิ้น) ไปถวายพระพุทธเจ้า แต่จิตใจของนางก็คิดว่าขนมแบ่งข้าวจีเป็น

เพียงขนมของทาสที่ต่ำต้อย พระพุทธองค์คงไม่ฉัน ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงหยั่งรู้จิตใจของนาง จึงทรงฉันแบ่งข้าวจี๋ต่อหน้านาง ทำให้นางเกิดความปิติดีใจชาวลาวจึงได้แบบอย่างในการทำแบ่งข้าวจี๋นี้ และพากันทำบุญข้าวจี๋ถวายพระมาโดยตลอด โดยเฉพาะในช่วงเดือนสามจะมีการทำข้าวจี๋ถวายพระมาจวบจนปัจจุบัน การทำข้าวจี๋ของชาวลาวนั้นปัจจุบันส่วนใหญ่จะใช้ข้าวเหนียวที่นึ่งสุกแล้วมาปั้นเป็นก้อน แล้วนำไปย่างบนไฟอ่อน ๆ บางคนอาจใช้ไข่เหลืงทาเพื่อให้มีสีที่นํารับประทาน หรือใส่นํ้าอ้อยที่ใส่ข้าวจี๋ จี๋ ภาษาลาวหมายถึง ปิ้งหรือย่าง การทำบุญข้าวจี๋ ชาวลาวนิยมทำกันมาก เพราะถือว่าได้บุญกุศลมาก และเป็นกาละทานชนิดหนึ่ง เวลาทำกำหนดเอาเดือนสาม

4. เดือนสี่ บุญพระเวส

งานบุญพระเวส หรืองานบุญมหาชาติของชาวลาว เช่นเดียวกับงานฟังเทศน์เวสสันดรชาดก ซึ่งถือว่าเป็นชาดกที่ยิ่งใหญ่ ชาวบ้านจะช่วยกันตกแต่งประดับประดาโรงธรรมด้วยดอกไม้ ของหอม ใช้ดอกบัว ประดับธรรมมาสน์ มีการจัดรูปขบวนแห่พระเวส และนางมัทรีออกจากป่าเข้าไปในเมืองไปสิ้นสุดที่พระอุโบสถ และมีการเทศน์มหาพระเวสตลอดวัน บุญพระเวสสันดรชาดกกำหนดทำในเดือนสี่

ภาพที่ 18 แห่ผ้าพระเวส (เวสสันดรชาดก)

5. เดือนห้า บุญสงกรานต์ หรือบุญสงกรานต์

สำหรับงานสงกรานต์ของชาวลาวนั้น มีวันสำคัญหลัก ๆ 4 วันด้วยกัน วันแรกคือ "วันสังขารล่อง" ซึ่งถือเป็นวันสิ้นปีเก่า (ปีนี้ตรงกับวันที่ 14 เมษายน 2561) ในวันนี้ผู้คนจะออกมาจับจ่ายซื้อของเตรียมตัวทำบุญกัน อีกทั้งในวันนี้ชาวลาวจะนิยมซื้อ "ธงรูปพระพุทธรูป" และ "ธงตัวเพ็ง" ที่เป็นธงเสี่ยงทายโชคชะตาประจำปี เพื่อนำไปปักไว้บนพระธาตุทรายที่จะก่อขึ้นบนหาดทรายริมแม่น้ำของ (แม่น้ำโขงชาวลาวเรียกว่าแม่น้ำของ) ซึ่งชาวลาวเรียกประเพณีนี้ว่า "การตบพระธาตุทราย" เพื่อเป็นพุทธบูชา นอกจากนั้นก็จะมีการลอย "กระทงเสี่ยงขอ" ที่ทำจากใบตองบรรจุกล้วย อ้อย ข้าวดำ ข้าวแดง ดอกไม้ ดอกดาวเรือง ใบพลู รูปเทียน นอกจากนี้ชาวลาวยังตัดเล็บ ตัดผมใส่กระทงลอยไปในแม่น้ำ โดยมีความเชื่อว่าเรื่องร้าย ๆ ความทุกข์โศก และสิ่งไม่ดีต่าง ๆ จะลอยไปกับกระทง วันสำคัญต่อมาคือ "วันเนา" (ปีนี้ตรงกับวันที่ 15 เมษายน 2561) เป็นวันที่คั่นระหว่างปีเก่าและปีใหม่ ในวันนี้จะมีการ "แห่ขอ" หรือแห่เกี่ยวจากวัดธาตุน้อยไปตามถนนกลางเมืองมายังวัดเชียงทอง (หลวงพระบาง) โดยวอที่สำคัญประกอบด้วย วอท้าวกบิลพรหม วอพระสงฆ์ วอนางสังขารหรือนางสงกรานต์ การแห่นี้อาจเริ่มในช่วงบ่าย ขบวนแห่จะนำโดย "ปู่เยอ ย่าเยอ" ซึ่งตามความเชื่อของชาวล้านช้างโบราณถือว่าปู่เยอ-ย่าเยอเป็นเทวดาอารักษ์เป็นดังตัวแทนบรรพบุรุษของชาวลาว และเป็นที่นับถืออย่างสูงของชาวลาวทั่วไป ใบหน้าของปู่เยอ ย่าเยอมีลักษณะกลมทำด้วยไม้ประดู่ทาสีแดง ส่วนลำตัวเป็นขนยาวรุงรัง ทำจากปอ อีกทั้งยังมี "สิงห์แก้วสิงห์คำ" เป็นสัตว์เลี้ยงโดยปู่เยอ ย่าเยอ และสิงห์แก้วสิงห์คำนี้จะออกมาปรากฏตัวเฉพาะในงานปีใหม่เท่านั้น ส่วน "นางสังขาร" หรือ "นางสงกรานต์" นั้น ปรากฏในตำนาน "บุตรีทั้งเจ็ด" ของท้าวละพินละพม (กบิลพรหม) ผู้เป็นองค์ประกอบสำคัญในการ

เปลี่ยนจากปีเก่าไปสู่ปีใหม่ ทุก ๆ ปี ธิดาของท้าวทนต์บิลพรหมทั้ง 7 ก็จะต้องผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนมาทำหน้าที่อัญเชิญพระเศียรท้าวทนต์บิลพรหมแห่ไปรอบเขาพระสุเมรุ แล้วนำไปประดิษฐานตามเดิม จนเป็นที่มาของการประกวดนางสังขาร เพื่อคัดเลือกหญิงสาวลูกหลานของชาวเมืองหลวงพระบางมาผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนเข้าทำหน้าที่เพื่อสืบประเพณีอันดีงามนี้ โดยหญิงสาวเหล่านี้ จะต้องเป็นลูกหลานที่เกิดและเติบโตในเมืองหลวงพระบาง อายุระหว่าง 17-22 ปี นอกจากนั้นก็มิชวบนของพระสงฆ์จากวัดต่าง ๆ ในเมืองหลวงพระบางให้ผู้คนได้ร่วมกันสรงน้ำ ตามมาด้วยขบวนแห่จากคุ้มบ้านและหน่วยงานต่าง ๆ ในเมืองหลวงพระบาง ซึ่งต่างก็แต่งกายด้วยเสื้อผ้า พื้นเมืองงดงามเข้ามาร่วมในขบวนมาถึงวันสำคัญที่สุดของประเพณีสงกรานต์ นั่นก็คือ "วันสังขารขึ้น" หรือวันขึ้นปีใหม่ (ปีนี้ตรงกับวันที่ 16 เมษายน 2561) ในตอนเช้ามีตึกทุกบ้านจะจุดธูปและเทียน พร้อมทั้งวางดอกไม้ตามทางขึ้นบ้าน เพื่อเป็นการเคารพเจ้าที่เจ้าทางและเพื่อความเป็นสิริมงคลของผู้อยู่อาศัย และนอกจากการตักบาตรข้าวเหนียวที่ทำเป็นประจำทุกวันอยู่แล้ว ชาวหลวงพระบางก็จะแต่งตัวสวยงาม ถือกรวยดอกไม้บายสีและขันใส่ข้าวเหนียวรวมทั้งหมด ลูกอมต่าง ๆ พากันเดินไปยังพุสี ภูเขาใหญ่กลางเมืองอันเป็นที่ตั้งของพระธาตุพุสี สิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่เมืองหลวงพระบาง โดยระหว่างที่เดินขึ้นบันไดไปยังองค์พระธาตุ ชาวหลวงพระบางก็จะหยิบข้าวเหนียวเป็นคำเล็ก ๆ รวมถึงขนมลูกอมวางไว้ตามหัวเสาบันไดไปตลอดทาง เรียกว่าเป็นการ “ตักบาตรพุสี” ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการทำบุญทำทานให้กับวิญญาณเร่รอนทั้งหลาย รวมไปถึงเด็กน้อยชาวลาวและคนยากจนที่จะมากอดเก็บขนมลูกอมเหล่านี้ไปด้วยเช่นกัน ส่วนผู้ที่เดินขึ้นไปถึงพระธาตุพุสีด้านบนแล้วก็จะวางกรวยดอกไม้เพื่อเป็นการบูชาพระธาตุ บางคนจะโยนก้อนข้าวเหนียวเล็ก ๆ ไปที่ฐานขององค์พระธาตุเพื่อเป็นการเสี่ยงทาย แล้วจึงเข้าไหว้พระพุทธรูปในสิมด้านบน

เมื่อเสร็จพิธีแล้วก็จะกลับบ้านไปกินข้าวพร้อมหน้าพร้อมตาญาติพี่น้องที่มา
รวมตัวกัน จากนั้นในช่วงบ่ายของวันสังขารขึ้นก็จะมีพิธีสำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือ
ขบวนแห่นางสังขารที่จะอัญเชิญศิระท้าวอภิพรหมจากวัดเชียงทองไปยังวัด
ธาตุน้อยเพื่อสงฆ์ โดยรูปขบวนก็จะคล้ายกับขบวนแห่ในวันเนา ที่นำหน้า
ด้วยปู่เยอ ย่าเยอ และสิงห์แก้วสิงห์คำ ขบวนของพระสงฆ์ในเมืองหลวงพระบาง
และขบวนแห่ของชาวหลวงพระบาง คุ่มบ้านต่าง ๆ ตามด้วยขบวนนางสังขาร
โดยสองข้างทางก็จะเต็มไปด้วยผู้ชมที่ออกมาเ็นรอชมขบวนและชมนางสังขาร
กันอย่างแน่นขนัด และหลังจากขบวนผ่านไปก็จะแยกย้ายกันไปเล่นน้ำ
สงกรานต์กันอย่างสนุกสนาน มาถึงอีกหนึ่งวันสำคัญวันที่ 4 ของสงกรานต์หลวง
พระบาง คือ “วันสงฆ์น้ำพระบาง” ซึ่งเป็นอีกหนึ่งวันที่ชาวหลวงพระบางตั้งตา
คอย เนื่องจากวันนี้จะมีการแห่อัญเชิญ “พระบาง” พระคู่บ้านคู่เมืองหลวงพระ
บางที่ปกติแล้วจะเก็บรักษาไว้ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติหลวงพระบางออกมา
ประดิษฐานไว้ที่วัดใหม่สุวรรณนพมาราม ซึ่งอยู่ไม่ไกลกันนัก เพื่อให้ชาวเมืองได้
สงฆ์น้ำกันเป็นเวลา 3 วัน ในวันนี้จะมีการทำพิธีกันตั้งแต่เช้าที่หอพระบางใน
พิพิธภัณฑสถาน โดยมีพิธีสงฆ์และพิธีพราหมณ์ในการอัญเชิญพระบางขึ้นบนราชรถ
ก่อนจะค่อยๆ เคลื่อนขบวนมายังวัดใหม่สุวรรณนพมาราม ภาพของชาวหลวงพระ
บางทั้งข้าราชการและประชาชนทั่วไปหลายร้อยคนที่แต่งกายแบบพื้นเมือง
งดงามถือกรวยดอกไม้บายศรีเข้าร่วมในขบวนแห่ โดยมีราชรถที่ประดิษฐาน
พระบางอยู่กลางขบวนนั้นน่าประทับใจยิ่งนัก เมื่อขบวนแห่พระบางเดินทาง
มาถึงวัดใหม่ฯ ก็จะมีพิธีอัญเชิญพระบางขึ้นประดิษฐานที่นี้ ตามด้วยพิธีสงฆ์
ต่างๆ จากนั้นปู่เยอ-ย่าเยอ ซึ่งมารออยู่ที่วัดแล้วจะเป็นคู่แรกที่จะขึ้นไปสงฆ์น้ำ
พระบาง ตามด้วยพระสงฆ์ พราหมณ์ ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ และประชาชนทั่วไป
ได้เข้าไปกราบไหว้ และขึ้นไปสงฆ์น้ำพระบาง โดยผ่านรางรดสงฆ์กันได้ตลอดทั้ง

3 วัน (อัญเชิญพระบางกลับสู่หอพระบางวันที่ 20 เม.ย.) น้ำอบน้ำหอมลอยดอกไม้ที่ผ่านการรดสรงองค์พระบางแล้วนั้น จะไหลมาตามท่อที่ต่อยาวออกมาด้านหลังปะรำพิธี น้ำสรงนี้ถือเป็นน้ำพระพุทธรณ์ที่ชาวเมืองจะมารองบรจจุใส่ขวดหรือขันและนำไปปะพรมเป็นสิริมงคลต่อไป (วิทย์ บัณฑิตกุล, 2555 : 154-155)

6. เดือนหก บุญบั้งไฟ

บุญบั้งไฟ ตามประเพณีแล้ว บุญบั้งไฟได้ถูกจัดขึ้นในเดือนหกของลาว ซึ่งเป็นประเพณีที่ชาวลาว ได้ยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมาเป็นเวลาหลายชั่วอายุคน บุญบั้งไฟเป็นบุญประเพณีที่มีความสำคัญมายาวนาน แม้ว่าเวลาจะผ่านล่วงเลยไป บุญบั้งไฟยังเป็นเครื่องหมายของความสามัคคีและมิตรภาพ และถูกจัดขึ้นเพื่อเป็นการขอฝนและต่อสู้กับความแห้งแล้ง ถึงแม้ว่าความเชื่อถือด้านเทวดาผู้ซึ่งเป็นเจ้าแห่งฝนในปัจจุบันได้ลดน้อยกว่าในสมัยก่อน แต่ชาวลาวยังคงยึดถือจารีตประเพณีดั้งเดิมนี้ ด้วยการสืบทอดจากการเตรียมบุญบั้งไฟขึ้นในทุกๆ ปี ก่อนฤดูเก็บเกี่ยว ควบคู่กับการจัดเตรียมบั้งไฟต่างๆ ของบุญนี้ ประเพณีต่างๆ ทางศาสนาพุทธ เช่น การสูตรรดน้ำมนต์ โดยเจ้าอาวาสวัดยังได้ถูกจัดขึ้นพร้อมๆ กัน บุญบั้งไฟเป็นบุญประเพณีที่มีความหมายว่า ชาวไร่ ชาวนาได้ทำการบูชาขอฝนจากพระยาแถน นอกจากนี้แล้วบุญบั้งไฟยังเป็นวิธีเดียวที่มนุษย์ใช้สื่อสารกับเทวดา เพื่อเป็นการขอฝน การแห่บั้งไฟ พิธีแห่บั้งไฟเป็นอีกพิธีหนึ่งที่มีความหมายและครึกครื้นที่สุดของประเพณีบุญบั้งไฟ ชาวบ้านจะมารวมตัวกันร้องรำทำเพลงพ้อนแข้งกันไปอย่างสนุกสนานในขบวนบั้งไฟของพวกเขาคณะและแห่ไปย้จุดเป้าหมายเพื่อยิงบั้งไฟ ชาวบ้านจะประชุมตกลงกันกำหนดวันนัดหมายวันที่จะทำบุญบั้งไฟ ผู้ที่เป็นช่างจะจัดหาไม้ไผ่มาทำบั้งไฟ เอาถ่านควี้้เจีย (ดิน) ประสมตำเป็นหมิ่น การทำบั้งไฟมาแข่งขันกัน แบ่งออกตามขนาดที่

กำหนด เช่น บั้งไฟหมื่น จะมีน้ำหนักประมาณ 12 กิโลกรัม บั้งไฟแสน จะมีน้ำหนักประมาณ 120 กิโลกรัม บั้งไฟพลุ (มีต้นตำรับแบบลูกกระเบิด) เมื่อถึงวันรวม ชาวบ้าน ญาติโยมจะทำบุญเลี้ยงพระเพล และตอนประมาณบ่าย 3 โมงเย็น ทางวัดจะตีกลองเป็นสัญญาณบอกให้ทุกๆ คนนำบั้งไฟมารวมกันที่วัดแล้วเริ่มตั้งขบวนแห่โดยเริ่มจากจุดใดจุดหนึ่งซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นขบวนแห่ แล้วก็นำรถที่บรรทุกใส่บั้งไฟเป็นขบวนแห่ให้ประชาชนดูรอบๆ แล้วนำไปไว้ที่วัด ในการแข่งขันบั้งไฟจะมีคนมาร่วมขบวนแห่จำนวนมาก และในการแสดงจะมีการแสดงท่าทางต่างๆ ทั้งตลก เป็นการสร้างสีสันในงานเป็นอย่างมาก ในวันรุ่งขึ้นญาติโยมจะทำบุญตักบาตร แล้วหลังจากนั้นก็มีการจุดบั้งไฟ ถ้าบั้งไฟของใครขึ้นก็จะร้องไชโย หามแห่เจ้าของบั้งไฟ แต่ถ้าบั้งไฟของใครแตก ชุ ก็จะไม่ยอมลงโคลนในช่วงเดือนหก นอกจากจะมีบุญบั้งไฟแล้วยังมีงานบุญในวันวิสาขบูชา

7. เดือนเจ็ด บุญข้าชะ

ประเพณีบุญข้าชะ หรือบุญชำระ เป็นประเพณีที่เกี่ยวข้องด้วยพระพุทธศาสนาผสมกับความเชื่อดั้งเดิมของชาวลาว การชำระล้างสิ่งที่สกปรกกรกรุ่งรัง ให้สะอาดปราศจากมลทินโทษ คือความมัวหมอง เรียกการชำระสิ่งที่จะต้องชำระให้สะอาดนั้นมี 2 อย่างคือ

(1) ความสกปรกภายนอก ได้แก่ร่างกาย เสื้อผ้า อาหาร การกิน ที่อยู่อาศัยสกปรก

(2) ความสกปรก ภายใน ได้แก่ จิตใจเกิดความโลภ โกรธหลง เป็นต้น

สิ่งที่ต้องชำระล้างในที่นี้ได้แก่เมื่อบ้านเมืองเกิดข้าศึกมาทำลาย มีโจรมีการมาปล้นเกิดรบราฆ่าฟันกันแย่งกันเป็นใหญ่ ผู้คน ช้าง ม้า วัว ควาย ล้มตายลงเพราะผีเข้าเจ้าสุญ ถือกันว่าบ้านเดือดเมืองร้อน ชะตาบ้าน

ชะตาเมืองขาด จำต้องชำระให้หายเสนียดจัญไร การทำบุญมีให้ทานเป็นต้น
 เกี่ยวแก่การชำระนี้ เรียกว่าบุญชำระ มีกำหนดทำในระหว่างเดือน 7 เมื่อถึงวัน
 ทำบุญ ชาวบ้านจะพากันมารวมกันที่ศาลากลางบ้าน หากหมู่บ้านใดไม่มีศาลา
 กลางบ้าน ชาวบ้านจะช่วยกันทำปะรำพิธีกลางหมู่บ้าน โดยชาวบ้านจะนำ
 ดอกไม้ ธูปเทียน ชันน้ำ ชันใส่กรวดทราย และฝ้ายผูกแขน มารวมที่ศาลา
 กลางบ้าน ตอนเย็นนิมนต์พระสงฆ์มาเจริญพระพุทธมนต์ ตอนเช้าของวันรุ่งขึ้น
 ชาวบ้านจะนำข้าวปลา อาหารมาทำบุญตักบาตร เลี้ยงพระถวายจังหัน เมื่อ
 พระสงฆ์ฉันเสร็จแล้วจะให้พรและรดน้ำมนต์ให้กับชาวบ้านที่มาในงาน ทุกคน
 จะเอาขันน้ำมนต์ ด้ายผูกแขน ชันกรวดทรายกลับไปที่บ้านเรือนของตนเอง แล้ว
 นำน้ำมนต์ไปประพรมให้แก่ทุกคนให้ครอบครัว ตลอดจนบ้านเรือน วัว ควาย เอา
 ด้ายผูกแขนลูกหลานทุกคน เชื่อว่าจะนำความสุขและสิริมงคลมาสู่สมาชิกทุกคน
 ส่วนกรวดทรายก็จะนำไปหว่านรอบๆ บริเวณบ้านและที่สวนไร่นาเพื่อขับไล่
 เสนียดจัญไรและสิ่งอัปมงคลทั้งหลายให้หมดสิ้นไป

ภาพที่ 19 บุญชำระ หรือ ชำระ

8. เดือนแปด บุญเข้าพรรษา

บุญเข้าพรรษา เป็นประเพณีบุญที่เกี่ยวข้องด้วยพระวินัยของพระพุทธศาสนา ซึ่งกำหนดให้พระสงฆ์อยู่ประจำในอาวาสแห่งเดียวตลอด 3 เดือนในฤดูฝนเรียกเข้าพรรษา โดยปกติกำหนดเอาวันแรม 1 ค่ำ เดือน 8 เป็นวันเข้าพรรษา เพราะมีกำหนดทำในเดือน 8 เป็นวันเริ่มต้นที่ชาวลาวจะเข้าวัดปฏิบัติธรรมอย่างเคร่งครัด ตลอดเวลา 3 เดือน

9. เดือนเก้า บุญข้าวประดับดิน

การทำบุญข้าวประดับดิน เป็นประเพณีหนึ่งในฮีตสิบสอง ที่ชาวลาวนิยมทำกันในวันแรม 14 ค่ำ เดือนเก้า หรือที่เรียกว่า บุญเดือนเก้า บุญข้าวประดับดิน เป็นบุญที่ทำเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ เปรต หรือญาติ มิตรที่ตายไปแล้ว ข้าวประดับดิน ได้แก่ ข้าวและอาหารคาวหวาน พร้อมหมากพลู บุหรี่ที่ห่อด้วยใบตองกล้วย นำไปวางไว้ตามใต้ต้นไม้ แขนงไม้ตามกิ่งไม้ ตามบริเวณกำแพงวัดบ้าง (คนอีสานโบราณเรียกกำแพงวัดว่า ต้ายวัด) หรือวางไว้ตามพื้นดิน เรียกว่า "ห่อข้าวน้อย" พร้อมกับเชิญวิญญาณของญาติมิตร นำภัตตาหารไปถวายแด่พระภิกษุสามเณร แล้วอุทิศส่วนกุศลแก่ผู้ตายโดยหยาดน้ำ(กรวดน้ำ) ไปให้ด้วย การที่ชาวบ้านนำข้าวปลา อาหาร ไปวางไว้ตามข้างวัดบ้าง ข้างกำแพงบ้าง ผูกไว้ตามกิ่งไม้บ้าง ด้วยเข้าใจว่า ญาติที่ได้รับการปลดปล่อยจากนรก จะได้มากินในวันเดือนดับนี้ จะเป็นไปได้หรือไม่นั้น เป็นเรื่องเหลือวิสัยที่จะชี้ตรงๆ ว่า ญาติเขาเหล่านั้นจะได้รับจริงหรือไม่ แต่สิ่งที่แน่นอนที่สุดก็คือ เป็นการให้อาหารแก่สัตว์จรจัด สัตว์บางจำพวกที่ไม่มีเจ้าของเลี้ยงดู บางวันได้กินอาหาร บางวันก็ไม่ได้กิน อตฺตชีโวหยาตฺตลตฺตปี ได้กินอิมกัณโณวันนํ นัฏฺวาเปณ ความฉลาดน่าชมเชย ของบัณฑิตผู้บัญญัติลักษณะการทำบุญข้าวประดับดินนี้ อย่างมากทีเดียว

10. เดือนสิบ บุญข้าวสาก

บุญข้าวสากนี้ชาวลาวเวียงได้ยึดถือปฏิบัติกันมา โดยอาศัย การทำบุญในพระพุทธศาสนาที่เรียก ข้าวสาก (สลาก) การทำบุญมีการให้ทาน เป็นต้น เกี่ยวแก่ข้าวสากเรียกบุญข้าวสาก ประวัติความเป็นมาโดยการเล่าสืบต่อกันมาในอดีตเมื่อชาวไร่ชาวนาได้ผลผลิตจากนาข้าวที่ปลูก เมื่อเก็บเกี่ยวสู่ขวัญ ข้าวเรียบร้อยแล้ว ระหว่างเริ่มว่างงานก็อยู่ในช่วงเดือนสิบ ชาวลาวเวียงจะ รักษาฮีต 12 รักษาขนบธรรมเนียมประเพณีเคร่งครัด ถือโชคกลาง ถือความเชื่อ ถือผีบรรพบุรุษยึดมั่นในพระพุทธศาสนา จึงเชื่อกันว่า หลังจากได้ผลผลิตนาข้าว จะต้องนำข้าวใหม่มาหุงทำบุญใส่บาตรอุทิศส่วนบุญกุศลให้แก่เบื้องสูง เทวดา พาดินที่คนทั่วไปได้เพาะปลูกข้าว พืชพันธุ์ต่าง ๆ ได้อยู่ได้กิน อุดมสมบูรณ์ และ วันสำคัญที่เกี่ยวข้องที่จะมาถึงคือ บุญกลางเดือนสิบ บุญแก้ห่อข้าวสารทลาว บุญข้าวสาก เพ็ญเดือนสิบ ก่อนจะถึงวันบุญข้าวสาก 2 – 3 วัน บ้านใกล้เรือนเคียงต่างรวมกลุ่มเครือญาติช่วยกันกวนข้าวตอก ใส่โองံ ใส่เห ไส้กระbung นิยมทำ กันมาก ๆ เพราะ 1 ปี จะกวนแค่ 1 ครั้ง เท่านั้น พร้อมทั้งห่อแจกทานเพื่อน สนิทมิตรที่รักต่างบ้านอีกด้วย ขนมกระยาสารท ขนมพญาสารท ขนมห้าวตอก ที่ชาวลาวเวียง เรียกกัน ส่วนประกอบได้มาจากผลผลิตของชาวลาวเวียงทั้งสิ้น

ทำบุญข้าวสาก มีจุดประสงค์เป็นหนึ่งเดียวคือแสดงความ กตัญญู ยึดมั่นในพุทธศาสนาและเป็นทาน วันเพ็ญเดือน 10 วันบุญข้าวสาก ต่าง หาบคอน บ้างก็หิ้วปิ่นโต ตระกร้า ใบหน้าล้วนยิ้มแย้มแจ่มใส แต่งกายสวยงาม ตามไปด้วยเครื่องประดับตามที่มีอยู่ ปู่ ยา ตา ยาย แต่งกาย ถือศีลอุโบสถ ฟัง เทศน์ ฟังธรรม 1 กัณฑ์ เพื่อให้สาธุชนได้ประพฤติดุปฏิบัติ รักษาจารีตประเพณี ฟังธรรม เรื่องบุญข้าวสาก เกิดความเลื่อมใสศรัทธาในงานบุญนี้มาก ในวันนี้ชาว ลาวเวียง จะนำอาหารมาถวายพระสงฆ์ทั้งเช้าและเพล หลังจากพระฉันอาหาร

เพล ให้พร กรวดน้ำให้ผู้ล่วงลับ จากนั้นคณะญาติจึงนำอาหารและข้าวห่อ ไป
 แก่ที่บริเวณวัดหน้าเจดีย์ (ธาตุ) หรือใต้ต้นไม้ใหญ่หรือข้างกำแพงวัดที่บรรจุอัฐิไว้
 แล้วจุดธูปเทียน อันเชิญดวงวิญญาณมารับเครื่องเซ่นไหว้ และเชิญผีไม่มีญาติ
 มาร่วมรับส่วนบุญด้วย เพราะวันนี้เชื่อว่าเป็นวันที่พระยายมพลอยให้ ออกมารับ
 ส่วนบุญ ปักธูป ที่ห่อข้าวที่แก้ไว้ พอธูปใกล้หมดดอก แล้วจุดธูปกล่าวลา จึง
 กรวดน้ำ คนยากจน ก็จะมาหาเก็บอาหารนำไปกิน เป็นการให้ทานอีกด้วย
 คุณค่าของประเพณี นับเป็นประเพณีที่มีคุณค่ามาก เป็นการรวมตัวของญาติที่
 น้องจะได้มีโอกาสมารวมญาติพี่น้องกันอีกครั้ง และทำอาหารและขนมตอรับ
 ขนมนักจะทำเป็นรูปแบบหรือประเพณี ของบุญเดือนสิบ คือทำข้าวกระยาสารท

11. เดือนสิบเอ็ด บุญออกพรรษา

บุญออกพรรษานี้ กำหนดหลังจากที่พระสงฆ์อยู่จำพรรษา
 ตลอดเวลา 3 เดือนแล้ว เมื่อถึงวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 เป็นการสิ้นสุดเขตการ
 จำพรรษา พระสงฆ์สามารถไปพักแรมที่อื่นได้เรียกว่าออกพรรษา ชาวลาวจะมี
 การทำบุญมีให้ทานเป็นกรณีพิเศษอีกวันหนึ่ง เกี่ยวกับการออกพรรษานี้ เรียก
 บุญออกพรรษา มีการจุดใต้ประทีป ในวันออกพรรษา พระสงฆ์จะจัดทำเรือไฟ
 ขึ้นไปวัด ตรงหน้าโบสถ์ใช้เสาไม้และต้นกล้วย 4 ต้น พันด้วยกาบกล้วย มีหัว
 หางคล้ายเรือ ตอนกลางคืนนำธูปเทียนไปจุดบูชา ถือว่าทำเป็นพุทธบูชาได้บุญ
 กุศลมากมี ตัวอย่าง เช่น พระอนุรุทธเถระ เป็นพระอรหันต์ได้รับความยกย่องว่า
 มีตาทิพย์ ทั้งนี้ก็เกิดจากอานิสสงส์ ได้ให้ประทีปเป็นทาน

12. เดือนสิบสอง บุญกฐิน

บุญกฐิน เป็นประเพณีเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาโดยตรง ซึ่ง
 ชาวลาวยึดถือปฏิบัติติดต่อกันมา บุญกฐินนี้มีกำหนดเวลาทำถวายเพียง 1 เดือน

คือ ตั้งแต่แรม 1 ค่ำ เดือน 11 ถึงเพ็ญเดือน 12 เพราะมีกำหนดทำใน ระหว่าง เดือน 12 จึงมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าบุญเดือนสิบสอง

ภาพที่ 20 บุญออกพรรษา

2.2.2 คองสิบสี่ หรือ ครองสิบสี่

ครองสิบสี่ หรือ ครองสิบสี่ หมายถึง แนวทางที่ใช้ปฏิบัติระหว่างกัน ของผู้ปกครองกับผู้ใต้ปกครอง ฆราวาสกับพระสงฆ์ และระหว่างบุคคลทั่วไป เพื่อความสงบสุข ร่มเย็นของบ้านเมือง ครองสิบสี่มีหลายแบบหลายประเภท ซึ่ง ชาวลาวได้ยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมาอย่างช้านาน สามารถจัดกลุ่มได้เป็น 4 แบบ พอจะยกตัวอย่างได้ดังนี้ (พระมหาเมธีวรคุณ [คำคุณ พิลาวงส์], 2556: 109-116)

1. แบบที่ 1 กล่าวถึงผู้เกี่ยวข้องกับครอบครัวในสังคมตลอดจน ผู้มีหน้าที่ปกครองบ้านเมือง
2. แบบที่ 2 กล่าวถึงหลักการที่พระมหากษัตริย์ทรงปฏิบัติใน การปกครองบ้านเมือง และข้อที่ประชาชนควรปฏิบัติต่อพระมหากษัตริย์ และ จารีตประเพณีที่พึงปฏิบัติให้บ้านเมืองสงบสุข

3. แบบที่ 3 กล่าวถึงธรรมที่พระราชาพึงยึดถือปฏิบัติ และเน้นหนักให้ประชาชนปฏิบัติตามจารีตประเพณี และข้อที่คนในครอบครัวพึงปฏิบัติต่อกัน

4. แบบที่ 4 กล่าวถึงไปแนวทางฮิตบ้านคลองเมือง คือการดำเนินการปกครองบ้านเมืองเพื่อให้บ้านเมืองอยู่เป็นสุขและปฏิบัติตามประเพณี
 คอง 14 ที่พระเจ้าแผ่นดินจะทำต่อไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินของท่านเพื่อความสงบร่มเย็นของพสกนิกร ได้แก่

1. ทรงแต่งตั้งผู้ซื้อสัตย์สุจริต เคารพยำเกรง ขยันหมั่นเพียรให้เป็นอุปฮาช (อุปราช) ราชมนตรีเป็นต้น

2. หมั่นประชุมอุปฮาชราชมนตรีช่วยกันบริหารบ้านเมืองให้เจริญรุ่งเรือง

3. ทรงตั้งอยู่ในทศพิธราชธรรม 10 ประการ คือ

1) ทาน บริจาคทานแก่สมณพราหมณาจารย์ ยาจก คน
 อนุชา

2) ศีล ดำรงมั่นในปัญจศีล และอุโบสถศีลเป็นเนืองนิตย์

3) บริจาค สละทรัพย์สร้างวัดวาอารามซุตันน้ำบ่อก่อศาลา
 เป็นต้น

4) อาชวะ มีใจเที่ยงตรงดำรงมั่นในศีลธรรม

5) มัททวะ อ่อนโยน ไม่แข็งกระด้าง

6) ตบะ ชำระความชั่วจากจิตใจ

7) อักโกธะ ไม่ดุร้าย

8) อวิหิงสา ไม่เบียดเบียน

9) ชันติ อดทนต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ

- 10) อวิโรธนะ ไม่นินตียินร้ายในสิ่งที่ควรนินตียินร้าย
4. ถึงวันขึ้นปีใหม่นิมนต์พระสงฆ์มาเจริญพระพุทธมนต์และนำ
น้ำอบน้ำหอมมาสรงพระภิกษุสงฆ์
5. ถึงวันขึ้นปีใหม่ ให้เสนาอำมาตย์นำเครื่องบรรณาการ น้ำอบ
น้ำหอม มามุธาภิเศกหุดสรงเจ้าชีวิตของตน
6. ถึงเดือนหก นิมนต์พระสงฆ์มาเจริญพระพุทธมนต์ ถือน้ำ
พิพัฒน์สัตยาต่อเจ้ามหาชีวิต
7. ถึงเดือนเจ็ดให้เลี้ยงมเหสักข์หลักเมือง บูชาเทวดาทั้ง 4 คือ
ท้าวจตุโลกบาล อันได้แก่ ท้าวธตรัฐ ท้าววิรุฬหก ท้าววิรูปักษ์ ท้าวกุเวร
8. ถึงเดือนแปด นิมนต์พระสงฆ์ มาชำระบำเพ็ญหว่าน แอ่ทราย
ตอกหลักบ้านเมือง
9. ถึงเดือนเก้าปาวเดินให้ประชาชนทำบุญข้าวประดับดิน อุทิศ
ส่วนกุศลแก่ญาติที่ล่วงลับไปแล้ว
10. ถึงเดือนสิบ ปาวเดินให้ประชาชนทำบุญข้าวสาก อุทิศส่วน
กุศลแก่ญาติที่ล่วงลับไปแล้ว
11. ถึงเดือนสิบเอ็ด ให้ประชาชนไปทำบุญออกพรรษาและไป
นมัสการ และมุธาภิเศกธาตุหลวง
12. พอถึงเดือนสิบเอ็ด ให้ทำบุญทอดกฐินตามวัดวาอาราม
ต่างๆ
13. ถึงเดือนสิบสอง ให้ไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินมารวมที่หน้าพระลาน
หลวง แห่เจ้าชีวิตไปสรงน้ำในแม่น้ำ เพียวัด จัดให้วัด ที่อยู่ใกล้แม่น้ำมีเชื้อส่วย
วัดละหนึ่งลำ ขึ้นสิบสามค่ำเป็นวันสว่างเฮือ
14. ให้มีสมบัติคุณเมือง หรือค่าควรเมือง ครบ 14 อย่างคือ

- (1) หูเมือง มีหูกานหูกผู้ฉลาดมีปัญญาดี
- (2) ตาเมือง มีนักปราชญ์สอนอรรถ สอนธรรม
- (3) แก่นเมือง มีพระสงฆ์ผู้แตกฉานในพระธรรมวินัย
- (4) ประตุมือง มีอาวุธยุทธโศภกรณ์ป้องกันอริราชศัตรู
- (5) ฮากเมือง มีหูกาหายเหตุร้ายและดี
- (6) เหน้เมือง มีเสนาอำมาตย์ผู้เที่ยงธรรม
- (7) ชื่อเมือง มีโยธาทหารผู้กล้า
- (8) ฝาเมือง มีตากวนตาแสงผู้ซื่อสัตย์
- (9) ขาง (แป) เมือง มีเจ้านายตั้งอยู่ในศีลธรรม
- (10) เขตเมือง มีผู้ฉลาดดูพื้นที่ที่ตั้งเมือง
- (11) สติเมือง มีคหบดีเศรษฐีและทวยคำ
- (12) ใจเมือง มีแพทย์ผู้ฉลาดเชี่ยวชาญ
- (13) ค่าเมือง มีภูมิภาคดี มีราคาค่างวด
- (14) เมฆเมือง มีเทวดาอาฮักหลักเมือง

กองสิบสี่สำหรับพระสงฆ์ ซึ่งหมายถึง ข้อกำหนดหรือข้อควรปฏิบัติ 14 ข้อของพุทธศาสนิกชนชาวลาวในการครองตนเป็นคนดี ในฐานะพุทธศาสนิกชน ซึ่งในปัจจุบันก็ยังยึดถือสืบต่อกันมา ประกอบด้วย

- (1) อย่าเดินเหยียบเงาพระสงฆ์
- (2) ยื่อนำอาหารเหลือไปถวายแก่พระ
- (3) อย่ามีเพศสัมพันธ์ในวันพระ วันเข้าพรรษา วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา และวันบุญสงกรานต์ โดยเด็ดขาด
- (4) เมื่อพระสงฆ์เดินผ่านหน้าต้องนั่งลงพร้อมพนมมือไหว้
- (5) เมื่อไปวัดให้เตรียมดอกไม้ ธูป เทียน พร้อมเครื่อง

อัฐบริวารไปถวายพระสงฆ์

(6) ก่อนเข้านอนต้องอาบน้ำ และล้างเท้าก่อน

(7) ในวันพระ (ทั้งข้างขึ้นและข้างแรม) ให้ทำบุญตักบาตร หรือนิมนต์พระมาสวดที่บ้านเพื่อความเป็นสิริมงคล

(8) ในวันพระ (ข้างขึ้น) ให้จัดพานดอกไม้ ธูป เทียน ขอขมา แก่สามีตน

(9) เมื่อพระสงฆ์หรือสามเณรมาบิณฑบาต ต้องมารอก่อน หน้าที่ท่านจะมาถึง การตักบาตร ระวังอย่าให้มีโศกบาตร ห้ามถืออาวุธ ใส่ รองเท้า หรือใส่หมวก เอาผ้าคลุมหัว ในเวลาตักบาตร

(10) ในวันพระ (ทั้งข้างขึ้นและข้างแรม) ให้ขอขมาแก่เตาไฟ ขึ้นบันได และประตูเรือนที่อยู่อาศัย

(11) ก่อนเข้าบ้านหรือขึ้นเรือนต้องล้างเท้าเสียก่อน

(12) วัดใดไม่มีรั้วรอบขอบชิดก็ให้ช่วยกันกันรั้วให้แก่วัดนั้นๆ รวมทั้งบ้านเรือนที่อยู่อาศัยของตัวเอง

(13) เมื่อถึงฤดูเก็บเกี่ยว ผลผลิตที่ได้ในครั้งแรกของปี ให้ นำไปถวายพระก่อน

(14) อย่าลัก วิ่ง ชิง ปล้น หรือพูดจาหยาบคาย ต้องประพฤติ ตนเป็นคนดีของสังคม

2.3 ชุดประจำชาติและอาหารประจำชาติลาว

ผู้หญิงลาวนุ่งผ้าซิ่น และใส่เสื้อแขนยาวทรงกระบอก สำหรับผู้ชายมักแต่งกายแบบสากล หรือนุ่งโจงกระเบน สวมเสื้อชั้นนอกกระดุมเจ็ดเม็ด คล้ายเสื้อพระราชทานของไทย ซึ่งรัฐบาลได้มีกฎระเบียบให้ปฏิบัติอย่างเคร่งครัด หากผู้หญิงลาวคนใดไม่นุ่งซิ่นทางรัฐบาลจะไม่ให้การช่วยเหลือใด ๆ ทั้งสิ้น (พระหลักคำวรมณี มหาคัมภีรจารย์, 2561) นักเรียนก็เช่นกันต้องใส่ชุดประจำชาติลาว ไม่ว่าชาติหรือหญิง

ภาพที่ 21 วัฒนธรรมการแต่งงานของ สปป.ลาว

ภาพที่ 22 ชุดประจำชาติ สปป.ลาว

สำหรับอาหารนั้น สปป.ลาวมีอาหารประจำชาติ คือ ซุปไก่ (Chicken Soup) เป็นอาหารยอดนิยมของลาว มีส่วนผสมสำคัญ ได้แก่ ตะไคร้ ใบสะระแหน่ กระเทียม หอมแดง รวมถึงรสชาติเปรี้ยว ๆ เผ็ด ๆ จากมะนาวและพริก รับประทานร้อน ๆ กับข้าวเหนียว นอกจากนี้ยังมีอาหารที่ขึ้นชื่อของ สปป.ลาวอีก 2 ชนิด ได้แก่ ส้มตำ และเผอ

ภาพที่ 23 ซุปไก่ อาหารประจำชาติ สปป.ลาว

ส้มตำ เป็นอาหารปรุงรสนำมะละกอดิบที่ขูดเป็นเส้นมาตำในครกเป็นหลัก พร้อมด้วยวัตถุดิบอื่นๆ คือ มะเขือเทศลูกเล็ก มะเขือสีดา มะเขือเปราะ **พริก**สดหรือพริกแห้ง ถั่วฝักยาว กระเทียม และปรุงรสด้วย**น้ำตาลปีบ**หรือน้ำตาลอื่น ๆ น้ำปลา มะนาว เมื่อส้มตำแพร่หลายในชนชาติไทยภาคอีสานแล้ว จึงมีการแพร่หลายไปยังชนชาติลาว

เผอ เป็นอาหารที่หารับประทานได้ทั่วไปในประเทศลาว เผอมีลักษณะคล้ายก๋วยเตี๋ยว ซึ่งลาวได้รับอิทธิพลมาจากเวียดนาม มีทั้งเผอหมู และเผอเนื้อวัว มีเส้นใหญ่ เส้นเล็ก และเส้นบะหมี่ให้เลือก ถ้าให้ครบสูตรเผอจะต้องเสิร์ฟพร้อมผักเคียงนานาชนิด ชอบเผด็กกินพริกขี้หนูจิ้มกะปิ ตักรสเปรี้ยวด้วยมะละกอ หรือมะเขือ ม่วงดอง

ภาพที่ 24 ส้มตำ อาหารประจำชาติ สปป.ลาว ประเภทพื้นบ้าน

ภาพที่ 25 เฟอ อาหารเวียดนาม ที่คนลาวนิยมรับประทาน

จึงกล่าวได้ว่า ฮีต หรือจารีต ของประชาชนคนลาวตั้งแต่เกิดถึงตาย จะเกี่ยวเนื่องกับพระพุทธศาสนาทั้งสิ้น เหมือนกับประชาชนคนไทยเรา เช่นกัน เช่น การตั้งชื่อเด็กที่เกิดใหม่ ฮีตการทำบุญวันเกิด การบรรพชา อุปสมบท การแต่งงาน การทำบุญขึ้นบ้านใหม่ การทำบุญประจำเดือน การทำบุญวันธรรมสวนะ เป็นต้น ล้วนแต่เป็นฮีต หรือ จารีต ที่คนลาวทุกคนยังถือปฏิบัติ โดยเฉพาะการอนุรักษ์เครื่องแต่งกายของสตรี กำหนดให้นักเรียนหญิงต้องใส่ผ้าซิ่น ข้าราชการหญิงต้องนุ่งผ้าซิ่น หรือแม้แต่ประชาชนทั่วไป ถ้าไปติดต่อราชการก็ต้องนุ่งซิ่น ถ้าไม่นุ่งจะได้รับการบริการใด ๆ จากรัฐบาลเลย นั่นคือจุดแข็งของวัฒนธรรมหรือฮีตอันงดงามของประชาชน สปป.ลาว

บทที่ 3

หลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน (มารยาทชาวพุทธ)

3.1 ความนำ

การอยู่ร่วมกันในสังคมโลกของคนไม่ว่าเชื้อชาติ ศาสนาใด ๆ ก็ตามย่อมจะต้องมีหลักในการปฏิบัติที่ยะอยู่ร่วมกัน สำหรับผู้ที่เป็นพุทธศาสนิกชนนั้นก็มีหลักปฏิบัติที่เรียกว่า มารยาทชาวพุทธ เป็นการแสดงออกที่มีแบบแผนในการประพฤติปฏิบัติ ซึ่งเป็นแนวปฏิบัติที่ทำให้สมาชิกในสังคม สามารถดำรงอยู่ร่วมกันได้อย่างดี โดยเฉพาะมารยาทชาวพุทธที่หล่อหลอมมาจากหลักธรรมคำสอนทางพุทธศาสนา เป็นกริยาวาจาที่บุคคลในสังคมพึงปฏิบัติต่อกัน อันจะเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม จนนับเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมทางศาสนา ที่มีลักษณะเฉพาะของชาวพุทธในประเทศต่าง ๆ แม้จะไม่สำคัญเท่าหลักธรรมคำสอนโดยตรง แต่ก็มีส่วนในการสร้างความรัก ความสามัคคี อันเป็นเอกลักษณ์สำคัญของสังคม ที่คนทุกคนควรประพฤติปฏิบัติและสืบทอดต่อไป

มารยาทเป็นคุณลักษณะประจำตัวของบุคคล ได้แก่ การสัมมาคารวะ ความสุภาพ อ่อนน้อม ความมีวินัยและพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ปรากฏแก่สายตาของผู้อื่น การรู้จักรักษากิริยามารยาท และจะต้องรู้จักการสมาคมกับผู้อื่น จึงจะเป็นบุคคลที่มีเสน่ห์เพิ่มความสนใจ ให้กับผู้พบเห็นจึงนับได้ว่าเขาผู้นั้นเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จ ในการดำเนินธุรกิจในชีวิตประจำวัน

มารยาท หมายถึง แนวทางในการปฏิบัติหรือการแสดงวาจา ภาษาท่าทาง และพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาให้ปรากฏแก่สายตาของผู้อื่นคนทั่ว ๆ ไป จะมีมารยาทดีมาก หรือน้อยขึ้นอยู่กับการฝึกอบรมของแต่ละครอบครัว

บุคลิกภาพของแต่ละคนจะบอกให้รู้ว่าคนคนนั้นมีความสุขภาพ อ่อนน้อม มีสัมมาคารวะ และมีระเบียบวินัยเพียงใด มารยาทแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ (1) มารยาทโดยทั่วไป และ (2) มารยาทตามกาลเทศะ

มารยาทโดยทั่วไป การมีมารยาทเป็นเรื่องสำคัญของมนุษย์ที่อยู่ร่วมในสังคมเดียวกัน เป็นการแสดงความเคารพให้เกียรติกัน คนลาวปัจจุบันมักเรียกตนเองว่า เป็นคนยุคใหม่ และชอบทำอะไรแบบง่าย ๆ ถือเอาความสะดวกสบาย เป็นหลักพฤติกรรมที่แสดงออกมาในบางครั้งจึงกลายเป็นคนได้มารยาทไปโดยไม่ตั้งใจ การให้เรียนรู้มารยาทในสังคมจึงยังเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง

มารยาทตามกาลเทศะ การมีมารยาทตามกาลเทศะมีอยู่หลายประการ คือ มารยาทในการยืน เดิน นั่ง ฯลฯ

3.2 หลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกันของประชาชน สปป.ลาว

ประชาชน สปป.ลาว มีพระพุทธศาสนาเป็นหลักในการยึดเหนี่ยวจิตใจ ดังนั้นจึงจะใช้หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการอยู่ร่วมกันในสังคม แต่มีลักษณะพิเศษที่สำคัญ 3 ประการได้แก่

1. ศีรชะเป็นสิ่งที่อยู่สูงสุดและทำถือเป็นสิ่งที่อยู่ต่ำที่สุด และไม่ควรใช้เท้าชี้
2. ภิกษุและสามเณร ถือว่าเป็นบุคคลที่คนลาวให้ความเคารพนับถือมากที่สุด ห้ามผู้หญิงแตะเนื้อต้องตัวพระสงฆ์โดยเด็ดขาด
3. ห้ามแจกขนมหรือสิ่งของต่างๆ ให้กับเด็กๆ ในสถานที่ที่ได้ไปเที่ยว เพราะจะเป็นการสนับสนุนให้มีขอทานเกิดขึ้นได้

นอกจากนี้ คนลาวยังได้มีแนวปฏิบัติร่วมกันที่ทำให้เกียรติซึ่งกันและเรียกว่าสิ่งที่ควรทำ และไม่ควรทำ ดังนี้

3.2.1 สิ่งไม่ควรทำ

1. คนลาวจะกล่าวคำทักทายว่า สะบายดี พร้อมกับส่งรอยยิ้ม และประนมมือไหว้เมื่อพบปะกัน
2. คนลาวจะให้ความสำคัญกับผู้อาวุโสกว่า ทั้งเรื่องอายุหรือตำแหน่งหน้าที่การงานตามลำดับ เพราะคนลาวเห็นว่าเป็นเรื่องที่สำคัญมาก
3. คนลาวนิยมการทำบุญตักบาตร ผู้ชายจะยืนใส่บาตรได้ตามปกติ แต่หากเป็นผู้หญิงควรนั่งคุกเข่าใส่บาตร
4. ควรถอดรองเท้าก่อนเข้าอุโบสถ วิหาร และก่อนเข้าบ้านทุกครั้ง
5. เมื่อได้รับเชิญให้เข้าร่วมร่ำวง ควรขอยกมือไหว้ก่อนร่ำวง และกล่าวขอบคุณอีกครั้งหลังจากร่ำวงเสร็จ
6. เมื่อไปร่วมงานเทศกาล หรือประเพณีสำคัญ ควรแต่งกายให้สุภาพเรียบร้อย โดยเฉพาะผู้หญิงอาจนุ่งซิ่นเช่นเดียวกับผู้หญิงลาว
7. เมื่อมอบสิ่งของที่ระลึกถือเป็นการแสดงน้ำใจและมิตรภาพ
8. ก่อนจะถ่ายรูปผู้ใด ควรขออนุญาต และต้องได้รับการอนุญาตก่อนจึงจะถ่ายรูปได้
9. คนลาวนิยมกลับไปรับประทานอาหารกลางวันที่บ้านมากกว่ารับประทานอาหารร่วมกันในที่ทำงาน
10. คนลาวเป็นคนรักความสงบสุข การพูดคุยกับคนลาวควรหลีกเลี่ยงการพูดจาแบบส่งเสียงดังหรือก้าวร้าว

3.2.2 สิ่งที่ไม่ควรทำ

1. ประเทศลาวมีสถานที่ศักดิ์สิทธิ์การสักการะ การเข้าไปเที่ยวชมไม่ควรแตะต้องหรือเข้าชมในบริเวณที่หวงห้ามก่อนได้รับอนุญาต
2. พระสงฆ์และสามเณรเป็นบุคคลที่คนลาวให้ความเคารพ เพศหญิงไม่ควรแตะต้องหรือสัมผัสพระสงฆ์และสามเณร
3. ไม่ควรตบหรือจับศีรษะผู้ใด คนลาวถือว่าเป็นมารยาทที่ไม่สุภาพที่สุด
4. ไม่ควรใช้เท้าชี้หรือแตะสิ่งของ เพราะคนลาวถือว่าเป็นของต่ำ และไม่สุภาพ
5. การกอดจูบ แตะเนื้อต้องตัว หรือการแสดงความรักต่อกัน คนลาวถือเป็นเรื่องส่วนตัวและไม่ควรแสดงในที่สาธารณะ
6. ตามธรรมเนียมของคนลาว แขกผู้มาเยือนควรหลีกเลี่ยงกับข้าวไว้ในสำหรับบ้าง ไม่ควรรับประทานจนหมดเกลี้ยง เพราะหากทำเช่นนั้นเจ้าของบ้านจะเข้าใจว่าทำอาหารไม่พอเลี้ยงรับรอง
7. การมีเพศสัมพันธ์กับคนลาวที่ไม่ใช่คู่สมรสของตนเอง ถือเป็นเรื่องผิดกฎหมายหากละเมิดจะถูกกักกันตัวและเสียค่าปรับ
8. ในงานเลี้ยงสังสรรค์ หากมีการดื่มสุราแบบตำจอก ไม่ควรปฏิเสธเมื่อคนลาวรินสุรา ถือเป็นกาให้เกียรติและสร้างบรรยากาศสนุกสนานครึกครื้น
9. ไม่ควรใช้คำพูดที่ลบหลู่หมิ่นบุคคลสำคัญ หรือบุคคลอื่น เป็นที่เคารพยกย่องของคนลาว
10. ภาษาลาวและภาษาไทยมีความใกล้เคียงกัน จึงไม่ควรพูดจาส่อเสียด ล้อเลียนภาษาคำพูดหรือเล่าเรื่องเชิงตลกขบขัน เพราะอาจทำให้เกิดความไม่เข้าใจกันได้

3.3 มารยาทในการเข้าสังคม สปป.ลาว

3.3.1 การติดต่อราชการ

ควรแต่งกายอย่างสุภาพเรียบร้อยในการติดต่อสถานที่ราชการและวัด ชายควรสวมเสื้อขาว กางเกงดำขาวาว หญิงขาว สปป.ลาว จะนั่งขึ้นเมื่อไปโรงเรียน ไปทำงาน ติดต่อราชการ และไปงานเลี้ยง งานบุญต่างๆ หากหญิงชาวไทยมีโอกาสได้ไปติดต่อสถานที่ราชการ หรือท่องเที่ยววัดที่ สปป.ลาว อาจเตรียมผ้าขึ้นไป หรือหาซื้อที่นั่น เพื่อร่วมในงานและโอกาสต่างๆ

หน่วยงานราชการสำนักงาน และองค์กรให้บริการของสปป.ลาว จะเปิดทำการวันจันทร์ถึงวันศุกร์ เวลา 08.00 -16.30 น. ช่วงเวลาพักกลางวันของ สปป.ลาว ส่วนใหญ่นิยมวัฒนธรรมการนอนกลางวัน ที่ได้รับอิทธิพลจากประเทศฝรั่งเศส

วันหยุดราชการ

- วันที่ 1 มกราคม วันปีใหม่
- วันที่ 20 มกราคม วันสร้าง-ตั้งกองทัพบประชาชนลาว
- วันที่ 22 มกราคม วันสร้าง-ตั้งพรรคประชาชนปฏิวัติลาว
- วันที่ 8 มีนาคม วันแม่หญิง (วันสตรีสากล)
- วันที่ 14-16 เมษายน วันขึ้นปีใหม่ (วันสงกรานต์)
- วันที่ 1 พฤษภาคม วันกรรมกรสากล
- วันที่ 1 มิถุนายน วันเด็ก
- วันที่ 15 สิงหาคม วันรัฐธรรมนูญ
- วันที่ 7 ตุลาคม วันครูแห่งชาติ
- วันที่ 12 ตุลาคม วันประกาศเอกราช

- วันที่ 2 ธันวาคม วันชาติ (วันแต่งตั้ง สปป.ลาว)

- วันที่ 31 ธันวาคม วันขึ้นปีใหม่

เวลาทำการของหน่วยงานต่าง ๆ

- ธนาคาร: เปิดทำการ วันจันทร์ถึงวันศุกร์ เวลา 08.30-15.30 น.

- ธุรกิจเอกชน: เปิดทำการ วันจันทร์ถึงศุกร์ เวลา 08.00-12.00 น. และเวลา 13.00 น.-17.00 น.

3.3.2 การเข้าร่วมพิธีแต่งงาน

ประชาชน สปป.ลาว ส่วนใหญ่จะจัดงานแต่งงานขึ้นก่อนหรือหลังวันเข้าพรรษา (ประมาณกลางเดือนกรกฎาคม) เนื่องจากว่าช่วงเวลานั้นเป็นช่วงเวลาที่ชาย สปป.ลาว จะเข้าพิธีอุปสมบทก่อนแต่งงาน ดังนั้นการแจกบัตรเชิญงานแต่งงานจะเริ่มแจกกันมากในช่วงปลายเดือนพฤศจิกายน หรือต้นเดือนธันวาคม

ถ้าคุณไม่สามารถไปร่วมงานแต่งงานของชาว สปป.ลาว ควรฝากของผู้อื่นเพื่อไปช่วยงานและการให้เงินช่วยงานแต่งงานสำหรับชาวต่างชาตินั้น ควรอยู่ที่ประมาณ 20 ดอลลาร์สหรัฐฯ หรือ 600 บาท และควรเข้าใจว่า หากท่านได้รับบัตรเชิญในวินาทีสุดท้าย แต่ไม่ได้หมายความว่าท่านถูกลืมนิมนต์มาร่วมงาน

3.3.3 การเข้าร่วมงานศพ

1) ควรรับบัตรเชิญงานศพบุคคลที่ท่านใกล้ชิดอันจะเป็นสัญลักษณ์ของความให้เกียรติแก่ครอบครัวผู้เสียชีวิต

2) ไม่ควรสวดชุดสีแดง ชุดที่เป็นสีส้ม หรือชุดที่ไม่เป็นทางการไปร่วมพิธีศพ ควรสวมชุดสีดำตามประเพณี และไม่ควรมีการไปเยี่ยมบ้าน

เพื่อนคนที่มีการเสียชีวิต เพราะจะถูกมองว่านำความตายและความโชคร้ายมาสู่บ้านของเขา

3) ในเขตชนบท ผู้คนมักจะมารวมตัวกันรอบๆ บริเวณที่ฌาปนกิจ ในลานพื้นที่กว้างหรือข้างแม่น้ำ และหมุนเวียนกันวางชิ้นส่วนฟันหรือวัสดุอื่นๆ ในการประชุมเพลิงศพ

4) ครอบครัวชาว สปป.ลาว ส่วนใหญ่จะได้รับความลำบากทางการเงินในระหว่างที่มีการจัดงานศพ ต้องพึ่งพาเงินช่วยเหลือจากบุคคลใกล้ชิด ดังนั้นควรให้เงินเพื่อเป็นการช่วยเหลือการจัดงานศพ

5) ไม่ต้องประหลาดใจที่จะเห็นสมาชิกในครอบครัวหรือเพื่อนของผู้เสียชีวิตนั่งล้อมวงกันคุยเรื่องตลก ตี๋มสุรา หรือเล่นไพ่ ที่บ้านของผู้เสียชีวิต ซึ่งเรื่องนี้เป็นเรื่องปกติในการให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ครอบครัว สำหรับชาวต่างชาติได้รับคำเชิญตี๋มสุราด้วยความเยียบครึม แต่ไม่ควรไปร่วมเล่นการพนันกับเจ้าภาพ

3.3.4 การให้ของขวัญ

1) การมอบของที่ระลึกเล็กๆ น้อยๆ เมื่อพบกับชาว สปป.ลาว เป็นการแสดงน้ำใจและช่วยสร้างมิตรภาพ ของเล็กๆ น้อยๆ เช่น ขนม ดอกไม้ ผลไม้ หรือเครื่องตี๋มประเภทต่างๆ

2) สิ่งที่ควรคำนึงในการเลือกของขวัญ คือ

2.1) ไม่ควรมอบของขวัญในโอกาสพิเศษต่างๆ ที่เป็นสืดำการใช้ของสืดำเป็นสัญลักษณ์ในด้านลบ

2.2) ไม่ควรส่งมอบของขวัญร่วมงานต่างๆ หรืองานวันเกิด ด้วยของสืดำ การใช้ของสืดำเป็นสัญลักษณ์ในด้านลบ

3.3.5 การแต่งกาย

ในปัจจุบันชาว สปป.ลาว ทั้งหญิงและชายจะแต่งกายแบบสากล และตามแฟชั่นเกาหลีไม่ต่างกับวัยรุ่นบ้านเรา แต่มีชาว สปป.ลาว จำนวนไม่น้อย โดยเฉพาะผู้หญิงที่ยังคงนิยมแต่งกายด้วยชุดประจำชาติหรือชุดพื้นเมืองในชีวิตประจำวันและในเทศกาลงานบุญประเพณีต่างๆ ด้วยความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตน นั่นคือ

1) หญิงมักนุ่งซิ่นที่ทอเป็นลวดลาย และใส่เสื้อคอกลมแขนยาวหรือแขนทรงกระบอก

2) ชายมักแต่งกายแบบสากล ถ้าเป็นข้าราชการหรือผู้มีฐานะ ดินยมนุ่งโจงกระเบน สวมเสื้อชั้นนอกด้วยกระดุมเม็ดคล้ายเสื้อพระราชทานของไทย

3) ควรแต่งกายตามสภาพอากาศ ลักษณะภูมิอากาศของ สปป.ลาว คล้ายกับภาคเหนือและภาคอีสานของไทย แต่ฤดูหนาวจะมีอากาศเย็นกว่าพื้นที่ทางภาคใต้และทางตอนกลางของประเทศเป็นบริเวณที่มีฝนตกชุกมากกว่าภาคเหนือ ดังนั้นควรเลือกเสื้อผ้าให้เหมาะสมกับฤดูกาลและภูมิภาคที่จะเดินทาง และควรเน้นหลักความสวยงาม สุภาพ เรียบร้อยละเป็นการดีมาก

4) ควรแต่งกายเมื่อไปประชุมหารือทางธุรกิจด้วยเสื้อเชิ้ตและกางเกงถือเป็นเครื่องแต่งกายที่สุภาพสำหรับชาย สำหรับสตรีควรสวมกระโปรงยาวและเสื้อมีแขนหรือไม่มีแขนการสวมชุดสุภาพสำหรับชายเฉพาะโอกาสที่เป็นทางการเท่านั้น

5) นักเรียนและนักศึกษา สปป.ลาว จะสวมเครื่องแบบกันทุกคน ชายจะสวมเสื้อเชิ้ตผูกเนคไทเส้นเล็กที่ทำจากผ้าทอท้องถิ่น และกางเกงขายาว ส่วนหญิงจะสวมเสื้อสีขาว และนุ่งซิ่นยาวคลุมเข่า

6) ไม่ควรสวมชุดดำไปร่วมงานประเพณีต่างๆ ยกเว้นงานศพ

3.3.6 มารยาทในการเยือนสถานที่

1) การเที่ยวชม วัดวาอารามต่างๆ จะไม่สวมกางเกงขาสั้น ใส่รองเท้าแตะ หรือเสื้อที่เปิดโชว์แขนหรือไหล่ เพราะถือเป็นการไม่สุภาพ และไม่ให้เกียรติแก่สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวลาวให้ความเคารพ

2) เมื่อพระสงฆ์เดินผ่านหน้า จะนั่งลงพร้อมพนมมือไหว้ เพื่อเป็นการแสดงความเคารพ

3) เมื่อเข้าไปในวัดจะถอดรองเท้าก่อนแล้วจึงถือ หรือวางไว้ที่ทางวัดจัดไว้

จึงกล่าวได้ว่า มารยาทของการอยู่ร่วมกันของคนลาว จะยึดถือเอาแนวปฏิบัติที่บรรพบุรุษได้วางไว้ ว่าสิ่งใดควรทำ สิ่งใดไม่ควรทำ พร้อมทั้งยึดหลักมารยาทชาวพุทธในการดำรงชีวิตประจำวันอย่างเห็นได้ชัดทุกพื้นที่...

บทที่ 4

การนับถือนิกายทางพุทธศาสนา (วัตรปฏิบัติที่แตกต่างกัน)

4.1 ความนำ

หลังจากที่พระพุทธเจ้าปรินิพพานแล้วประมาณ ๑๐๐ ปี พระพุทธศาสนาก็เริ่มมีเค้าแตกแยกในด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระธรรมวินัย จนมาถึงสมัยพระเจ้าอโศกมหาราชก็แตกแยกกันออกเป็นนิกายใหญ่ ๆ ๒ นิกาย คือ มหายาน กับ หินยาน

มหายาน เป็นนิกายของภิกษุฝ่ายเหนือของอินเดีย บางทีเรียก "อุตหรนิกาย" (นิกายฝ่ายเหนือ) บ้าง "อาจารย์วาท" บ้าง ซึ่งมีจุดมุ่งสอนให้ระงับดับกิเลส ทั้งยังได้แก้ไขคำสอนในพระพุทธศาสนา ให้ผันแปรไปตามลำดับ พวกนี้เรียกลัทธิของตนว่า "มหายาน" ซึ่งแปลว่า "ยานใหญ่" อาจพาประชาชนให้ข้ามวิภวสงสาร คือ ความทุกข์จากการเวียนว่ายตายเกิดได้คราวละมาก ๆ นิกายนี้ได้เข้าไปเจริญรุ่งเรืองอยู่ในประเทศทิเบต จีน มองโกเลีย ญี่ปุ่น เกาหลี และเวียดนาม

หินยาน เป็นนิกายของภิกษุฝ่ายใต้ของอินเดีย บางทีเรียก "ทักษิณนิกาย" (นิกายฝ่ายใต้) คือ "เถรวาท" ซึ่งมุ่งสอนให้พระสงฆ์ปฏิบัติเพื่อดับกิเลสของตนเองก่อน และห้ามเปลี่ยนแปลงแก้ไขพระธรรมวินัยอย่างเด็ดขาด คำว่า "หินยาน" เป็นคำที่ฝ่ายมหายานตั้งให้ แปลว่า "ยานเล็ก" ส่วนภิกษุฝ่ายใต้เรียกตัวเองว่า "เถรวาท" หมายถึง ผู้ปฏิบัติตามพุทธบัญญัติอย่างเที่ยงตรง นิกายนี้มีผู้นับถือมากในประเทศศรีลังกา พม่า ลาว ไทย และกัมพูชา

สำหรับพระเจ้าอโศกมหาราชนั้น เป็นกษัตริย์พระองค์ที่ ๓ แห่งราชวงศ์โมริยะ ครองราชสมบัติ ณ พระนครปาฏลิบุตร ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๖๐ เมื่อครองราชย์ได้ ๘ พรรษา ทรงยกทัพไปปราบแคว้นกสิงคะที่เป็นชนชาติเข้มแข็งลงได้ ทำให้อาณาจักรของพระองค์กว้างใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์อินเดีย พระเจ้าอโศกมหาราชนับเป็นพระราชาผู้ยิ่งใหญ่ที่สุดพระองค์หนึ่งของชมพูทวีป

แต่ในการสงครามครั้งนั้น มีผู้คนล้มตายและประสบภัยพิบัติมากมาย ทำให้พระองค์ทรงสลดพระทัย ครั้นได้ทรงสดับคำสอนในพระพุทธศาสนา ทรงเลื่อมใส ได้ทรงเลิกการสงครามหันมาทำนุบำรุงพระศาสนาและความรุ่งเรืองในทางสงบของประเทศ ทรงสร้างมหาวิหาร ๘๔,๐๐๐ แห่ง ทรงอุปถัมภ์การสังคายนา คือการประชุมตรวจชำระสอบทานและจัดหมวดหมู่คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า วางลงเป็นแบบแผนอันหนึ่งอันเดียว การสังคายนาครั้งที่ ๓ มีขึ้นเมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๓๔ สิ้นเวลา ๙ เดือน จึงเสร็จ นอกจากนั้นยังอุปถัมภ์การส่งศาสนทูตออกไปเผยแผ่พระพุทธศาสนา ในนานาประเทศพระเจ้าอโศกมหาราชนับเป็นพุทธศาสนูปถัมภกที่สำคัญยิ่ง

4.2 นิกายสำคัญของพระพุทธศาสนา

4.2.1 นิกายเถรวาท

นิกายเถรวาท หรือ หินยาน เป็นนิกายเก่าแก่ที่สุด ยึดถือพระธรรมวินัยเดิมอย่างเคร่งครัด นับถือมากในไทย พม่า เขมร ลาว ศรีลังกา เมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จปรินิพพานได้ 3 เดือน สาวกผู้ได้เคยสดับฟังคำสั่งสอนของพระองค์จำนวน 500 รูป ก็ประชุมทำสังคายนากัน ณ ถ้ำสัตตบรรณคูหา ใกล้เมืองราชคฤห์ แคว้นมคธ สอบปากคำกันอยู่ 7 เดือน จึงตกลงประมวลคำสอนของพระพุทธเจ้าได้สำเร็จเป็นครั้งแรก นี่คือนิพจน์ของคัมภีร์พระไตรปิฎก ต่อมา

เมื่อมีปัญหาขัดแย้ง พระเถระผู้ใหญ่ก็ประชุมขจัดข้อขัดแย้งกัน เป็นสังคายนา ต่อมาอีกหลายครั้ง จนได้พระไตรปิฎกของฝ่ายเถรวาทดังที่เรารู้จักกันทุกวันนี้ ซึ่งถือกันทั่วไปว่าเป็นคำสอนโดยตรงของพระพุทธเจ้าที่นับว่าใกล้เคียงที่สุด เนื่องจากภาษามคธที่ใช้บันทึกคำสอนของพระพุทธเจ้านั้น ครั้นกาลเวลาล่วงไปก็ค่อยๆ กลายเป็นภาษาโบราณ ยากที่จะเข้าใจได้ทันทีสำหรับนักศึกษารุ่นหลังๆ จึงได้มีผู้เชี่ยวชาญนิพนธ์ชี้แจงความหมายเรียกว่า อรรถกถา เมื่อ นักศึกษารู้สึกว่าอรรถกถายังไม่ชัดเจนก็มีผู้เชี่ยวชาญนิพนธ์ฎีกาขึ้นชี้แจงความหมาย และมือนฎีกาสำหรับชี้แจงความหมายของฎีกาอีกต่อหนึ่ง ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะปัญหาที่นิพนธ์ชี้แจงเฉพาะปัญหาขึ้นเรียกว่า ปกรณ์ เหล่านี้ ถือว่าเป็นคัมภีร์พระพุทธศาสนาทั้งสิ้น แต่ทว่ามีน้ำหนักน้อยกว่าพระไตรปิฎก เพราะถือว่าเป็นความเห็นส่วนตัวของผู้ตีความ นักศึกษาจะเห็นกับบางคัมภีร์ และไม่เห็นด้วยกับบางคัมภีร์ก็ได้ ไม่ถือว่ามีความเป็นพุทธศาสนิกมากกว่ากันเพราะเรื่องนี้

คัมภีร์คำสอนทางเถรวาท

พระไตรปิฎก~Tipitaka" คือ คัมภีร์คำสอนของพระพุทธเจ้า แบ่งเป็น 3 หมวด คือ

1. พระสูตรตันตปิฎก รวมคำสอนของพระพุทธเจ้า และพระสาวก
2. พระวินัยปิฎก ศีลของพระภิกษุ และพิธีกรรมทางศาสนา
3. พระอภิธรรมปิฎก รวมหลักธรรมขั้นสูง

พระไตรปิฎกฝ่ายเถรวาทเป็นภาษามคธ ฝ่ายมหายานเป็นภาษาสันสกฤต หลักธรรมที่สำคัญ ได้แก่

1. อริยสัจ 4 คือ ความจริงอันประเสริฐ ได้แก่

1. ทุกข์ คือ ความไม่สบายกาย ไม่สบายใจ ได้แก่
ความเกิด แก่ เจ็บ ตาย

2. สมุทัย คือ ต้นเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์ ได้แก่ ตัณหา
3 ประการ

3. นิโรธ คือ ความดับทุกข์ ได้แก่ การหมดกิเลส คือ
นิพพาน

4. มรรค คือ ทางดับทุกข์ ได้แก่ อริยมรรค มีองค์ 8

2. มรรค ๘

1. สัมมาทิฐิ ความเห็นชอบ
2. สัมมาสังกัปปะ ความดำริชอบ
3. สัมมาวาจา เจรจาชอบ
4. สัมมากัมมันตะ การงานชอบ
5. สัมมาอาชีวะ เลี้ยงชีพชอบ
6. สัมมาวายามะ เพียรชอบ
7. สัมมาสติ ระลึกรู้ชอบ
8. สัมมาสมาธิ ตั้งใจชอบ

4.2.2 นิกายมหายาน

นิกายมหายาน เกิดจากภิกษุบางรูปไม่เห็นด้วยและไม่ยอมรับ
สังคายนามาตั้งแต่ครั้งแรก และเหตุการณ์เช่นนี้ก็เกิดขึ้นกับหลายสังคายนามี
กลุ่มแยกตัวทำสังคายนาต่างหาก เป็นการ แตกแยกทางความคิดและนิกาย

พระพุทธเจ้า ได้ตรัสกับพระอานนท์ว่า “ดูกรอานนท์ โดยกาลล่วงไป
แห่งเรา ถ้าสงฆ์ต้องการ ก็จงถอนสิกขาบทเล็กน้อยเสียบ้างก็ได้” (มหา
ปรินิพพานสูตร 10/141) ทำให้เกิดมีปัญหาวาแคโชนเรียกว่าเล็กน้อย เป็นเหตุ

ให้ภิกษุบางรูปไม่เห็นด้วยและไม่ยอมรับสังคายนามาตั้งแต่ครั้งแรก และเหตุการณ์เช่นนี้ก็เกิดขึ้นกับหลายสังคายนา มีกลุ่มแยกตัวทำสังคายนาต่างหาก เป็นการแตกแยกทางความคิดและนิกาย แต่ไม่ควรถือว่าเป็นการแบ่งแยกศาสนาแต่ประการใดไม่อาจกำหนดได้แน่ชัดว่า พุทธศาสนามหายานกำเนิดขึ้นตั้งแต่เมื่อใด แต่ที่แน่ชัด คือพระเจ้ากนิษกะมหาราช กษัตริย์องค์ที่ 7 แห่งราชวงศ์กุษาณะ ทรงเป็นเอกอัครศาสนูปถัมภกองค์แรกของมหายาน ทรงปลุกฝังพระพุทธศาสนามหายานลงมั่นคงในราชอาณาจักร และทรงส่งพระธรรมทูตออกเผยแผ่ไปยังนานาประเทศ

คณาจารย์ผู้วางรากฐานของมหายานอย่างชัดเจน ได้แก่ พระอัสวโฆษ พระนาคราชุน พระอารยะทเวะ พระวสุพันธ์ุ พระธรรมกิริติ ศานตรักษิตะ โดยเฉพาะครุณาการชุน (ราว ค.ศ 1) คณาจารย์องค์สำคัญที่สุดผู้ทำให้มหายาน ทรงอิทธิพลและรุ่งเรืองที่สุดของพระพุทธศาสนาในพุทธศตวรรษที่ 6-10 มหายานมิได้ปฏิเสธพระไตรปิฎกหากแต่ถือว่ายังไม่พอ เนื่องจากเกิดสำนึกร่วมกันมาว่านามและรูปของพระพุทธเจ้าเป็นโลกุตตระไม่อาจดับสูญ สิ่งที่ดับสูญเป็นเพียงภาพมายา ธรรมกายอันเป็นธาตุพุทธะยังคงอยู่ต่อไป สรรพสัตว์ทั้งหลายเกิดมาพร้อมธาตุพุทธะ หากแต่กิเลสอวิชชาได้บดบังธาตุพุทธะจึงไม่ปรากฏ ด้วยมุมมองที่ว่าสรรพสัตว์เป็นพุทธะ สรรพสัตว์ทั้งปวงปรารถนาที่จะไม่เกิดมาพบกับความทุกข์ ที่ต้องเกิดเพราะกรรมที่ได้สะสมไว้ มนุษย์ผู้โชคดีมีภูมิความรู้ในการรู้แจ้งต้องเมตตาส่งเสริมให้สรรพสัตว์ที่โชคดীন้อยกว่าให้ไปสู่ความรู้แจ้ง ผู้ที่กระทำการเช่นนั้น คือพระโพธิสัตว์ นั่นคือ ชาวพุทธมหายานต้องเดินแนวทางโพธิสัตว์มรรค เพิ่มเติมจากการเดินในแนวอริยมรรคเพียงอย่างเดียว คำสอนของพระโพธิสัตว์ถือเป็นพระไตรปิฎกที่ 2 ที่ต้องปฏิบัติด้วยการยอมรับ

หรือศรัทธาต่อพระโพธิสัตว์ไม่เท่ากัน ความสำนึกและการแสดงออกจึงต่างกัน ทำให้มหายานแตกเป็นนิกายต่างๆ มากมายในอินเดียมีประมาณ 4 นิกาย คือ

1. นิกายศูนยวาทหรือมารยมิก ผู้ก่อตั้งคือ ครุณาการชุน
2. นิกายวิชญานวาทหรือโยคจาร ผู้ก่อตั้ง คือ ท่านไมตรี

นาถ

3. นิกายจิต อมตวาท
4. นิกายพุทธตันตระหรือมนตรยานซึ่งต่อมาได้พัฒนาเป็น

วัชรยาน

ในประเทศจีน ระยะเวลาอันยาวนานกว่าทำให้มีนิกายแตกแขนงออกไปมากมาย เช่น นิกายสังฆธรรมปุนทริก (เทียนไท่จง) นิกายเซ็นหรือฉาน (เสียมจง) นิกายอวตังสกะ (ฮั่วเจียมจง) นิกายสุขาวดี (เจ่ง ไท่จง) นิกายตรีศาสตร์ (ชาหล่งจง) นิกายธรรมลักษณะ (ฮวบเซียงจง) นิกายวินัย (หลุกจง) นิกายมนตรยาน (มิกจง) แต่ทั้งนี้ก็ได้หมายความว่าเกิดการแตกแยกศาสนา ด้วยว่าทุกนิกายก็คือ พุทธศานามหายาน

ลัทธิมหายานถืออุดมคติ 3 ประการ คือ

1. หลักมหาปัญญา ในหลักการข้อนี้ ฝ่ายมหายานได้อธิบายหลักอนัตตาซึ่งเป็นคุณลักษณะ พิเศษในพุทธศาสนาออกไปอย่างกว้างขวางลึกซึ้งมาก พิสตารยิ่งกว่าในฝ่ายเถรวาทมหายาน เรียกว่า ศูนย์ตา แทนคำว่า อนัตตา ในส่วนปฏิบัติของบุคคลทางฝ่ายมหายาน ถือว่าบุคคลจะ พ้นทุกข์ได้ ก็ด้วยการเข้าถึงศูนย์ตา ซึ่งมี 2 ชั้น คือ บุคคลศูนย์ตาและธรรมศูนย์ตา บุคคล ศูนย์ตาได้แก่การละอัตตมโนซึ่งทำให้บุคคลบรรลุอรหัตต์ส่วนธรรมศูนย์ตา ได้แก่การละ ความยึดถือแม้ในพระนิพพานซึ่งเป็นภูมิของพระโพธิสัตว์ชั้นสูง

2. หลักมหารกรุณา ได้แก่การตั้งโพธิจิตมุ่งพุทธภูมิ ไม่มุ่งเพียงอรหันต์ภูมิ ในทัศนะมหายานเห็นว่าอรหันต์ภูมิช่วยคนได้น้อย เพราะฉะนั้นจึงควรมุ่งพุทธภูมิซึ่งในขณะที่ยังมีได้บรรลุต้งสร้างบารมีเพื่อช่วยสัตว์ ดังนั้น ทางฝ่ายมหายานจึงย่อทศบารมีลงเหลือ 6 คือ

2.1 ทานปารมิตา พระโพธิสัตว์จะต้องสละทรัพย์ ทรัพย์สินและชีวิต เพื่อสัตว์โลกได้โดยไม่อาลัย

2.2 ศีลปารมิตา พระโพธิสัตว์ต้องรักษาศีลอันประกอบ ด้วยอินทรียสังวรศีล กุศลสังคหศีล ข้อ นี้ได้แก่การทำความดีสงเคราะห์สัตว์ทุกกรณี สัตวสังคหศีลคือการช่วยให้พ้นทุกข์

2.3 กษานติปารมิตา พระโพธิสัตว์ต้องสามารถอดทนต่อสิ่งกดดันเพื่อโปรดสัตว์ได้

2.4 วิริยปารมิตา พระโพธิสัตว์ไม่ย่อท้อต่อพุทธภูมิ ไม่รู้จักเหนื่อย หน่ายระอาในการช่วยสัตว์

2.5 ธยานปารมิตา พระโพธิสัตว์จะต้องสำเร็จในฌานสมาบัติทุกชั้น มีจิตไม่คลอนแคลน เพราะเหตุอารมณ์

2.6 ปรีชญาปารมิตา พระโพธิสัตว์จะต้องทำให้แจ้งในบุคคลศูนยตาและ ธรรมศูนยตา

3. หลักมหาอุบาย คือพระโพธิสัตว์จะต้องประกอบด้วยกุศโลบายนานัปการ ในการช่วยเหลือ ปวงสัตว์ ต้องประกอบด้วยไหวพริบปฏิภาณในการเข้าถึงอิมิตีของปวงสัตว์เปรียบเหมือน นายแพทย์ผู้ฉลาดรู้จักวางยาให้ถูโรคอาศัยข้อนี้แหละทางฝ่ายมหายานจึงได้เพิ่มเติมคติ ธรรมและพิธีการซึ่งไม่เคยมีในฝ่ายเถรวาทเข้ามามากมาย โดยถือว่าสิ่งเหล่านี้เป็นเพียงอุบาย ชักจูงให้ผู้เลาโน้มเอียงเข้ามาสู่สังฆธรรมในเบื้องต้นเท่านั้น ครุณาการุณ ได้สถาปนา

ความ มั่นคงฝ่ายมหายานด้วยแนวคิดดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ด้วย ปรัชญาปารามิตาหทัยสูตร พระสูตรสั้นๆ แต่มีสาระสำคัญอันเป็นบ่อเกิดแห่งความมั่นคงของมหายาน ในคัมภีร์มหายานมิกศาสนา ท่านคุรุณาครซุนได้เริ่มปณามคาถาในต้นปกรณว่า “ไม่มีความเกิดขึ้น ไม่มีความดับ ไม่มีความขาดสูญ ไม่มีความเที่ยงแท้ ไม่มีอรรธแต่อย่าง เดียว ไม่มีอรรธนานาประการ ไม่มีการมา ไม่มีการไป ท่านใดกล่าวไว้ เป็นปฏิจสมุบบาท ธรรม ท่านผู้นั้นคือพระพุทธเจ้า ข้าขอนอบน้อมแด่พระพุทธเจ้าพระองค์นั้น ผู้ดับเสียได้ซึ่ง ปญจธรรมเป็นเลิศยิ่งกว่าวาตะทั้งหลาย”

4.2.3 นิกายวัชรยาน

นิกายวัชรยานเกิดจากพระพุทธศาสนาฝ่ายมหายาน ที่แยกออกเป็นนิกายประมาณ ๔ นิกาย คือ

- 1) นิกายศุนยวาทหรือมหายานิก ผู้ก่อตั้งคือ คุรุณาครซุน
- 2) นิกายวิชยานวาทหรือโยคจาร ผู้ก่อตั้ง คือ ท่านไมตรินาก
- 3) นิกายจิต อมตวาท
- 4) นิกายพุทธตันตระหรือมนตรยานซึ่งต่อมาได้พัฒนาเป็น

วัชรยาน

เป็นที่ทราบกันดีว่าพระพุทธเจ้าได้ทรงหมุนกงล้อพระธรรมจักร 3 ครั้งด้วยกัน หมายความว่า ท่านได้เทศนาในหลักใหญ่ๆ ไว้ 3 เรื่อง 3 วาระ ครั้งแรกที่เมืองสารนาถ แคว้นพาราณสี ครั้งที่ 2 ที่กฤตธาราโกติ แคว้นราชคฤห์ ครั้งที่ 3 ที่ไวศาลี ครั้งแรกเทศนาเกี่ยวกับพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาท ครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3 ท่านได้เทศนาเกี่ยวกับมหายานในมหายานได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในเรื่องของอุดมคติการหลุดพ้นของสรรพสัตว์ทั้งหมดเป็นอุดมคติของมหายาน อุดมคตินี้ เรียกว่า โพธิจิตหรือจิตรู้แจ้ง

การพัฒนาโพธิจิตขึ้นเพื่อต้องการสำเร็จรู้แจ้งเป็นพระพุทธเจ้าเพื่อประโยชน์ สุขของสรรพสัตว์ทั้งหมดบุคคลใดที่มีอุดมคตินี้และปฏิบัติอุดมคตินี้ บุคคลนั้นก็คือ พระโพธิสัตว์ ซึ่งการตายแล้วเกิดใหม่เป็นที่ยอมรับกันในหมู่ชาวพุทธด้วยกันแต่ก็มีความคิดเห็นที่แตกต่างใน พุทธศาสนิกแต่ละนิกายฉะนั้นถ้าเรายอมรับในเรื่องการตายแล้วเกิดใหม่ก็หมายความว่าในแต่ละ ครั้งแห่งการเกิดต้องมีบุพการี 1 กลุ่ม ในการเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะสงสารนี้แต่ละคนได้มีบุพการีมาแล้วเป็นจำนวนที่นับไม่ถ้วนและด้วยเหตุผลนี้ต้องยอมรับว่าสรรพสัตว์ที่บังเกิดขึ้นได้เคย ดำรงสถานะภาพความเป็นบุพการีมานับครั้งไม่ถ้วนฉะนั้นการแสวงหาทางหลุดพ้นจึงควรเป็นไป พร้อมกันหรือให้บุพการีไปก่อนแล้วเราค่อยหลุดพ้นตามไปนี่คือความเป็นพระโพธิสัตว์

พระอาจารย์ชาวทิเบตได้กล่าวไว้ในศตวรรษที่ 14 ว่า "ความทุกข์ทั้งหมดเกิดขึ้นจากการเห็นแก่ตัว ความสุขทั้งหมดเกิดขึ้นจากการหวังดีให้ผู้อื่นมีความสุข" ฉะนั้นการแลกความสุขของตนเปลี่ยน กับความทุกข์ของผู้อื่นเป็นหน้าที่ของพระโพธิสัตว์ พระโพธิสัตว์ต้องประกอบไปด้วยบารมี 6 ประการ พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ว่าไม่มีบาปใดใหญ่หลวงเท่าความแค้น ไม่มีความดีใดเทียบได้กับความอดทน เมื่อเราได้เกิดขึ้นมาความสมดุลก้ได้หายไป

ความอดทนมี 3 ประเภท

1. อดทนต่อการต่อต้าน
2. อดทนต่อความลำบากในการศึกษาและปฏิบัติธรรม
3. อดทนในความกล้าปฏิบัติในคำสอนซึ่งลึกล้ำเช่นคำสอนเรื่องสุญตา

การบำเพ็ญตน ตามโพธิสัตว์มรรคจึงต้องทำงานหนัก เพื่อผลแห่งการเกิดปัญญาแห่งการวิเคราะห้ มีการแยกแยะปัญญาไว้ 3 ประเภทพื้นฐาน คือ

- (1) ปัญญา เกิดจากการมีความรู้

(2) ปัญญาเกิดจากการพิจารณา

(3) ปัญญาเกิดจากการปฏิบัติแต่ก็ยังมีแยกย่อยอีก เช่น

3.1) ปัญญาที่เกิดระหว่างสมาธิ

3.2) ปัญญาที่เกิดหลังทำสมาธิ

3.3) ปัญญาเกิดเพื่อช่วยผู้อื่น

และยังมีการแยกแยะลึกลงไปอีก เช่น ปัญญาในทางโลกและปัญญาที่อยู่เหนือโลกปัญญาที่เข้าถึงสัจจะธรรมสูงสุดหรือปัญญาที่กว้าง เพื่อเข้าถึงปรากฏการณ์ต่างๆ ในทางโลก

ในบารมี 6 ที่พระโพธิสัตว์ปฏิบัตินั้นประกอบด้วยเมตตา 5 ปัญญา 1 เมื่อปฏิบัติถึงที่สุดแล้ว พระโพธิสัตว์ก็บรรลุสัมมาสัมโพธิญาณเป็นพระพุทธเจ้าได้ สามารถบรรลุความเป็นตรียานได้คือธรรมกายสัมโภคกายและนิรมานกาย

ที่กล่าวมาทั้งหมดเป็นพื้นฐานที่ต้องมีความเป็นพระโพธิสัตว์ต้องบังเกิดเพื่อบรรลุความสำเร็จในการปฏิบัติวัชระยาน ต่อไป

ฉะนั้นจึงแยกความเป็นมหายานและวัชระยานออกจากกันไม่ได้เลย พระพุทธเจ้าได้สอน เรื่องของวัชระยานไว้ตั้งแต่สมัยพุทธกาล เช่น กาลจักระตันตระ ซึ่งเป็นบทปฏิบัติตันตระชั้นสูง พระพุทธเจ้าได้เทศนาหลังจากได้บรรลุสัมมาสัมโพธิญาณแล้ว 1 ปี พระพุทธเจ้าได้เทศนาสอน แก่พระโพธิสัตว์ที่บำเพ็ญในภูมิที่สูง ฉะนั้นคำสอนตันตระจึงถือว่าเป็นคำสอนลับเฉพาะ

แม้คำสอนของมหายานเองก็มีการปฏิบัติไม่มากนักในสมัยพุทธกาล คำสอนมหายานเป็นที่เริ่ม สนใจปฏิบัติในช่วงของท่านคุรุณาการชุนในปี ค.ศ. 1 ท่านนาการชุนได้ปฏิบัติคำสอนตันตระได้ อย่างเป็นเลิศ ท่านได้เขียนเรื่องการปฏิบัติตันตระเรื่องกุเียชามูจาตันตระ ในศตวรรษที่ 16 ท่าน ธารานาล ธารานาลชาวทิเบตได้บันทึกไว้ว่า ท่านคุรุณาการชุนได้เขียนคำสอนเกี่ยวกับตันตระ

ไว้มากเพียงแต่ช่วงที่ท่านมีชีวิตอยู่ไม่เป็นที่นิยมและแพร่หลาย ทิเบตเริ่มรับคำสอนจากอินเดีย ในช่วงศตวรรษที่ 7-8 ในช่วงนั้นการปฏิบัติตันตระในอินเดียได้พัฒนาขึ้นถึงจุดสูงสุดไปจนถึง ศตวรรษที่ 12 เมื่อทิเบตรับคำสอนวัชรยานจากอินเดียในช่วงที่เจริญสูงสุด ทิเบตจึงรับคำสอน อย่างเต็มที่

การปฏิบัติในวัชรยานมีเงื่อนไขสำคัญอยู่หนึ่งข้อ คือก่อนที่จะศึกษาปฏิบัติตันตระ จะต้องได้รับการมนตราภิเษกจากวัชรจารย์ผู้ซึ่งได้สำเร็จรู้แจ้งแล้ว ถ้าไม่มีการมนตราภิเษกแล้ว ถึงแม้จะปฏิบัติอย่างไรก็ตามจะไม่ได้รับผลเต็มที่ ฉะนั้นผู้สนใจต่อการปฏิบัติวัชรยานจะต้องได้รับการมนตราภิเษกจากวัชรจารย์เสียก่อน

ถามว่าคำสอนวัชรยาน คืออะไร เพื่ออะไร คำสอนวัชรยานมีไว้สำหรับผู้ที่มีพื้นฐานปัญญาจากมหายานเป็นอย่างดี จึงสามารถเข้าใจคำสอน อันลึกซึ้งได้ เช่น ถ้าเราต้องการสำเร็จความเป็นพุทธะในชาตินี้ชาติเดียวต้องศึกษาปฏิบัติคำ สอนตันตระ เท่านั้น ที่จะบรรลุวัตถุประสงค์นี้ได้ เหมือนกับการบินโดยเครื่องบิน ในปัจจุบันนี้เราสามารถบินในระยะทางไกลๆ ได้ด้วยเวลา อันสั้นแค่ชั่วโมงแทนที่จะเดินด้วยเท้าเปล่าเป็นเดือน เป็นที่รู้กันว่าในทิเบตท่านมิลาเรปะท่าน ได้บรรลุสำเร็จได้ในช่วงชีวิตของท่านด้วยการปฏิบัติตันตระ

ตันตระโดยความหมายของคำแปลว่าความต่อเนื่อง อันเป็นคำสอนการปฏิบัติระดับสูงซึ่งพระพุทธเจ้าได้สอนศิษย์ในวงจำกัดเท่านั้น การปฏิบัติตันตระไม่มีใครได้พูด ได้ศึกษา ได้ปฏิบัติโดยไม่มีอาจารย์และไม่ได้รับการมนตราภิเษกจากอาจารย์ก่อน แม้ว่าเป็นพระโพธิสัตว์ที่ได้ปฏิบัติมามาก เข้าใจเป็นอย่างดี ก็ไม่สามารถที่จะพูด ศึกษาหรือปฏิบัติตันตระไม่ผ่านการมนตราภิเษก การปฏิบัติตันตระเหมือนกับแพทย์ ที่มีความชำนาญมากสามารถที่จะเอาสารพิษหรือยาพิษมาสกัดเพื่อเป็นยารักษาโรคใหม่ๆ ได้ และมีประสิทธิภาพสูง ในการปฏิบัติ

ต้นตระกูลจะมีการนำความรู้สึกที่เป็นลบมาแปลงให้เกิดเป็น พลังที่เป็นบวก ได้เป็นที่เข้าใจกันได้ว่าในสภาพของการรู้แจ้งจะไม่ถูกทำลายด้วยพลังที่เป็นลบต่างๆ ไม่มีพิษใดๆ ที่จะทำให้สภาพการรู้แจ้งนี้เป็นพิษไปด้วย สภาพการรู้แจ้งนี้เป็นสภาพ ซึ่งไม่มีข้อแตกต่างระหว่างดีกับไม่ดีและอย่างไร

คำสอนวัชรยานการปฏิบัติวัชรยานสามารถ ทำให้เราสามารถบรรลุถึงจุดนั้นได้ด้วยเวลาอันสั้น แต่คำถามก็มีอยู่ว่ามีมนุษย์สักกี่คนที่ต้อง การบรรลุรู้แจ้งเพื่อประโยชน์ของผู้อื่นทั้งหมด คำสอนต่างๆในต้นตระกูลได้ถูกบันทึกไว้ด้วยวิธีการ ซึ่งพระพุทธเจ้าได้ตรัสสั่งไว้

เราสามารถศึกษาต้นตระกูลได้จากคำสอนต่างๆ ที่พระอาจารย์ชาวอินเดียได้บันทึกไว้และได้แปลทั้งหมดสู่ภาษาทิเบต เนื่องจากคำสอนดั้งเดิมที่เป็นภาษาสัน สฤตได้สูญหาย และถูกทำลายไปนานแล้ว ฉะนั้นเราสามารถศึกษาต้นตระกูลได้จากภาษาทิเบต เท่านั้น ในปัจจุบันภาษาทิเบตจึงมีความสำคัญมากเนื่องจากได้บันทึกและได้แปลคำสอนต่างๆ ที่เป็นสันสฤตดั้งเดิมไว้อย่างครบถ้วน

พุทธศาสนาได้เข้าสู่ทิเบตในสมัยกษัตริย์สองชั้นกัมโปเรื่องอำนาจ ด้วยความสนพระทัยอันเป็น ทุนเดิมอยู่แล้วพร้อมทั้งยังได้รับการแรงหนุนจากพระมเหสีชาวจีนและเนปาลซึ่งเป็นชาวพุทธ ที่เคร่งครัดถึงแม้ว่าพุทธศาสนาจะถูกขัดขวางจากลัทธิบอนอันเป็นลัทธิดั้งเดิม พุทธศาสนาเข้า สู่ทิเบตทั้งจากอินเดียและจีน ได้มีบันทึกไว้ในประวัติศาสตร์ของทิเบตว่าได้เกิดการสังคายนาศาสนาพุทธ ศาสนา ฌ กรุงลาซา เป็นการสังคายนาระหว่างนิกายเซ็นของจีนและวัชรยานจากอินเดีย ในรัชสมัยพระเจ้าทิชองเต็ตเซน ชาวทิเบตเลื่อมใสในวัชรยานมากกว่า ดังนั้นพุทธศาสนา วัชรยานจึงลงรากฐานมั่นคงในทิเบตสืบมา พระเจ้าทิชองเต็ตเซนได้ทรงนิมนต์ ศาตรักษิติกษุชาวอินเดียและคุรุปัทมสมภพ

เข้ามาเพื่อแผ่แพร่พระธรรม โดยเฉพาะคุรุปัทมสมภพได้เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของชาวทิเบตอย่างมากจนได้ยกย่องท่านว่าเป็นพระ พุทธเจ้าองค์ที่ 2 และขนานนามท่านว่ากูรูรินโปเซ หรือแปลว่าพระอาจารย์ผู้ประเสริฐกูรูรินโปเซ ได้ร่วมกับศานตรักชิตสร้างวัดสัมเยขึ้นในปี ค.ศ. 787 และได้เริ่มมีการอุปสมบทพระภิกษุชาวทิเบตขึ้นเป็นครั้งแรก ในความอุปถัมภ์ของพระเจ้าทิซองเต้เตเซน ทั้งนี้ยังได้จัดนักปราชญ์ชาวทิเบต เข้าร่วมในการแปลพระพุทธรธรรมเป็นภาษาทิเบตด้วยอย่างมากมาย

4.3 สรุปมูลเหตุของการแยกนิกายในพุทธศาสนา

1. มูลเหตุของการแตกแยก มีสมมุติฐานมาจากความขัดแย้งในทางปฏิบัติพระวินัยและคำอธิบายในพระพุทธรวณะไม่ตรงกัน สงฆ์ฝ่ายหนึ่งเห็นว่าควรแก้ไขผ่อนปรนในการปฏิบัติวินัยบางข้อ โดยอ้างพระพุทธานุญาตที่มีไว้กับพระอานนทในสมัยจวนดับขันธปรินิพพานว่า “ดูก่อนอานนท์ ถ้าสงฆ์ต้องการ ก็ให้ถอนสิกขาบทเล็กน้อยได้” (มหาปรินิพพานสูตร 10/141) สงฆ์อีกฝ่ายหนึ่งไม่เห็นพ้องด้วย โดยอ้างเหตุผลว่า คำว่าสิกขาบทเล็กน้อย ไม่อาจทราบพระพุทธรประสงค์ได้ว่า หมายความว่าถึงสิกขาบทข้อไหน พระอานนท์เองก็ไม่ได้ทูลถามให้ชัดเจนว่า ได้แก่สิกขาบทหมวดไหน ฉะนั้น อย่าเพิกถอนสิกขาบททั้งหมดเลยแหละดี ควรจะรักษาเอาไว้ทุกอย่างอย่างเคร่งครัด” (เหตุการณ์ช่วงนี้ยังไม่มีการแยกนิกาย เป็นแต่เพียงเชื้อแห่งการแบ่งแยก)

2. อาจารย์สอนมีความเห็นแตกต่างกันระหว่างอาจารย์ด้วยกัน สงฆ์ฝ่ายนิกายมหาสังฆิกะ มหายาน (ผู้เขียน) เป็นพวกที่ต้องการแก้ไขผ่อนปรนในการปฏิบัติพระวินัย และถืออรรถาธิบายพระพุทธรวณะของพระอาจารย์เป็น

ใหญ่ (เสถียร โพธิ์นันทะ, ชุมนุมพระสุตรมหายาน, สำนักพิมพ์บรรณาคาร, 2516, หน้า ช-ฉ.)

สรุปว่า มูลเหตุของการแตกแยกนิกายมี 2 ประเด็นหลัก คือ

1. เพราะการปฏิบัติพระวินัยไม่สม่ำเสมอเหมือนกัน เรียกว่า ความวิบัติแห่งศีลสามัญญตา
2. เพราะทัศนะในหลักธรรมอธิบายไม่ตรงกัน เรียกว่า ความวิบัติแห่งทิวฐิสามัญญตา

มูลเหตุหลัก 2 ประการนี้ มีความสำคัญในการทำให้เกิดความคิดความเข้าใจ การตีความหลักธรรมแตกต่างกันไป จนกลายเป็นนิกายต่างๆ อย่างไรก็ตามในช่วงพุทธปรินิพพาน ยังไม่ถึง 100 ปี ยังไม่มีการแบ่งแยกเป็นนิกายชัดเจน จนถึงหลังจากพระพุทธองค์ปรินิพพานได้ 100 ปี ในการสังคายนาครั้งที่ 2 ได้มีคณะสงฆ์มหาสังฆิกะ ซึ่งมีจำนวนมาก ได้แยกจากกลุ่มเถรวาทเดิม โดยมีมูลเหตุจากความเห็นที่แตกต่างเรื่องหลักปฏิบัติของภิกษุ และมหาสังฆิกะได้แยกกลุ่มนิกายย่อยออกไปอีก 18 นิกาย ในกาลต่อมา เนื่องจากมีทัศนะ อุดมคติ การตีความหลักธรรม และวัตรปฏิบัติที่แตกต่างกัน

จึงกล่าวได้ว่า ประชาชนคนลาวแม้จะมีหลายชาติพันธุ์ แต่ละชาติพันธุ์ก็มีวัฒนธรรมประจำเผ่าของตนเอง แต่ก็สามารถบูรณาการวัฒนธรรมที่แตกต่างเหล่านั้นเข้าเป็นชนชาติลาวได้อย่างกลมกลืน อยู่กับคนต่างชาติได้อดทน เช่น ในอดีตเป็นเมืองขึ้นของสยาม ของพม่า ของฝรั่งเศส แม้กลุ่มนิสิตนักศึกษาของสถาบันการศึกษาต่างๆ ก็สามารถบูรณาการการอยู่ร่วมกันอย่างถ้อยทีถ้อยอาศัย ศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมซึ่งกันและอย่างเข้าใจ ตามนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการให้ประชาชนทุกสังคมมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน นั่นคือ ผู้ชายทุกคนต้องมี 4 บุค ผู้หญิงมี 3 ดี ทุกครอบครัว...

บทที่ 5

อัตลักษณ์เฉพาะของวัฒนธรรมลาว

5.1 ความนำ

ประเทศลาวเป็นชาติที่รักสงบ มีความเคารพนับถือบรรพบุรุษ และผู้อาวุโสกว่า รักอิสระเสรี กล้าหาญ อดทน ยึดมั่น มีความซื่อสัตย์สุจริต ในการเลือกคู่ครอง มักจะศึกษาจิตใจกันก่อน ลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวใหญ่ คล้ายกับคนไทย นอกจากนี้ ลาวยังมีวัฒนธรรมการแต่งตัวที่ปราณีตงดงาม เช่น ผู้หญิงนิยมเกล้าผม นุ่งผ้าซิ่นและมีสไบเฉียงพาดไหล่ ผู้ชายแต่งกายคล้ายกับคนไทยภาคอีสาน ส่วนชาวเขาเผ่าต่างๆ นิยมแต่งกายตามประเพณีของเผ่าบ้านเรือนที่อยู่อาศัยนิยมทำหลังคาเป็นทรงแหลมชะลูด ยกพื้นสูงและสร้างด้วยไม้ อาหารหลักคือข้าวเหนียวและลาบ เช่นเดียวกับทางภาคอีสานของประเทศไทย อาหารที่เป็นเอกลักษณ์คือ แก้ว ส้มตำ ไก่ย่าง เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังมีอัตลักษณ์ที่มุ่งสร้างจิตสำนึกทางวัฒนธรรมของลาว คือตำนานวีรบุรุษลาว จากการศึกษาตำนานปรัมปราที่ปรากฏในวัฒนธรรมลาวพบว่า เนื้อหาของตำนานวีรบุรุษสะท้อนให้เห็นถึงการสร้างสำนึกทางวัฒนธรรมของชาวลาวหลายประการ อันสามารถสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญและความหมายในมิติทางวัฒนธรรมที่มีต่อสังคมลาวได้อย่างน่าสนใจ พบว่า เรื่องเล่าตำนานวีรบุรุษลาวมีหน้าที่สำคัญในการเป็นเครื่องมือสร้างสำนึกให้ผู้คนในสังคมได้ตระหนักรู้เรื่องราวในอดีตที่มีหลากหลายประเด็นด้วยกันซึ่งผู้วิจัยพบว่าการสร้างสำนึก ในเรื่องราวที่มักปรากฏซ้ำ ๆ นั้นมีอยู่ 5 ประเด็นด้วยกัน คือ

1) การสร้างสำนึกว่าด้วยวิถีวัฒนธรรมข้าว ประกอบด้วยภาพลักษณ์ และพฤติกรรมของวีรบุรุษในฐานะที่เป็นผู้นำพาพันธุ์ข้าวมาให้แก่มนุษย์ เป็นผู้สอนทำไร่ทำนา สอนหาเห็ดหาปลา เป็นผู้ต่อสู้กับภัยธรรมชาติ

2) การสร้างสำนึกว่าด้วยวิถีเจ้าฟ้ามหาชีวิต ประกอบด้วยภาพลักษณ์ และพฤติกรรมของวีรบุรุษในฐานะที่เป็นผู้ให้ชื่อบ้านนามเมือง เป็นผู้ให้กำเนิดชีวิตและผู้คนในสังคมลาว เป็นผู้ให้กำเนิดเจ้าฟ้าผู้ปกครอง รวมทั้งเป็นผู้สร้างบ้านแปลงเมือง

3) การสร้างสำนึกว่าด้วยวิถีพุทธศาสนาแบบชาวบ้าน ประกอบด้วยภาพลักษณ์ และพฤติกรรมของวีรบุรุษในฐานะเป็นผู้นำพาพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ คู่บ้านคู่เมือง เป็นผู้สร้างและอุปฐากพระธาตุเจดีย์ เป็นผู้สร้างวัดวาอารามและคำจุนพระพุทธศาสนา เป็นเทวดาหลวงรักษาพุทธศาสนสถานศักดิ์สิทธิ์

4) การสร้างสำนึกว่าด้วยวิถีชาติพันธุ์สัมพันธ์ ประกอบด้วยภาพลักษณ์ และพฤติกรรมของวีรบุรุษในฐานะเป็นผู้ที่มีกำเนิดและอพยพมาจากจีนตอนใต้ เป็นผู้ที่มีสายเลือดร่วมเครือญาติกับเจ้าเมืองอื่นในดินแดน ลุ่มแม่น้ำโขง เป็นผู้ที่ได้แต่งงานสัมพันธ์กับกลุ่มชนอื่น ๆ และ

5) การสร้างสำนึกว่าด้วยวิถีความสัมพันธ์ไทย-ลาว ประกอบด้วยภาพลักษณ์และพฤติกรรมของวีรบุรุษในฐานะเป็นผู้ต่อสู้ กู้ชาติลาวให้พ้นจากอำนาจศักดินาสยาม เป็นผู้ที่มีชีวิตและได้ร่ำเรียนในราชสำนักสยาม เป็นผู้ที่เป็นเจ้าของสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่เมืองของสยาม และเป็นผู้ที่ให้อโหสิกรรมแก่สยาม ทั้งนี้ภาพเสนอเกี่ยวกับประวัติชีวิตของวีรบุรุษข้างต้น เป็นเรื่องราวที่ก่อให้เกิดความคิดทั้งในเชิงขัดแย้งและการผสมผสานกลมกลืนในลักษณะของการประนีประนอมที่มีต่อกันระหว่างกลุ่มคนลาวกับกลุ่มชนอื่น ๆ ในภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงด้วย

5.2 มรดกโลกหลวงพระบาง

เมืองหลวงพระบาง อดีตเคยเป็นเมืองหลวงของประเทศลาวมาก่อน ในยุคนสมัยอาณาจักรล้านช้าง พระเจ้าฟ้างุ้มเป็นผู้รวบรวมแว่นแคว้นต่างๆ ของชนเผ่าไท-ลาวในเขตลุ่มแม่น้ำโขง แม่น้ำคาน แม่น้ำอู ก่อตั้งอาณาจักรล้านช้างขึ้นมา โดยมีศูนย์กลางอยู่ที่หลวงพระบาง ในช่วงปี พ.ศ. 1896-1916 โดยการช่วยเหลือของกษัตริย์ขอม (มเหสีของเจ้าฟ้างุ้ม คือพระราชธิดาของกษัตริย์ขอมในขณะนั้น) พร้อม ๆ กับเอาพุทธศาสนาเข้ามาแทนการนับถือผี เดิมอาณาจักรล้านช้างมีชื่อเรียกว่า “เมืองขวา” อันเนื่องมาจากมีชาวขวอาศัยอยู่มากกว่ากลุ่มอื่น พอประมาณปี พ.ศ. 1900 เปลี่ยนชื่อมาเป็น “เมืองเชียงทอง” กระทั่งกษัตริย์ขอมได้พระราชทานพระพุทธรูปองค์หนึ่งมีชื่อว่า “พระलग” เป็นพระพุทธรูปศิลปะสิงหล เจ้าฟ้างุ้มจึงทรงเปลี่ยนชื่อเมืองเป็น “หลวงพระบาง”

หลวงพระบางเป็นเมืองเล็กๆ ที่ตั้งอยู่ท่ามกลางขุนเขาที่โอบล้อม มีวัดวาอารามเก่าแก่มากมายและบ้านเรือนที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น ตัวเมืองตั้งอยู่ริมแม่น้ำโขง หรือคนลาวเรียกว่า แม่น้ำของ และแม่น้ำคานที่ไหลมาบรรจบกันเกิดเป็นแหลมกลางเมือง ด้วยเอกลักษณ์และความสวยงามของเมืองหลวงพระบางที่ได้รับอิทธิพลจากสมัยยุคล่าอาณานิคม ทำให้เมืองหลวงพระบางมีอาคารรูปแบบสถาปัตยกรรมโคโลเนียลสไตล์ รวมทั้งขนบธรรมเนียมประเพณีที่ยังคงสวยงามและสืบสานมาจนทุกวันนี้

หลวงพระบางซึ่งเคยเป็นเมืองหลวงและเป็นที่ประทับของกษัตริย์ลาวมาถึงศตวรรษที่ 16 ได้รับการอนุรักษ์ไว้เป็นอย่างดี จนได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก การขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกนั้นไม่ใช่แค่บางจุดของเมือง แต่ได้

ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกทั้งเมืองหลวงพระบาง สาเหตุที่สำคัญที่ทำให้เมืองหลวงพระบางได้รับการยกย่องเป็นเมืองมรดกโลก คือ

1. เมืองหลวงพระบางเป็นศูนย์ กลางของวัฒนธรรม ตั้งแต่ในอดีตถึงปัจจุบัน
2. ภูมิศาสตร์ เมืองมีความโดดเด่นการวางผังเมืองมีเอกลักษณ์
3. การดำรงรักษาสถาปัตยกรรมดั้งเดิม การคงสภาพเมืองไม่มีการเปลี่ยนแปลง

ภาพที่ 26 สถาปัตยกรรมลาวผสมฝรั่งเศส ที่หลวงพระบาง

5.2.1 การขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก

เมืองหลวงพระบางได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกด้านวัฒนธรรมเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2538 โดยมีคุณสมบัติตรงตามข้อกำหนดและหลักเกณฑ์ในการพิจารณามรดกโลด้านวัฒนธรรมจำนวน 1 ข้อ คือ

(vi) มีความคิดหรือความเชื่อที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเหตุการณ์ หรือมีความโดดเด่นยิ่งในประวัติศาสตร์

ซึ่งองค์การยูเนสโกได้อธิบายเมืองหลวงพระบางไว้ดังนี้ ;

1. หลวงพระบางเป็นเมืองตัวอย่างที่มีความโดดเด่นในการผสมผสานกันระหว่างสถาปัตยกรรมดั้งเดิมและสิ่งปลูกสร้างศิลปะของลาวกับสิ่งปลูกสร้างจากชาวยุโรปที่เข้ามาล่าอาณานิคมเมื่อคริสต์ศตวรรษที่ 19 และ 20 ภูมิทัศน์ของเมืองที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว โดดเด่น และได้รับการรักษาเป็นอย่างดี แสดงให้เห็นถึงการผสมผสานกันระหว่างขนบธรรมเนียมประเพณีที่แตกต่างกัน 2 ชั่วเข้าไว้ด้วยกันอย่างลงตัว หลวงพระบางตั้งอยู่คาบสมุทรระหว่างแม่น้ำโขง และแม่น้ำย้อยสายอื่นๆ ที่ไหลมาบรรจบกัน รายล้อมด้วยเขาหินปูนซึ่งตั้งตระหง่านในภูมิทัศน์บริเวณนี้ ตามตำนานเล่าว่าพระพุทธเจ้าเคยเสด็จมาพักแรมที่นี่หนึ่งวัน และทรงเยี่ยมพระสรวล ซึ่งพยากรณ์ได้ว่าในวันหนึ่งสถานที่แห่งนี้จะกลายเป็นเมืองหลวงอันมั่งคั่งร่ำรวยและทรงอำนาจ อีกตำนานหนึ่งเล่าว่ามีฤๅษี 2 ตนเลือกพื้นที่บริเวณนี้ เนื่องจากหลงใหลในความงามของธรรมชาติ และตั้งชื่อว่าเชียงตุง (หรืออาจจะเป็นเชียงทอง)

2. ในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 13 บริเวณนี้เป็นที่รู้จักกันในเชียงทองไม่กี่ทศวรรษต่อมา เชียงทองก็กลายเป็นราชธานีของอาณาจักรล้านช้างอันเรืองอำนาจ ซึ่งความมั่งคั่งและอำนาจนั้นก็มาจากทำเลที่ตั้งของราชธานีบริเวณสี่แยกเส้นทางสายไหม อีกทั้งยังเป็นศูนย์กลางของพุทธศาสนาในภูมิภาคนี้อีกด้วย เชียงทองเป็นราชธานีมาจนถึงพ.ศ. 2103 ซึ่งย้ายราชธานีไปยังเวียงจันทน์ ในช่วงเวลานี้เองเชียงทองก็ได้เปลี่ยนชื่อใหม่เป็นหลวงพระบาง ซึ่งเป็นชื่อของพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ที่อัญเชิญมาจากกัมพูชาก่อนหน้านี้ เมืองต่างๆ ในประเทศลาวเป็นไปตามเมืองของยุโรปซึ่งมีการรักษาความปลอดภัยพระราชวัง โดยอยู่ติดกับวัดวาอารมต่างๆ บริเวณโดยรอบรายล้อมไปด้วยหมู่บ้านจำนวนหนึ่ง ซึ่งหาเลี้ยงปากท้องแต่ไม่ได้ผนวกเข้าเป็นหน่วยปกครองเพียงหน่วยเดียว

หมู่บ้านต่างๆ ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางทางการค้า แต่ว่าไม่ได้เป็นเมือง ซึ่งไม่มีชุมชนการค้าขายขนาดใหญ่อย่างเมืองในประเทศไทยหรือกัมพูชาในยุคสมัยนั้น

3. เมื่อพระเจ้าสุริยวงศาสิ้นพระชนม์ลงเมื่อปลายคริสต์ศตวรรษที่ 17 ก็เกิดวิกฤตทางการเมืองขึ้นอย่างรุนแรง ในตอนแรกอาณาจักรล้านช้างถูกแบ่งออกเป็น 2 รัฐอิสระ ซึ่งก็คือเวียงจันทร์และหลวงพระบาง ต่อมาก็แบ่งออกเป็น 3 รัฐ โดยได้สร้างอาณาจักรจำปาสักขึ้นมา หลวงพระบางยังคงรับบทบาทเป็นเมืองหลวงต่อไปจนถึงพ.ศ. 2489 จนกระทั่งเวียงจันทร์ถูกแต่งตั้งให้เป็นศูนย์กลางการปกครอง

5.2.2 สถาปัตยกรรมหลวงพระบาง

หลวงพระบางเป็นเมืองตัวอย่างที่มีความโดดเด่นในการผสมผสานกันระหว่างสถาปัตยกรรมดั้งเดิมและสิ่งปลูกสร้างศิลปะของลาวกับสิ่งปลูกสร้างจากชาวยุโรปที่เข้ามาล่าอาณานิคมเมื่อคริสต์ศตวรรษที่ 19 และ 20 ภูมิทัศน์ของเมืองที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว โดดเด่น และได้รับการรักษาเป็นอย่างดี แสดงให้เห็นถึงการผสมผสานกันระหว่างขนบธรรมเนียมประเพณีที่แตกต่างกัน 2 ชั่วเข้าไว้ด้วยกันอย่างลงตัว ” มีวัดประมาณ 30 แห่งจากเดิม 60 แห่ง ในอดีตเมืองหลวงของเอเชียแห่งนี้ ที่ยังคงสภาพเดิมไว้ทุกประการในปัจจุบันนี้

ระหว่าง พ.ศ. 2458-2468 หลวงพระบางได้รับการปรับเปลี่ยนรูปแบบเมืองใหม่ โดยมีการนำสถาปัตยกรรมของเวียดนามและฝรั่งเศสเข้ามาผสมผสานกับรูปแบบดั้งเดิมของลาวที่สร้างจากไม้ ดังนั้น จึงมีการพัฒนาการผสมผสานกันระหว่างรูปแบบและวัสดุในงานสถาปัตยกรรมได้อย่างลงตัว ซึ่งที่นี่เราจะได้เห็นการผสมผสานกันของรูปแบบและวัสดุระหว่างสถาปัตยกรรมไม้ของลาวกับรูปแบบสถาปัตยกรรมอาณานิคมจากจีน เวียดนาม และฝรั่งเศสเข้าด้วยกัน ซึ่ง

สามารถเห็นได้อย่างชัดเจนจากอาคารต่างๆ ในเมืองประวัติศาสตร์ทั้งสองข้างทางของ Promenade de la Peninsule

หลวงพระบางซึ่งเป็นศูนย์กลางทางศาสนาและทางการเมือง เป็นที่ประทับของพระราชาวงศ์และเป็นที่พักอาศัยของคนชั้นสูง และเป็นศูนย์กลางทางศาสนา ซึ่งเห็นได้จากกำแพงป้องกันเมืองซึ่งสร้างขึ้นตั้งแต่ริมแม่น้ำโขงฝั่งหนึ่งยาวไปถึงริมแม่น้ำอีกฝั่งหนึ่ง นอกเหนือจากวัดวาอารามซึ่งสร้างจากหินแล้ว สิ่งปลูกสร้างอื่นๆ สร้างจากไม้ สิ่งปลูกสร้างแบบอาณานิคมมักจะบ้าน 1 หรือ 2 ชั้นสร้างจากอิฐโดยมีลานหน้าบ้านด้วย ส่วนมากมักจะมียะเปียงและตกแต่งด้วยไม้ อาคารพาณิชย์มักจะตั้งอยู่ริมฝั่งโขงเพื่อให้เรือมาเทียบท่าและขนส่งทางน้ำได้สะดวก อีกทั้งยังผสมผสานเข้ากับเรือนส่วนตัวซึ่งเดิมทีเป็นของพ่อค้าแม่ค้า ส่วนอาคารปกครองอย่างเป็นทางการตั้งอยู่บนสี่แยกถนนการ์นิเยร์

ลักษณะทางสถาปัตยกรรมที่โดดเด่นอีกอย่างหนึ่งในหลวงพระบางคือ วัดวาอารามต่างๆ วัดในประเทศลาวประกอบไปด้วยอาคารสำหรับประกอบพิธีกรรมทางพุทธศาสนาตามธรรมเนียมปฏิบัติของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และศาลากลางสำหรับให้ผู้พักอาศัยและผู้ที่จะเวียนมา บ้านไม้ตามธรรมเนียมนิยมของชาวลาวจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนหนึ่งเป็นห้องส่วนตัว และอีกส่วนหนึ่งเป็นลานสาธารณะ โดยมากแล้วมักจะใช้เสาไม้ยกสูง ส่วนใต้ถุนก็ใช้เป็นที่พักผ่อนทั้งของคนและของสัตว์ ในการก่อสร้างจะไม่มีการใช้ตะปู ส่วนผนังก็อาจจะเป็นแผ่นไม้หรือไม้ไผ่มามัดรวมกัน

วัดในหลวงพระบางมีลักษณะเด่นอยู่ที่หลังคาซึ่งจะซ้อนกันเป็นชั้นๆ สูงถึง 7 ชั้นไล่เรียงกันลงมา ซึ่งขยายออกมาจนถึงพื้นแลดูสง่างาม วัดในประเทศลาวมักจะมีกำแพง 2 กำแพงกั้นแบ่งระหว่างกุฏิพระกับหอระฆัง กำแพงชั้นในมักจะมีรูปภาพและซุ้มประดิษฐานพระพุทธรูป

5.2.3 การทำบุญใส่บาตรประจำวัน

การทำบุญตักบาตร ถือเป็นจุดเด่นของเมืองหลวงพระบาง ซึ่งโดยปกติแล้วนิยมใส่บาตรด้วยข้าวเหนียวเพียงอย่างเดียว เพราะเมื่อถึงเวลาฉัน ชาวบ้านจะยกส้อมกับข้าวไปถวายที่วัด เรียกว่า “ถวายจ้งหัน” โดยเวลาใส่บาตรจะนั่งคุกเข่าและผู้หญิงต้องนุ่งซิ่น ส่วนผู้ชายนุ่งกางเกงขายาว และมีผ้าพาดไหล่ไว้สำหรับเป็นผ้ากราบพระเหมือนกัน

5.2.3.1 ทำบุญใส่บาตรที่หลวงพระบาง

วิถียามเช้าของชาวหลวงพระบางที่ยังคงงดงามมีเอกลักษณ์และเปี่ยมไปด้วยเสน่ห์ที่เห็นจะไม่มีอะไรเกิน “การตักบาตรข้าวเหนียว” ที่ในทุกๆเช้าของแต่ละวัน ชาวหลวงพระบางผู้แนบแน่นในพระพุทธศาสนาจะตื่นขึ้นมาแต่เช้าเพื่อเตรียมข้าวของไว้สำหรับตักบาตรข้าวเหนียว หลังจากนั้นพอฟ้าเริ่มสว่าง เสียงตุ้มๆๆ ของ “กะลอ” (เครื่องเคาะของลาวมีลักษณะคล้ายกลอง) ดังขึ้นจากหลายๆ วัด บรรดาญาติโยมต่างก็จะหอบหิ้วข้าวของมานั่งอย่างสงบรอพระออกบิณฑบาต ซึ่งหากเป็นวันปกติก็จะมีเหล่าฆราวาสมารอตักบาตรข้าวเหนียวเป็นจำนวนมาก แต่หากเป็นวันปกติก็จะมีอยู่พอประมาณ

พอสิ้นเสียงกะลอได้ไม่นาน เหล่าพระสงฆ์บรรัชรูปก็จะเดินเรียงแถวยาวเหยียดมาให้ญาติโยมได้ใส่บาตรกัน จนถ้วนทั่ว ภาพเหล่านี้คือวิถีปกติของชาวหลวงพระบาง แต่สำหรับนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ การตักบาตรข้าวเหนียวคือภาพอันชวนตื่นตาตื่นใจ เป็นไฮไลท์ของการท่องเที่ยวที่ไม่ควรพลาด ด้วยประการทั้งปวง ด้วยเหตุนี้เมื่อ “อุปสงค์” การตักบาตรข้าวเหนียวของนักท่องเที่ยวมีมากขึ้นเรื่อยๆ ทำให้ชาวลาวหลายๆ คนปิ้งไอเดียนำข้าวเหนียวใส่กะติ๊บออกมาเร่ขายให้นักท่องเที่ยวเพื่อใช้ในการตักบาตรข้าวเหนียว

การตักบาตรข้าวเหนียวของหลวงพระบางยุคใหม่ในวันนี้ จึงมีการผสมผสานกันระหว่างใน 3 ส่วน คือ

1) ภาพพระ-เณรที่ออกบิณฑบาตเป็นแถวยาวเหยียด

2) ภาพญาติโยมชาวหลวงพระบางในชุดพื้นเมืองนั่งใส่บาตรอย่างนอบน้อมแต่ວ່ວໄວในการจกข้าวเหนียวลงบาตร

3) ภาพนักท่องเที่ยวร่วมตักบาตรข้าวเหนียวด้วยความศรัทธาผสมความตื่นเต้นและอยากลอง ภาพนักท่องเที่ยวมาตั้งกล้องรอบันทึกภาพตักบาตรข้าวเหนียว และ

4) ภาพแม่ค้าหาบกะตึ๊บข้าวเหนียวเร่ขายให้กับนักท่องเที่ยวที่นับวันยิ่งมีมากขึ้นเรื่อยๆ

ซึ่งทุกวันนี้จะได้พบเห็นภาพอันประทับใจในยามเช้าที่หลวงพระบางทั้งของประชาชนลาวเอง และนักท่องเที่ยวที่ไปท่องเที่ยวหลวงพระบาง

ภาพที่ 27 ตักบาตรที่หลวงพระบาง 5 กุมภาพันธ์ 2561

5.2.3.2 ทำบุญใส่บาตรที่นครหลวงเวียงจันทน์

นครเวียงจันทน์ ถึงแม้จะเป็นเมืองหลวงของประเทศลาว เหมือนที่กรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวงของประเทศไทย แต่ก็ต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ทั้งเรื่องการจราจรที่รถราไม่ติดเหมือนบ้านเรา และรถที่วิ่งบนท้องถนนส่วนใหญ่จะเป็นรถมอเตอร์ไซค์ และรถประจำทางเท่านั้น ส่วนรถยนต์ส่วนบุคคลนั้นถือว่าน้อยมาก ขณะที่หลวงพระบางนั้นจะมีกฎที่ห้ามนำรถใหญ่เข้าไปวิ่งในเมืองเพราะถนนแคบและทำลายภูมิทัศน์เมืองมรดกโลก

สำหรับป้ายโฆษณาแล้ว ทั้งหลวงพระบาง และเวียงจันทน์ แทบจะไม่มีป้ายโฆษณาขนาดใหญ่ให้เห็นเหมือนกรุงเทพฯ บ้านเราไปทางไหนก็เห็นแต่ป้ายโฆษณาเต็มไปหมด โดยเฉพาะป้ายโฆษณาที่หลวงพระบางจะมีเฉพาะป้ายบอกชื่อสถานที่ที่ติดอยู่ตามอาคารต่างๆ ส่วนป้ายโฆษณาสินค้าที่มีอยู่ไม่กี่ประเภทก็จะเห็นอยู่ตามถนนก่อนเข้าเขตใจกลางเมืองหลวงพระบาง

นครหลวงเวียงจันทน์ ก็ยังมีอัตลักษณ์ของพุทธศาสนิกชนลาวที่ทำบุญใส่บาตรพระในเวลาเช้าตรู่เช่นเดียวกับหลวงพระบาง เพียงแต่ที่ต่างกันคือ ไม่มีแม่ค้าหาบเร่ขายข้าวเหนียว ส่วนนักท่องเที่ยวที่ไปท่องเที่ยววนครเวียงจันทน์ส่วนใหญ่จะไม่นิยมไปใส่บาตรเช่นหลวงพระบาง ยกเว้นผู้ที่มีความประสงค์จะใส่บาตรก็ไปร่วมกับศรัทธาญาติโยมในท้องถื่นที่มาารอกันใส่บาตรตั้งแต่ตีสี่ และพระภิกษุสามเณร จะเริ่มออกบิณฑบาตเวลา ๔๐.๓๐ น. ตามถนนสายหน้าวัดพระองค์คือ วัดอินแปง วัดมีไช วัดจันทะบุรีฯ แต่ถ้ามีแขกบ้านแขกเมืองมา พระภิกษุสามเณรจะเริ่มบิณฑบาตเวลา 06.00 น. โดยจะตั้งแถวที่วัดองค์คือเป็นต้นไป เช่น วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2561 นายโอบามา อดีตประธานาธิบดีสหรัฐฯ และคณะ จะไปร่วมพิธีตักบาตรที่นครเวียงจันทน์ (พระหลักคำวรมณี มหาคัมภีราจารย์, สัมภาษณ์, 2561)

ภาพที่ 28 ตักบาตรที่นครหลวงเวียงจันทน์ 22 กุมภาพันธ์ 2561

5.3 เครื่องแต่งกายผ้าทอมือ

เอกลักษณ์แต่งกายของชนพื้นเมืองกว่า 10 เผ่าในลาว ที่แม้ต่างแบบ หากปราณีตในการตกแต่ง ถักทอ เป็นขึ้นตามแบบแผนเครื่องแต่งกายในวัฒนธรรมลาว ถ่ายทอดผ่านการแสดงรวมเผ่า โดยเยาวชนวิทยาลัยนาฏศิลป์ลาว ที่ตั้งใจเข้ามาเผยแพร่วัฒนธรรมกับเพื่อนบ้านไทย สะท้อนรูปแบบการนุ่งขึ้นที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของชาติ

ผ้าขึ้นอยู่ในชีวิตประจำวันของผู้หญิงลาวแทบทุกคน เป็นรูปแบบนักเรียน นักศึกษา เหมือนการดำขึ้น ซึ่งยังมีมากในหมู่บ้านวัฒนธรรมลาว ที่อาโนลิน พะโกสอน นักวิชาการวัฒนธรรมลาวเห็นว่า การออกแบบและลายที่ประดิษฐ์พัฒนาขึ้นใหม่ บ่งบอกความสร้างสรรค์ไม่หยุดนิ่งของผู้ทอ เป็นความภูมิใจเมื่อสวมใส่

โคมพาแลง ซึ่งทำจากพานสานด้วยไม้ไผ่ เย็บต่อกับผ้าทอลายดอกแก้ว หมายถึงคุณงามความดี และดอกกระถินทำจากฝ้ายเส้นเล็กๆ มัดรวมกัน แสดง

ถึงความสามัคคี เป็นของมงคลที่ชาวบ้านวังน้ำมอก ใช้เมื่อมีงานบายศรีสู่ขวัญ ซึ่งทุกวันนี้คนในชุมชนยังได้รักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมกันอยู่

สปป.ลาว เป็นประเทศที่อยู่ติดชายแดนไทยทางด้านตะวันออก-เฉียงเหนือทางจังหวัดหนองคาย ข้ามแม่น้ำโขงไปอีกฟากหนึ่งก็จะถึงเมืองเวียงจันทน์ นอกจากชนชาติลาวซึ่งบางครั้งเรียกว่าลัวะ หรือละว้า ยังมีชนเผ่าต่าง ๆ อีก ได้แก่

1. กลุ่มชนเผ่าไท-ลาว คือพวกไทแดง ไทขาว ไทดำ ย้อ ลื้อ
2. กลุ่มม้ง-เย้า
3. กลุ่มพม่า-ธิเบต รวมถึงมูเซอ ล่าฮู
4. กลุ่มมอญ-เขมร รวมถึงขมุ

การทอผ้าของกลุ่มชาวไท-ลาว ใช้เทคนิคการทอ 6 วิธีได้แก่

1. มัดหมี่ หรือ IKAI (อีซัด)
2. จก หรือ เทคนิคการเพิ่มด้ายเส้นพุ่งพิเศษเป็นช่วง ๆ ไม่

ติดต่อกันตลอดหน้าผ้า

3. ชิด หรือเทคนิคการเพิ่มด้วยเส้นพุ่งพิเศษติดต่อกันตลอด

หน้าผ้า

4. เหยียบเกาะ หรือเทคนิคการทอแบบใช้เส้นด้ายหลายสีเกี่ยวหรือผูกเป็นห่วง (เป็นเทคนิคการทอของชาวไทลื้อ)

5. ตามุก หรือเทคนิคการเพิ่มด้ายเส้นยืนพิเศษ

6. หมากไม หรือเทคนิคการปั่นด้ายเส้นพุ่ง 2 สีเข้าด้วยกัน

ผ้าทอมิบบทบาทสำคัญในชีวิตครอบครัวของชาวไท-ลาว ทุกวันนี้พิธีแต่งงานแบบดั้งเดิมของคนไท-ลาวยังคงใช้เครื่องแต่งกายที่งดงาม ประณีต ชุดเจ้าสาวทอด้วยไหมเส้นละเอียด สดแทรก ด้วยเส้นเงินเส้นทอง ผ้าเปียง ชิ้น

และดินขึ้น จะมีสี และลวดลายรับกัน เจ้าบ่าวุ่งผ้าวุ่งหรือผ้าเตี่ยวทอด้วยไหม
ละเอียด สีพื้นอาจจะใช้เทคนิคการทอแบบ “หมากไม” คือการปั่น เส้นใย สวม
เสื้อ แบบฝรั่ง มีผ้าพาดบ่าเพื่อเข้าพิธีสู่ขวัญ

จึงกล่าวได้ว่า เอกลักษณ์ที่แน่นแฟ้นของ สปป.ลาว ที่เห็นเด่นชัด
คือ การเป็นเมืองมรดกโลกของหลวงพระบาง ทั้งที่เป็นสถาปัตยกรรม การ
เป็นชาวพุทธที่ดี การอนุรักษ์การแต่งกายของผู้หญิงลาว และอีกอัตลักษณ์
หนึ่งคือ การรักษากฎธรรมไว้อย่างเหนียวแน่น นั่นคือ พระภิกษุสามเณร
ทุกรูปต้องอ่านธรรม หรือ เทศนาธรรมที่เป็นอักษรธรรมเท่านั้น ห้ามอ่านพระ
คัมภีร์เทศนาที่เป็นภาษาอื่น นั่นคือเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ทั้งดงามของ สปป.
ลาว ที่มีอยู่ในปัจจุบัน

บทที่ 6

วัฒนธรรมการศึกษาลาวในปัจจุบัน

6.1 ความน่า

“คุณภาพการศึกษาลาวแข่งไทยขึ้นอันดับ 6 ของอาเซียน ทำให้ไทยตกลงมาอยู่อันดับ 7 และเป็นอันดับที่ 86 ของโลก จากประเทศสมาชิกทั้งหมด 144 ประเทศ...”

(<https://teen.mthai.com/education/78870.html>)

จากข้อความข้างต้น เป็นข้อความที่เผยแพร่ในสื่อวิทยุโทรทัศน์ของไทยในช่วงเดือนกันยายน 2557 เช่น สื่อโทรทัศน์ Thai PBS ไทยรัฐ เป็นต้น โดยสื่อเหล่านั้นได้เสนอว่า มีข้อมูลการเปรียบเทียบดัชนีคุณภาพการศึกษาของประเทศสมาชิกทั้งหมด 144 ประเทศทั่วโลก พบว่า คุณภาพของการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยอยู่ที่อันดับ 7 ของอาเซียน และเป็นอันดับที่ 86 ของโลก โดย สปป.ลาว ขยับไปแทนที่ในอันดับที่ 6 และทั้งห้าของไทยไปอยู่ในอันดับที่ 79 ของโลก ส่วนคุณภาพของระดับอุดมศึกษา ไทยอยู่ที่อันดับ 8 ของอาเซียน เป็นอันดับที่ 78 ของโลก จากการเปิดเผยรายงานโกลบอล คอมเพทิทีฟ รีพอร์ต 2014-2015 (Global Competitiveness Report 2014-2015) ซึ่งจัดทำโดย เวิลด์ อีโคโนมิก ฟอรัม (World Economic Forum-WEF) พบว่า ชีตความสามารถในการแข่งขันของไทย อยู่เป็นอันดับที่ 31 ของโลก และเป็นอันดับ 3 ของอาเซียน ตามหลังประเทศสิงคโปร์ อยู่อันดับ 2 ของโลก และมาเลเซีย อันดับ 20 ของโลก ขณะที่ในส่วนของการศึกษา คุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทย อยู่ที่อันดับ 7 ของอาเซียน จากปีที่แล้วที่อยู่ในอันดับ 6 และเป็นอันดับที่ 86 ของโลก โดยมีสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ขยับไป

แทนที่ในอันดับที่ 6 ของอาเซียน และทิ้งห่างไทยไปอยู่ในอันดับที่ 79 ของโลก ส่วนคุณภาพของระดับอุดมศึกษาของไทย อยู่ที่อันดับ 8 ของอาเซียน เป็นอันดับที่ 78 ของโลก ตามหลัง สปป.ลาว ที่อยู่อันดับ 6 ของอาเซียน และอันดับที่ 57 ของโลก ส่วนประเทศกัมพูชา อยู่อันดับ 7 ของอาเซียน อันดับ 76 ของโลก แม้ว่าขีดความสามารถด้านคณิตศาสตร์-วิทยาศาสตร์ของไทยจะอยู่อันดับค่อนข้างดี คือ อันดับ 5 ของอาเซียน แต่อันดับ 80 ของโลก

ดังนั้น จึงควรจะศึกษาเรียนรู้ว่า สปป.ลาวเขาจัดการศึกษา ปฏิรูปการศึกษาอย่างไร จึงทำให้แซงหน้าประเทศไทยได้ ทั้ง ๆ ที่การศึกษาไทยตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาได้พยายามปรับปรุงแก้ไขหลายจุด ก็ยังไม่สามารถที่จะสู้กับประเทศเพื่อนบ้านในระดับอาเซียนได้

6.2 ระบบการศึกษา สปป.ลาว

นับตั้งแต่การเปลี่ยนการปกครองเมื่อปี พ.ศ. 2518 สปป.ลาว ได้ดำเนินการปฏิรูประบบการศึกษาของประเทศถึง 4 ครั้งแล้ว การปฏิรูประบบการศึกษาที่ชัดเจนที่สุดคือ การปรับระยะเวลาการศึกษาขั้นพื้นฐานมาเป็นระบบ 12 ปี จากระบบการศึกษาแบบเก่าที่เป็นแบบ 11 ปีที่เรียกว่าระบบ 5+3+3 หมายถึงการเรียนในระดับประถม 5 ปี มัธยมต้น 3 ปี และมัธยมปลาย 3 ปี

ลาวกำลังเร่งเครื่องอย่างเต็มที่ปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเตรียมความพร้อมของนักศึกษา กับการเดินทางเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เน้นหลักสูตรมีความเป็นนานาชาติ และเน้นให้นักเรียนลาวเรียนภาษาของเพื่อนบ้านในอาเซียนมากยิ่งขึ้นด้วย

นักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยในลาว มีโอกาสทำกิจกรรมกับเพื่อนต่างชาติอย่างสม่ำเสมอโดยเฉพาะกับเพื่อนชาวญี่ปุ่นและ ซึ่งเป็นความร่วมมือในระดับมหาวิทยาลัยกับสถาบันต่างประเทศ การสร้างความคุ้นเคยกับเพื่อนชาวต่างชาติ เป็นส่วนหนึ่งของความพยายามปรับตัวตลอดหลายปีที่ผ่านมา เมื่อลาวต้องการเพิ่มระยะเวลาการศึกษาขั้นพื้นฐาน จาก 11 ปี เป็น 15 ปี และปรับหลักสูตรให้เข้ากับมาตรฐานของอาเซียนเรื่องหนึ่งของการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นหนึ่งในประชาคมอาเซียนของประเทศลาว นั่นก็คือการปูพื้นฐานให้นักเรียนด้านความรู้ภาษาอังกฤษและสนใจประเทศในกลุ่มอาเซียน ก็มีการปรับหลักสูตรการศึกษาให้สอนวิชาภาษาอังกฤษตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในห้องเรียนวิชาภาษาอังกฤษของโรงเรียนแห่งหนึ่งของลาว

ในขณะที่เดียวกันที่เด็กนักเรียนเวียดนาม เด็กนักเรียนสิงคโปร์ ต้องเรียนอย่างหนัก คร่ำเคร่งกับการเตรียมตัวสอบเข้ามหาวิทยาลัยในคณะที่ตัวเองใฝ่ฝัน แต่พอมาดูอีกประเทศหนึ่ง นั่นก็คือ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว นักเรียนที่นั่นในชั้นสุดท้ายของมัธยมศึกษาตอนปลาย กลับแตกต่างกันไป การศึกษาที่นั่นการแข่งขันไม่ได้ดุเดือดมากนักเหมือน 2 ประเทศที่กล่าวมาข้างต้น และในแง่ของการสอบเข้ามหาวิทยาลัย กลับกลายเป็นว่าไม่ได้เป็นความหวังอันสูงสุดของเด็กที่นั่น

การสอบแข่งขันเข้าเรียนในระดับมหาวิทยาลัยในลาว ไม่ดุเดือดมากนักเพราะเด็กนักเรียนลาวส่วนใหญ่ ไม่นิยมเรียนต่อมหาวิทยาลัย เมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆในอาเซียน สัดส่วนของเด็กลาวอายุระหว่าง 17 – 18 ปี มีเพียงร้อยละ 13.4 เท่านั้น ที่เรียนในระดับมหาวิทยาลัย ขณะที่ประเทศไทยตัวเลขนี้สูงถึงร้อยละ 44.7 ครอบครัวชาวลาวที่มีฐานะดี อาจส่งลูกไปเรียนในประเทศไทยหรือเวียดนาม หรือบางครอบครัวที่รายได้ไม่มากนัก เด็กๆ ก็จะเลือกออกมา

หางานทำ หรือเรียนต่อในสายอาชีพที่ใช้เวลาเรียนเพียงแค่ 3 ปี ดังนั้นจำนวนมหาวิทยาลัยที่มีอยู่ 3 แห่งในลาว จึงเพียงพอรองรับกับจำนวนนักศึกษาในแต่ละปี

ปัจจุบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ได้พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของลาว ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 เยาวชนเริ่มสนใจเศรษฐกิจและสังคมลาวมากขึ้น นักศึกษาลาวนิยมเรียนบริหารธุรกิจและเศรษฐศาสตร์มากยิ่งขึ้น

อาจารย์ท่านหนึ่งในวิทยาลัยสงฆ์ของลาว ได้ให้ความเห็นว่า “ในทัศนะส่วนตัวของข้าพเจ้า คิดว่า นักศึกษาลาวนิยมเข้าเรียนในคณะบริหารหรือเศรษฐศาสตร์ทางธุรกิจ คือปัจจุบันประเทศลาว เป็นประเทศที่เปิดตลาดเศรษฐกิจสู่โลก และด้วยนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างรอบด้าน ฉะนั้นเมื่อมองนโยบายด้านดังกล่าวว่า ความต้องการของสังคมมีสูงขึ้น อันนี้เป็นเหตุผลข้อที่หนึ่ง ส่วนเหตุผลข้อที่สอง บุคลากรที่จบด้านบริหารธุรกิจหรือเศรษฐศาสตร์ สามารถจะไปทำงานให้กับภาครัฐหรือบริษัทต่างๆ หรือไม่ก็สามารถที่จะดำเนินธุรกิจของตัวเองได้อีกด้วย เพราะอาศัยความรู้และประสบการณ์ที่จบจากคณะดังกล่าว

ขณะที่ในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบใหม่ สปป.ลาว ได้มีการขยายช่วงชั้นการเรียนในระดับมัธยมต้นจากเดิม 3 ปีให้เป็น 4 ปี เพื่อต้องการให้ความรู้ของนักเรียนในระดับมัธยมตอนต้นมีความเข้มข้นขึ้น นักเรียนมีความเข้าใจเนื้อหาต่าง ๆ ในแต่ละวิชาเรียนอย่างลึกซึ้ง

ในด้านหลักสูตรการศึกษา ลาวมีการปรับปรุงหลักสูตรใหม่และเริ่มใช้ครั้งแรกในปี พ.ศ. 2552 (ค.ศ. 2009) เป็นต้นมา โดยเน้นการผลิตนักเรียนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ทางด้านเศรษฐกิจและสังคมในยุคปัจจุบันมากขึ้น ตัวอย่างเช่น กฎหมายการศึกษาที่ปรับปรุงใหม่ในมาตรา 18 ระบุให้การศึกษาขั้นมัธยมศึกษาที่ต่อเนื่องจากชั้นประถมศึกษา มีหน้าที่ให้ความรู้ทั่วไปและ

ความรู้พื้นฐานที่จำเป็นเพื่อการเรียนต่อหรือประกอบอาชีพตามความเหมาะสม สปป.ลาว ได้ดำเนินการปรับปรุงการเรียนการสอนด้วยการเพิ่มสื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ โดยเฉพาะเพิ่มแบบเรียนให้เพียงพอมากขึ้น และเนื่องจาก สปป.ลาว เป็นประเทศที่เต็มไปด้วยภูเขาสูง การติดต่อคมนาคมเป็นไปด้วยความยากลำบาก สปป.ลาว จึงนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ร่วมด้วย อาทิ การเรียนการสอนผ่านทางโทรภาพ และสื่อทางด้าน E-learning ในชั้นมัธยมเป็นต้น

ส่วนครูซึ่งนับเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญต่อคุณภาพการศึกษา แม้ปัจจุบันลาวยังต้องเผชิญกับภาวะขาดแคลนครูไม่ต่างกับหลาย ๆ ประเทศในอาเซียน เช่น ในระดับมัธยมมีอัตราส่วนเฉลี่ยครู 1 คน ต่อนักเรียน 35 คน นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการจึงมุ่งไปที่การพัฒนาคุณภาพของครูที่มีอยู่เป็นสำคัญ โดยครูทุกคนจะต้องผ่านการประเมินวิทยฐานะจากสภาการศึกษาของลาวเสียก่อนจึงจะสามารถทำหน้าที่เป็นครูสอนนักเรียนได้ วิทยาลัยสงฆ์องค์ใดก็มีสถาบันที่ผลิตพระนักศึกษาออกไปเป็นครูตามหลักสูตรของรัฐบาล

นอกจากนี้ ยังเน้นการฝึกอบรมครูในวิชาที่มีความยาก และยังมีระบบครูศึกษานิเทศก์คอยติดตามประเมินผลการเรียนการสอนในแต่ละท้องถิ่น คอยให้ความช่วยเหลือครูผู้สอนในแต่ละพื้นที่ที่มีปัญหา ผลที่ได้รับคือการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพดีขึ้นโดยลำดับ

แม้ สปป.ลาว จะมีการจัดการศึกษาที่ควบคุมจากส่วนกลาง หมายถึงจากกระทรวงศึกษาธิการลงไปสู่สถานศึกษาในระดับล่าง แต่ก็พร้อมเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้วย โดยสามารถกำหนดหลักสูตรของท้องถิ่นที่มีความเหมาะสมกับท้องถิ่นของตนเองได้ถึงร้อยละ 20 ร่วมกับหลักสูตรของส่วนกลางจำนวนร้อยละ 80

จาก "Global Competitiveness Report 2014-2015" ซึ่งเป็นรายงานประจำปีที่ทำโดย World Economic Forum พบว่าดัชนีด้านการศึกษาของ สปป.ลาว ปรับตัวดีขึ้นอย่างน่าสนใจ โดยเมื่อวัดกันในกลุ่มอาเซียน 10 ประเทศ พบว่าคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของลาวอยู่ในอันดับที่ 6 เช่นเดียวกับคุณภาพในระดับอุดมศึกษา ขณะที่คุณภาพวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์อยู่ในลำดับที่ 7

เมื่อมองจาก GDP ที่ สปป.ลาว ยังนับเป็นประเทศยากจนในอันดับท้าย ๆ ของอาเซียน แต่กลับสามารถใช้ทรัพยากรเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างคุ้มค่าแสดงให้เห็นถึงความพยายามผลักดันการปฏิรูปการศึกษาอย่างจริงจัง สมควรที่สมาชิกอาเซียนหลายๆ ประเทศควรศึกษาเป็นแนวทางและถอดบทเรียนดี ๆ ที่มีค่าเหล่านี้จาก สปป.ลาว โดยเฉพาะประเทศไทยที่เรียกตัวเองว่า “พี่” ควรจะได้พิจารณา

6.3 การศึกษาคณะสงฆ์ สปป.ลาว

การจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ลาวภายใต้องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาวในช่วงนี้ได้รับการช่วยเหลือด้านวิชาการ หลักสูตรและการบริหารงานอื่นๆ จากกระทรวงศึกษา การศึกษาของคณะสงฆ์ได้เน้นในด้านการเมืองการปกครอง โดยเน้นที่การเรียนเรื่องทฤษฎีการเมืองภายใต้อุดมการณ์สังคมนิยม เป็น การทำงานด้านการศึกษาต่อจากช่วงปี พ. ศ. 2504-2509 (ค. ศ. 1961-1966) ที่องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาวได้จัดตั้งโรงเรียนสงฆ์ระดับชั้นประถมศึกษา มัธยม และอุดมศึกษาในเขตปลดปล่อยแขวงเชียงขวาง เพื่อสร้างพระสงฆ์และสามเณรให้เป็นพนักงานสงฆ์ปฏิบัติที่แท้จริงและส่งพระสงฆ์ไปเป็นครูเผยแผ่ศีลธรรมในแขวงต่างๆ เช่น แขวงหัวพัน ชำเหนื่อ พงสาลี หลวงพระบาง หลวง

น้ำทา อุดมไซ เวียงจันทน์ สะหวันนะเขต เพื่อเข้าถึงประชาชนและสามารถรักษาเขตปลอดปล่อยได้ (สุนทงาทองกานพุดทะสาดสะหนาสำพันลาว, อ้างในวรฉัตร เจริญผล, 2548)

อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่า หลังความวุ่นวายทางการเมืองในปี พ.ศ. 2519 (ค.ศ.1976) จำนวนพระสงฆ์ลดลงจาก 20,000 รูป เหลือ 1,700 รูป (8.5%) บางส่วนหลบหนีเข้าประเทศไทย และอีกกว่า 1,000 รูป ส่งไปอยู่ค่ายสัมมนา จำนวนพระสงฆ์ในเวียงจันทน์เหลืออยู่ 1 ใน 3 ของจำนวนพระสงฆ์ทั้งหมดที่เคยมี ในกลางปี พ. ศ. 2520 พระสงฆ์ทางภาคใต้ของประเทศลาวเหลืออยู่ 1 ใน 20 จากที่เคยมีก่อนหน้านี้ (วรฉัตร เจริญผล, 2548) ในด้านการจัดการศึกษาสงฆ์ ก็มีผลกระทบด้วยเช่นกัน

ในด้านตัวเลขของจำนวนผู้เรียนในระยะนี้ตัวเลขผู้เข้าเรียนมีจำนวนน้อย เนื่องจาก สปป. ลาวอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านของการสร้างประเทศด้วยระบอบการเมืองใหม่ ทุกอย่างจึงอยู่ในภาวะเริ่มต้น แต่ก็มีข้อมูลในด้านต่างประเทศว่า ได้มีพระสงฆ์ลาวไปศึกษาต่อในต่างประเทศ จำนวนมาก โดยเฉพาะในประเทศไทย รัฐบาลไทยได้อุปถัมภ์พระภิกษุสามเณรจาก สปป. ลาว เพื่อเข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์ทุกปี ๆ ละหลายรูป เนื่องจากการเมืองมีผลกระทบต่อคณะสงฆ์ ที่ไม่มีความมั่นใจในรูปแบบการปกครอง จึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้พระสงฆ์ สามเณรบางส่วนต้องแสวงหาทางออกด้วยการเดินทางไปศึกษาต่อต่างประเทศ ข้อมูลของฝ่ายสงฆ์ที่สนับสนุนรัฐบาล สปป. ลาว มีตัวเลขยืนยันการทำงานของรัฐบาลที่สนับสนุนการศึกษาของสงฆ์ โดยส่วนรวม ดังนี้ (วรฉัตร เจริญผล, 2548)

ปี 2520 รัฐบาลสนับสนุนงบประมาณการฟื้นฟูวัดจำนวน 8,000,000 กีบ (ประมาณ 32,320 บาท) ปี พ.ศ. 2520-2521 รัฐบาลสนับสนุนการซ่อมแซมวัด

จำนวนเงิน 200,000 เหรียญสหรัฐ (ประมาณ 6,000,000 บาท) และมีจำนวน พระสงฆ์สามเณร ที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนสงฆ์จำนวน 305 รูป โดยมีครู พระสงฆ์จำนวน 12 รูป ครูฆราวาสจำนวน 35 คน

ถึงอย่างนั้น ผลกระทบจากการเมือง ทำให้มีผลต่อการจัดการศึกษา สงฆ์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ นั่นคือ การยกเลิกหลักสูตรการศึกษาสงฆ์แบบเดิม กล่าวคือ มีการยกเลิกการศึกษาแบบเดิมที่พระสงฆ์สามเณรเรียน ภาษาบาลี สันสกฤต ธรรมะ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ โหราศาสตร์ อักษรลาว อักษรธรรม และอักษรไทย อักษรขอม ก็ให้ยกเลิก โดยให้เรียนทฤษฎีการเมืองสังคมนิยม แทน เช่น ลัทธิมากซ์เลนิน โฮจิมินห์ เป็นต้น (พระมหาดาวสยาม วชิรปัญโญ, 2545) ผลกระทบทางอ้อมต่อการจัดการศึกษาสงฆ์ก็คือการที่รัฐได้จัดตั้งสถาบัน การศึกษาให้แก่เยาวชนของชาติ แต่มีผลข้างเคียงต่อคณะสงฆ์ดังที่พระมหา จันลา ต้นบัวลี กล่าวว่า ยิ่งกว่านั้นก็ยังตั้งโรงเรียนขึ้นสองโรงเรียน เรียกว่า โรงเรียนดงโคก และโรงเรียนเกษตรศาสตร์ สำหรับเณรน้อยที่ไม่มีความรู้อะไร ก็สึกมาเข้าเรียนในโรงเรียนทั้งสองแห่งนี้ นี่ก็ทำให้เณรสึกหมดวัดอีกเหมือนกัน (พระมหาจันลา ต้นบัวลี, 2520)

เรื่องนี้ตรงกันจากการศึกษาของ Ven. Khamsao Civilize ที่ว่าจาก การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง มีผลกระทบต่อคณะสงฆ์โดยเฉพาะการศึกษา ด้านศาสนา สถาบันการศึกษาบาลีได้เปลี่ยนจากโรงเรียนสร้างครูไปมุ่งเน้น เฉพาะบาลี และพุทธศาสนศึกษาเท่านั้น หลักสูตรและนโยบายทั้งสองนั้นก็ถูก เปลี่ยนไปด้วย พระสงฆ์ได้รับการปลุกกระตมโดยนโยบายของรัฐบาลพรรค ประชาชนปฎิวัติ ให้เรียนและเผยแผ่พุทธธรรมคำสอนไปพร้อมกับทฤษฎีใหม่ ของรัฐบาล สปป. ลาว (Ven. Khamsao Civilize, 2550) รวมทั้งการยืนยันของ พระมหาวชิโรจิต สิงหาราช ที่ว่า องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาวได้ร่วมมือกับ

รัฐบาลและประชาชนในการป้องกัน และพัฒนาประเทศ และพุทธศาสนาก็ต้อง
 อนุวัติตามอุดมการณ์สังคมนิยม (Ven. Khamyad Rasdavong, 2547)
 อย่างเช่น พยายามพูดและเทศน์ว่า พระพุทธเจ้าซึ่งเป็นศาสดาแห่ง
 พระพุทธศาสนานั้นเป็นนักสังคม หลักการของพระพุทธศาสนาส่วนใหญ่ก็ตรง
 กับหลักการของมาร์กซ์และเลนิน ศาสนาพระศรีอารีย์ ที่สั่งสอนกันมานั้นก็คือ
 สังคมคอมมิวนิสต์นั่นเอง ขบวนการแนวลาวยุติการกำลัง นำศาสนาพระศรีอารี
 ย์มาให้แก่คนลาวแล้ว ต่อไปนี้พวกเราจะอยู่กันอย่างพี่น้อง พวกเราจะอยู่
 กันอย่างสุขสบายตามที่ศาสนาของพระศรีอารีย์สอนไว้ทุกอย่าง (พระมหาจันลา
 ดันบัวลี, 2520)

แนวคิดเหล่านี้การพยายามปรับแนวคิดการศึกษาของพระพุทธศาสนา
 ให้สอดคล้องกับหลักการสังคมนิยม เพื่อให้พระสงฆ์ สามเณร และผู้เกี่ยวข้อง
 เห็นว่าเมื่อปกครองด้วยระบอบสังคมนิยม พระพุทธศาสนาก็ยังคง มีบทบาท
 และสามารถเชื่อมกันได้ดีกับมาร์กซ์เลนินอย่างเหมาะสม

**จึงกล่าวได้ว่า สปป.ลาว ได้มีการพัฒนาการศึกษาอย่างจริงจัง
 รัฐบาลเข้าไปจัดการอย่างจริงจัง ทั้งการศึกษาของประชาชนทั่วไป และ
 การศึกษาของคณะสงฆ์ และให้คณะสงฆ์ลาวมีเพียงหนึ่งเดียว คือ “องค์การ
 พุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว” โดยมีชื่อย่อว่า “พอส.ลาว” อันนี้แสดงให้เห็นถึง
 ระบบการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ที่เห็นชัดกว่าประชาธิปไตยอย่างไทยเรา**

บทที่ 7

ปณิณณะ

7.1 ถอดบทเรียนเราเมื่อไปมองลาว

แสงแดด ไอรุ่น หอมกรีนกรุ่นดินลูกรัง เมื่อครั้งเคยเดินทางไป
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) เข้าสู่เมืองหลวงพระบาง ไอรุ่น
หมอกบางๆ ปกคลุมฟ้า ยามเช้า ต้นไม้ข้างทางยิ่งทักทาย ความสงบเงียบ มิตร
ไมตรี รอยยิ้มที่ต้อนรับผู้มาเยือนกับประเพณีรับขวัญ ผูกข้อมือ กับอาหารการ
กินแบบง่ายๆ ที่หาได้ตามกำลังยังตรึงใจมิรู้ลืม เมื่อเดินทางไปทำบุญอุทิศ
การศึกษา เมื่อครั้งนั้น

วัฒนธรรมประเพณีลาวและไทยมีพื้นฐานมาจากศรัทธาความเชื่อทาง
พระพุทธศาสนานิกายเถรวาทเราจะรู้ได้ทันทีเมื่อก้าวสู่ลาวคือ ประเพณีตัก
บาตรข้าวเหนียวหลวงพระบางที่รู้จักกันทั่วโลกสำหรับในไทยเรายังคงเห็นอยู่
บ้างในบางจังหวัด ถึงแม้ว่าประเทศลาวจะตกเป็นเมืองขึ้นของอาณาจักรสยาม
ในปี พ.ศ. 2322 ประเทศฝรั่งเศส เมื่อ พ.ศ. 2436 รวมเป็นระยะเวลายาวนาน
จากการที่เคยปกครองระบอบกษัตริย์เปลี่ยนเป็นระบบสังคมนิยม แต่สิ่งเหล่านี้
ทำลายลาวไม่ได้คือประเพณีและวัฒนธรรม

เมื่อคณะวิจัยศูนย์อาเซียนศึกษา เดินทางเข้าสู่เวียงจันทน์ แต่ละ
สถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ในเวียงจันทน์จะปรากฏร่องรอยทางศิลปะ
จากสยามประเทศอยู่ด้วยเสมอ ถึงแม้บางสถานที่เช่น ประตูลี้จะเลียนแบบ
ศิลปะฝรั่งเศส แต่ยังมีศิลปะสมัยรัตนโกสินทร์ปรากฏอยู่ด้วย อีกทั้ง รูปแบบ
เจดีย์ สิม(โบสถ์)และประเพณีความเชื่อก็ใกล้เคียงไทย แต่ที่แตกต่างเห็นได้ชัด
คงเป็นเรื่องประชาชนลาวมีความยึดมั่นในการรักษาดีที่มีใช้เพียงคำพูด แต่คือ
การลงมือทำผ่านศิลปะเพราะลาวจะรักษาศิลปะเดิม เพียงแต่ช่างลาวจะต่อเติม

เสริมแต่งให้เป็นเอกลักษณ์ศิลปะลาวล้านช้างอย่างสวยงามโดดเด่น ไม่ว่าจะเป็นพระธาตุหลวง หอพระแก้ว ประตูดง เป็นต้น เรียกว่ารักษาวัฒนธรรม ประเพณีด้วยความรักและหวงแหน เพราะประชาชนลาวเข้าใจดีว่า เสียวัฒนธรรมคือเสียชาติ ต่างกับประเพณีวัฒนธรรมของไทยกลับถูกกลืนไปกับวัฒนธรรมต่างชาติที่นับวันจะทวีความรุนแรง รัฐบาลลาว ให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมชาติของตน ในขณะที่รัฐบาลไทยทำรูปแบบรักษาวัฒนธรรมด้วยการ แต่งกายแบบไทยในวันสำคัญ และให้มีการจัดกิจกรรมโดยกำหนดวันเวลาไว้ ตามปฏิทินอย่างชัดเจน โดยไม่ได้ปลูกจิตสำนึกหรือสร้างกิจกรรมที่ต้องทำเป็น ลักษณะนิสัยในชีวิตประจำวันให้เป็นกฎระเบียบเฉกเช่น ลาว อาทิเช่น เมื่อหญิงสาวชาวลาวถ้าไปติดต่อสถานที่ราชการถ้าไม่นุ่งผ้าซิ่นจะไม่ได้รับการต้อนรับ หรือแม้แต่ชุดนักเรียน นักศึกษาผู้หญิง ก็ต้องนุ่งผ้าซิ่น ทำให้เราเห็นจนชินตาจนต้องหันกลับมองเราว่า..ถึงเวลาหรือยังกับการถอดบทเรียนเราเมื่อไปมองลาว

7.2 ระบบบริการสาธารณะลาวสู่อาเซียน

ระบบโทรศัพท์

แม้ ลาว จะปกครองด้วยระบบพรรคเดียวภายใต้ระบบการปกครองแบบสังคมนิยมที่ทางการลาวใช้คำว่า "ระบอบประชาธิปไตยประชาชน" ทำให้หลายคนอาจคิดว่าระบบเศรษฐกิจทั้งหมดถูกผูกขาดโดยรัฐบาลแต่เพียงผู้เดียว แต่สำหรับธุรกิจโทรคมนาคม รัฐบาลของ ลาว พร้อมเปิดโอกาสสำหรับนักลงทุนอยู่เสมอ หากแต่ต้องเป็นไปตามนโยบายหลักของรัฐบาลที่ต้องการให้การบริการด้านโทรคมนาคมเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชนและตอบสนองทิศทางในการพัฒนาประเทศได้อย่างแท้จริง

ปัจจุบัน สปป.ลาว มีผู้ให้บริการด้านโทรคมนาคมรายใหญ่ (Service Provider) ทั้งหมด 4 รายได้แก่ 1. Lao Telecom ที่ใช้ชื่อการค้า M-phone 2. Star Telecom ที่ใช้ชื่อการค้า Unitel 3. ETL และ 4. B-line

จากผู้ให้บริการทั้ง 4 ราย Lao Telecom คือผู้ให้บริการรายใหญ่ที่สุด ภายใต้ผลิตภัณฑ์ M-phone ที่มีฐานลูกค้าทั่วประเทศประมาณ 1 ล้าน 3 แสน ราย โดยส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่นครหลวงเวียงจันทน์มากถึง 4 แสนราย แม้จะมีผู้ให้บริการเพียงแค่ 4 รายในตลาด แต่การแข่งขันทั้งหมดอยู่ภายใต้กติกาเดียวกันที่ภาครัฐเป็นผู้กำหนดเงื่อนไข ทำให้ราคาค่าบริการของบริษัทโทรคมนาคมต่าง ๆ แทบไม่แตกต่างกันมากนัก

ด้านสายการบินในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชน(สปป.ลาว) ส่วนใหญ่มีศูนย์กลางอยู่ในนครเวียงจันทน์ จึงสะดวกในการเดินทางและราคาถูก แต่การให้บริการการบินลาวมักจะไม่ค่อยตรงตามเวลาที่กำหนด ทำให้เกิดความล่าช้าบ่อยครั้ง การลงทุนในลาวที่มีมูลค่าสูงสุดคือ การผลิตไฟฟ้าเพราะเป็นประเทศที่อุดมสมบูรณ์ในด้านทรัพยากร ในด้านการค้าในลาว มีทั้งการค้าที่เป็นหน่วยงานของรัฐ บริษัทเอกชน และพ่อค้าชายแดน ส่วนเรื่องการชำระเงินเป็นเงินสดทางการลาวจะนิยมใช้เงินบาทของประเทศไทยมากกว่าเงินกีบของลาว เพราะว่าการใช้เงินกีบ ยังไม่มีเสถียรภาพนั่นเอง

7.3 การเชื่อมโยงลาวกับการเปิดประตูสู่อาเซียน

ลาวมีถนนหลายสายที่สำคัญเชื่อมโยงกับหลายประเทศเช่น ถนนหมายเลข 1 จากชายแดนลาวติดกับจีน ถนนหมายเลข 7 และ 8 จรดเวียดนาม ส่วนถนนหมายเลข 8 ที่ฝรั่งเศสสร้างสมัยลาวเป็นอาณานิคมชาติตนเอง ในส่วนที่เชื่อมโยงกับประเทศไทยได้แก่ สะพานมิตรภาพไทย - ลาวแห่งที่ 3 ที่เชื่อม

นครพนม – ท่าแขก ข้ามแม่น้ำโขงเข้าด้วยกัน สปป.ลาวยังมีถนนที่ออกสู่ทะเล โดยรัฐบาลลาวได้ทำข้อตกลงไว้กับรัฐบาลเวียดนามในการใช้ท่าเรือดานังโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น

สปป.ลาวประสบปัญหาอุปสรรคมากมายเมื่อเข้าสู่ระบบสังคมนิยม ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2518 แต่มีสหภาพโซเวียตและเวียดนามคอยช่วยเหลือ พอเข้าสู่พ.ศ. 2529 ได้ปรับเปลี่ยนนโยบายสู่จิตนาการใหม่เน้นระบบราคาตามกลไกตลาด แต่การปกครองยังยึดระบบสังคมนิยมเช่นเดิม

ด้านการเมืองการปกครองลาวมีการปกครองระบอบการเมืองเพียงพรรคเดียวคือ พรรคประชาชนปฏิวัติลาว แตกต่างจากประเทศไทย ดังเช่นเมื่อวันที่ 2 เดือนมีนาคม 2561 ประเทศไทยได้มีการจัดจองพรรคการเมืองวันแรกปรากฏว่ามีพรรคการเมืองถึง 42 พรรคที่มาจากจองชื่อพรรคและมีพรรคการเมืองที่จดทะเบียนแล้ว 69 พรรค นอกจากนั้นประเทศไทยยังมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลและนายกรัฐมนตรีบ่อย ทำให้การบริหารประเทศเปลี่ยนมือ ทำให้โครงการหลายๆ อย่างสะดุดอยู่กับคำว่า.ชาติกำลังพัฒนา

ในขณะที่สปป.ลาวมีพรรคการเมืองเพียงเดียว และได้รับความช่วยเหลือทั้งด้านการลงทุน เศรษฐกิจและการศึกษา จากประเทศฝรั่งเศส อเมริกา ญี่ปุ่น จีน เวียดนาม เป็นต้น ทำให้ สปป.ลาวเจริญรุดหน้ารวดเร็ว เพราะนโยบายคัดสรรคนทำงาน มีนโยบาย พัฒนาคนเพื่อนำไปพัฒนางาน สู้พัฒนาชาติผ่านระบบการศึกษา จึงไม่น่าแปลกใจที่ สปป.ลาวแข่งอันดับการศึกษา ในอาเซียนอยู่อันดับ 6 ไทยตกไปอยู่อันดับ 7 ของกลุ่มประเทศอาเซียน ในช่วงเวลาที่ผ่านมา

ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและลาว คงไม่สามารถพูดได้ว่าเป็นพี่น้องกันเพราะประวัติศาสตร์ในอดีตที่กองทัพสยามเคยเผาเวียงจันทน์คง

ยังเป็นบาดแผลที่ฝังลึก แม้จะใช้นโยบายจินตนาการใหม่ แต่เราก็ยังคงให้ความสำคัญ สนับสนุนใกล้ชิดกับเวียดนามมากกว่า ดังนั้นประชาชนชาวไทยอย่างเราเมื่อเดินทางไปเที่ยวประเทศลาวสิ่งที่ไม่ควรพูดคือ เรื่องการเมืองโดยเฉพาะเรื่องราว พระเจ้าอนุวงศ์ และคำว่าลาวกับไทยเป็นพี่น้องกัน เราคงพูดได้แค่ว่า ลาว-ไทย คือบ้านพี่เมืองน้อง

7.4 วัฒนธรรมการเชิดชูวีรภักดิ์ในฐานะสัญลักษณ์แห่งความเป็นชาติลาว กับคำว่า จินตนาการใหม่สู่การพัฒนาประเทศลาวสู่อาเซียน

รัฐบาลลาวปรับนโยบายในการพัฒนาประเทศสู่คำว่า “จินตนาการใหม่” ในการเชิดชูวีรภักดิ์ในฐานะสัญลักษณ์ของชาติลาว ซึ่งรัฐบาลลาวได้ให้ความหมายแก่วีรภักดิ์แต่ละพระองค์ไว้แตกต่างกันคือพระเจ้าฟ้างุ้มได้รับการเชิดชูในฐานะสัญลักษณ์ของความเป็นเอกภาพของชาติลาวเพราะพระองค์เป็นผู้รวบรวมแผ่นดินแผ่ขยายอาณาจักรล้านช้างให้เป็นอาณาจักรที่เข้มแข็ง จนกระทั่งเข้าสู่ยุคสมัยที่ลาวแตกแยกกันเองแบ่งเป็น 3 ฝ่าย ได้ตกเป็นประเทศราชของสยามในรัชสมัยของสมเด็จพระเจ้าตากสิน ใน พ.ศ. 2322

พระเจ้าไชยเชษฐาธิราชได้รับการเชิดชูในฐานะสัญลักษณ์ของความรู้เรื่องยิ่งใหญ่ของชาติ พระองค์เป็นพระมหากษัตริย์ที่ปกครองทั้งล้านนาและล้านช้างและย้ายเมืองหลวงมาสู่เวียงจันทน์ ในการสร้างตั้งราชธานีแห่งใหม่ พระองค์ทำนุบำรุงพระศาสนาสร้างวัดวาอารามและพระพุทธรูปเพื่อให้เป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชน จนปัจจุบันได้กลายเป็นโบราณสถานและศิลปวัตถุอันเป็นมรดกที่สำคัญยิ่งของประชาชนลาวในปัจจุบัน

พระเจ้าอนุวงศ์ได้รับการเชิดชูในฐานะสัญลักษณ์ของความมีน้ำใจรักชาติ และการขับเน้นถึง “ความเป็นอื่น” ระหว่างลาวและไทยเพราะว่าพระเจ้า

อนุวงศ์ราชวงศ์ลาวได้ถูกส่งตัวมาเป็นตัวประกันในประเทศสยาม เพื่อแสดงความจงรักภักดีในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นในปี พ.ศ. 2370 เจ้าอนุวงศ์ได้ตัดสินใจทำสงครามต่อต้านอำนาจการปกครองของสยาม แม้สงครามเจ้าอนุวงศ์จะจบลงด้วยความพ่ายแพ้ เจ้าอนุวงศ์ถูกจับและนำตัวมายังกรุงเทพฯ และถูกแห่ประจานในฐานะกบฏ ถูกทรมานจนสิ้นพระชนม์ นครเวียงจันทน์ถูกเผาจนกลายเป็นเมืองร้าง

ประวัติศาสตร์ลาวเขียนยกย่องพระเจ้าอนุวงศ์คือผู้เสียสละรักษาชาติ ประวัติศาสตร์เขียนไว้ว่า คือกบฏเพราะลัทธิเป็นเหตุผลของแต่ฝ่ายมีมีลักษณะชาตินิยม ต่างคนต่างมุมมองซึ่งในประวัติศาสตร์ไทยสมเด็จพระนเรศวรก็เคยถูกจับไปเป็นตัวประกันที่พม่าเช่นกัน แต่ต่างกันที่สมเด็จพระนเรศวรประกาศอิสรภาพไม่เป็นเมืองขึ้นของพม่าอีกต่อไปได้สำเร็จ

วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ลาว ถูกนำมาใช้เป็นกลไกสำคัญในการสร้างจิตสำนึกความเป็นชาติและอัตลักษณ์ความเป็นลาว โดยฝรั่งเศสที่ได้ลาวเป็นผู้อยู่ใต้อาณานิคม สนับสนุนการทํานุบำรุงพุทธศาสนา เพื่อให้เป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวลาวต่างกับกองทัพสยามที่เผาทำลาย แต่ฝรั่งเศสได้ปลูกฝังความรู้สึกที่ไม่ดีต่อคนไทยผ่านประวัติศาสตร์สร้างความแตกแยกทางความคิดในการเคลื่อนไหวทางการเมือง จนประเทศลาวเข้าสู่ระบอบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ท่ามกลางความพังทลายทางเศรษฐกิจของประเทศลาว จนเป็นสาเหตุของการเปลี่ยนแนวทางการพัฒนาประเทศสู่ “จินตนาการใหม่ตามระบบสังคมนิยมแต่การพัฒนาเศรษฐกิจแนวทางสังคมนิยมและส่งผลต่อสภาพเศรษฐกิจลาวอย่างรุนแรง เพราะมีการแบ่งขั้วอำนาจทางการเมืองจนประชาชนลาวอพยพหลบหนีของออกนอกประเทศเป็นจำนวนมาก

จากสถิติข้อมูลการอพยพของชาวลาวผู้ค้าในประเทศไทย ปรากฏว่า ในปี พ.ศ. 2518 ซึ่งเป็นปีเริ่มต้นของการสถาปนาสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีผู้อพยพผู้ค้าอพยพในจังหวัดหนองคายและอุบลราชธานี ต่อมาในปี พ.ศ. 2534 รัฐบาลลาวได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับแรกของลาว นับจากการปฏิวัติสังคมนิยม โดยสาระสำคัญทางด้านเศรษฐกิจของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ได้ยืนยันถึงทิศทางการปฏิรูปเศรษฐกิจที่มุ่งเน้นการส่งเสริม ค้ำครอง และรับประกันการลงทุนของภาคเอกชนไว้อย่างครอบคลุมชัดเจน

ส่วน ของ ประเทศไทย ภาย สมัย พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ได้มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายต่อประเทศเพื่อนบ้านที่ เรียกว่า “การเปลี่ยนสนามรบให้เป็นสนามการค้า” ประเทศลาวได้ใช้วัฒนธรรม เป็นตัวเชื่อม การขยายตัวระบบเศรษฐกิจในลาวมุ่งเน้นธุรกิจเอกชน ส่งผลต่อ การดำเนินชีวิตของประชาชน ที่เคยอยู่อย่างเรียบง่ายสู่วิถีชีวิตที่ทันสมัยตาม สังคมนิยม ทำให้รัฐบาลลาวมีความวิตกกังวลใจ ถึงการหลั่งไหลเข้ามาของ วัฒนธรรมจากภายนอกโดยเฉพาะ วัฒนธรรมไทยที่นิยมอย่างกว้างขวางในหมู่ ประชาชนลาว ที่ผ่านรายการโทรทัศน์จากประเทศไทยรัฐบาลลาวจะชี้ให้ ประชาชนรู้ถึงผลกระทบด้านลบจากการพัฒนาประเทศตามนโยบายจินตนาการ ใหม่ในการรับวัฒนธรรมคนไทยไปสู่คนลาว เท่ากับทำลายแบบแผนวัฒนธรรม อันดีงามของชาติลาวสอนและให้ตระหนักว่าในปัจจุบัน “วัฒนธรรม” กำลัง กลายเป็นเครื่องมืออันแหลมคม ในการเปลี่ยนคนลาวให้กลายเป็นไทยได้ภายใต้ สโลแกน เสียวัฒนธรรมคือเสียชาติ แล้วประเทศไทยแหละ..สอนอะไร

7.5 เศรษฐกิจและความสัมพันธ์สองฝั่งโขงไทย-ลาว

ศรีศักร วัลลิโภดม กับไมเคิล ไรท์ ได้รวบรวมข้อมูลว่า ชุมชนสองฝั่งโขง น่าจะค้าขายกันเองได้สะดวกไม่เป็นที่สงสัย หากจะกล่าวถึงเขตเศรษฐกิจการค้าหนองคาย-เวียงจันทน์ ตลอดจนชุมชนบ้านเมืองในแถบลุ่มแม่น้ำโขง ทั้งฝั่งซ้าย และฝั่งขวา ในสมัยก่อนเรียกว่า การแลกเปลี่ยนสินค้าต่อกัน แม้จะไม่ปรากฏหลักฐานการติดต่อค้าขายอย่างเด่นชัดระหว่างอาณาจักรทั้งสอง แต่ด้วยความใกล้ชิดและมีความสัมพันธ์อันดีต่อกันในลักษณะบ้านพี่เมืองน้อง ตามลักษณะทางเศรษฐกิจของชุมชนโบราณคงต้องพึ่งพาอาศัยแลกเปลี่ยนสินค้ากัน ประวัติศาสตร์ลาวเกี่ยวข้องกับสยามตั้งแต่การสถาปนาอาณาจักรล้านช้างในเขตลุ่มน้ำโขง จนถึงเจ้าฟ้าจ๋มซึ่งถือเป็นกษัตริย์องค์แรก ที่เริ่มประวัติศาสตร์ลาว มีบทบาทรับพุทธศาสนาเข้ามาเป็นหลักเกณฑ์ของสังคมและขยายอาณาจักรพุทธศาสนาเป็นเครื่องมือทางการเมือง สะท้อนผ่านคติจักรวาลอันเกิดจากระบบไตรภูมิ จนกระทั่งความสัมพันธ์ของทั้งสองอาณาจักรแนบแน่น เมื่อพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช มีอำนาจปกครองทั้งสองอาณาจักรล้านนา- ล้านช้าง ชุมชนภายใต้การปกครองของอาณาจักรล้านนาและล้านช้างทั้งสองฝั่งแม่น้ำโขงได้ปฏิสัมพันธ์กัน ในด้านการค้า เพราะท้องถิ่นเป็นอิสระทางเศรษฐกิจและมีส่วนร่วมในทางการค้าต่างประเทศโดยตรง ซึ่งการค้าแต่เดิมในเชียงแสน-เชียงของ-เวียงแก่น เป็นการค้าขนาดเล็กกระหว่างชุมชนสองฝั่งน้ำโขง แม่น้ำโขงมีบทบาทในการคมนาคมขนส่ง การไปมาหาสู่และการเชื่อมร้อยชุมชนต่อชุมชนและมีเมืองเชียงแสนเป็นเมืองท่าที่จะเดินทางไปสู่ตอนในของจังหวัดเชียงรายด้วย โดยผ่านเส้นทางถนน การค้าระหว่างเมืองริมฝั่งของไทยกับลาวในลักษณะการค้าตามขนาดของฐานทุนทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมของแต่ละชุมชน เส้นทางการค้าก็เป็นตัวบ่งบอกแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมการค้า ศาสนาเชื่อมโยง

ปฏิสัมพันธ์แก่อาณาจักรล้านนา กับ “อาณาจักรอยุธยา” และอาณาจักรล้านช้าง ดังที่สะท้อนผ่านการค้าในชุมชน จวบจนกระทั่งเข้าสู่ยุคที่รัฐบาลลาวนำนโยบายจินตนาการใหม่ มาใช้อย่างจริงจังในทางการเมืองระหว่างประเทศ ลาวเริ่มเปิดประตูสู่โลกภายนอก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับโลกตะวันตก ผู้นำลาวข้ามแม่น้ำโขงมาเยือนไทย และเดินทางไปเยือนญี่ปุ่น ซึ่งเป็นประเทศผู้นำทาง

สภาพการณ์ของประเทศลาว ในปี พ.ศ. 2532 นับเป็นปีที่ประสบปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ที่ตกต่ำและมาตรฐานการดำรงชีวิตที่ต่ำ ซึ่งปรากฏให้เห็นโดยทั่วไป ตามเมืองสำคัญต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นปากเซ เวียงจันทน์ และหลวงพระบาง ปี พ.ศ. 2532 นับเป็นปีที่ 2 ที่รัฐบาลน่านโยบายจินตนาการใหม่ มาใช้อย่างจริงจังในทางการเมืองระหว่างประเทศ นับเป็นปีที่ลาวเริ่มเปิดประตูสู่โลกภายนอก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับโลกตะวันตก ผู้นำลาวข้ามแม่น้ำโขงมาเยือนไทยและเดินทางไปเยือนญี่ปุ่น ซึ่งเป็นประเทศผู้นำทางด้านเศรษฐกิจแห่งเอเชีย เดินทางไปเยือนจีน และฝรั่งเศส เพื่อแสวงหาความร่วมมือและความช่วยเหลือจากประเทศตะวันตก นโยบายจินตนาการเริ่มส่งผลมีการจัดระเบียบและข้อกำหนดกฎเกณฑ์ใหม่ๆเกี่ยวกับการค้า โครงการก่อสร้าง โครงสร้างพื้นฐานหลายๆ โครงการได้บรรลุผลสำเร็จ มีนักลงทุนจากต่างประเทศโดยเฉพาะนักลงทุนจากประเทศไทยได้เข้าไปลงทุนในลาว ถนนทุกสายมุ่งสู่เวียงจันทน์

ประเทศไทยในสมัยนายกรัฐมนตรี ชชาติชาย ชุณหะวัณ ได้มีนโยบาย “เปลี่ยนสนามรบให้เป็นสนามการค้า” นายไกรสรอน พรหมวิหาร อดีตนายกรัฐมนตรีตอบรับนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ นักลงทุนไทยทำการค้ากับลาว สร้างสะพานมิตรภาพไทย-ลาว และยังเปิดฉากการท่องเที่ยวโดยนายกรัฐมนตรีไทยเยี่ยมเยือนประเทศลาว และการใช้นโยบายการต่างประเทศปูทางแก่นโยบายทางเศรษฐกิจของไทยในภูมิภาคอินโดจีน

รัฐบาลนายอานันท์ ปันยารชุนก็สนับสนุนการค้าเสรี ให้เป็นจริงมากยิ่งขึ้น พร้อมกับการประสานนโยบายร่วมกันกับนานาประเทศในเอเชีย เพื่อผลักดันการสร้างเขตการค้าต่างๆ โลกทั้งโลกกำลังถูกเชื่อมต่อเข้าด้วยกันอย่างไร พรมแดนกำแพงกีดขวางอีกต่อไป ดังเช่นในสมัยจอมพล ป. แมน้ำโขงก็ถูกสร้างให้เป็นพรมแดนกันระหว่างคนสองฝั่งแม่น้ำเพื่อความมั่นคง ตั้งแต่นั้นมา แผนพัฒนาเศรษฐกิจต่างๆ ก็เข้าสู่ชุมชนที่เชียงของ จังหวัดเชียงราย ตามแผนพัฒนาการเปิดการค้าตลาดชายแดนเป็นช่วงๆ เพราะพื้นที่ติดต่อกันสามารถข้ามกันไปมาหาสู่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรม และการค้าขายสินค้ากันได้ แม้จะแตกต่างทางด้านการปกครองก็ตาม และต้องปิดด่านการค้าบ้าง

เมื่อสถานการณ์ของประเทศลาวสู่สังคมประชาคมอาเซียน ลาวรู้ดีว่าความเจริญอย่างรวดเร็วทั้งเรื่องเศรษฐกิจ และการศึกษา เนื่องจากสปป.ลาวมีพรรคการเมืองเพียงพรรคเดียวทำให้ไม่ยุ่งยากในการพัฒนาประเทศเหมือนประเทศไทยและการศึกษาลาวก็ได้เปรียบไทยเพราะเคยเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส เวียดนาม พม่า ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา ทำให้ประเทศเหล่านี้เลือกที่จะช่วยเหลือประเทศลาวและการเป็นผู้อยู่ใต้อาณานิคมหลายประเทศ ถ้าไม่มองในแง่ลบว่า ต้องถูกกดขี่ เขี่ยดหยาบในหลายเรื่อง แต่สิ่งที่ผ่านมาสอนให้ประชาชนลาวอดทน รักชาติและมุ่งหวังความก้าวหน้ามีโอกาสได้เรียนรู้วัฒนธรรมหลายชาติ หลายภาษา นั่นคือข้อได้เปรียบเพราะในข้อเสียย่อมมีสิ่งดีแฝงไว้เสมอ นั่นเอง

7.6 สถานที่สำคัญในเวียงจันทน์

7.6.1 พระธาตุหลวง (Pha That Luang)

พระธาตุหลวง เป็นปูชนียสถานอันสำคัญยิ่งแห่งนครหลวงเวียงจันทน์ โดยในปี พ.ศ. 2109 หลังจากพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช วีรกษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่ของอาณาจักรล้านช้าง ได้ทรงย้ายราชธานีเมืองเชียงทอง หลวงพระบาง

ภาพที่ 29 พระธาตุหลวงนครเวียงจันทน์

ลงมายังนครเวียงจันทน์ได้ 6 ปีแล้ว พระองค์จึงได้มีพระบรมราชโองการให้สร้างองค์พระธาตุหลวงขึ้นมาใหม่ ในเขตพระราชอุทยานทางด้านทิศตะวันออกของกรุงเวียงจันทน์ โดยสร้างครอบพระธาตุองค์เก่าที่มีมาแต่โบราณกาล เมื่อสร้างพระธาตุหลวงเสร็จแล้ว จึงทรงขนานนามพระธาตุนี้ว่า "พระธาตุเจดีย์โลกจุฬามณี" หรือ "พระธาตุใหญ่" (แต่คนส่วนมากมักเรียกว่า "พระธาตุหลวง") และมีพระราชโองการให้อุทิศข้าพระธาตุจำนวน 35 ครอบครัว อยู่เฝ้ารักษา พระธาตุนี้ พร้อมทั้งที่ดินสำหรับให้ครอบครัวของข้าพระธาตุทำกิน

ปรากฏหลักฐานอยู่ในจารึกธาตุหลวงหลักที่ 1 ว่า ลักษณะเจดีย์เป็นทรงระฆังสี่เหลี่ยมที่แตกต่างจากเจดีย์ระฆังเหลี่ยมทั่วไป สันนิษฐานว่าผู้สร้าง

ต้องการให้เป็นพระธาตุประจำเมือง ซึ่งเป็นศูนย์กลางจักรวาล สำหรับพระธาตุที่เห็นในปัจจุบันบูรณะขึ้นระหว่าง พ.ศ. 2474-2476 มีรูปแบบประกอบด้วยระเบียงคดมีเจดีย์บริวาร 30 องค์ ตั้งอยู่บนฐานประทักษิณ ถัดขึ้นมาเป็นองค์ระฆังอยู่ในผังสี่เหลี่ยมขนาดใหญ่ เตี้ย ต่อด้วยฐานบัวหงายประดับด้วยกลีบบัวขนาดใหญ่ ส่วนยอด มีการบูรณะใหม่ขึ้นทั้งหมด ด้านบนมีบัลลังก์เล็กๆรองรับปัลลียอดที่ซ้อนลดหลั่นกัน 4 ชั้น อยู่ในผังแปดเหลี่ยมและยังมีเจดีย์ทรงระฆังเล็กสี่เหลี่ยมในธาตุหลวงซึ่งอาจสันนิษฐานได้ว่าน่าจะสร้างขึ้นเพื่อบรรจุ พระบรมสารีริกธาตุ

หลักฐานที่พบในพระธาตุหลวงได้แก่ ใบเสมาลักษณะเป็นแท่งหินที่มีการสลักลวดลายเช่น หลักสี่มาศรูป และใบเสมาสลักภาพพระพุทธรูปปางสมาธิที่วัดธาตุหลวงเวียงจันทน์และยังมีใบเสมาสลักภาพในพุทธศาสนาแบบรัตนตรัยมหายาน ซึ่งปัจจุบันอยู่ในพิพิธภัณฑสถานหอพระแก้ว เวียงจันทน์ ยังคงพบใบเสมาที่ไม่สลักลวดลายบ้าง จะเห็นได้ว่าใบเสมาของลาวมีลักษณะคล้ายกับใบเสมาหินที่ปรากฏในวัฒนธรรมทราวดีอีสาน ตอนบนหรือภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่พบในแถบจังหวัดหนองคาย นครพนม กาฬสินธุ์ ยโสธร ซึ่งรูปแบบพระพุทธรูปที่สลักบนใบเสมาของลาวมีลักษณะใกล้เคียงกับพระพุทธรูปกลุ่มอีสานตอนบน ปัจจุบันจัดแสดงอยู่ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติมหาวิทยาลัย จัหวัดนครราชสีมา

พระธาตุหลวงเป็นที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุส่วนหัวเหน่า 27 พระองค์ ซึ่งได้อัญเชิญมาจากเมืองราชคฤห์ ประเทศอินเดีย องค์พระธาตุสีทองอร่าม มีความสูง 45 เมตร รูปลักษณะคล้ายดอกบัวตูม อันหมายถึงสัญลักษณ์คำสอนของพระพุทธเจ้าตามความเชื่อทางพุทธศาสนา การได้สักการะพระบรมสารีริกธาตุถือว่าเป็นมงคลสูงสุดของชีวิต ส่วนในแง่สถาปัตยกรรม องค์พระธาตุ

นั้นถูกสร้างขึ้นด้วยความอ่อนช้อย ลักษณะสถาปัตยกรรมเป็นแบบลาว มีโบราณวัตถุและพระพุทธรูปวางอยู่ด้านนอกพระธาตุหลวงเป็นหอพระไตรปิฎกสามารถเดินไปชมงานจิตรกรรมบนเพดานด้านบนได้ บริเวณประตูทางเข้าวัดธาตุหลวงมีอนุสาวรีย์เจ้าอนุวงศ์ หรือที่คนไทยรู้จักกันในนามพระเจ้าไชยเชษฐาธิราชที่ 5 วีรกษัตริย์ที่ประชาชนชาวลาวยกย่อง

พระธาตุหลวงเป็นโบราณสถานที่อยู่คู่กับนครหลวงเวียงจันทน์มายาวนาน ได้มีการบูรณะมาตามลำดับ จนมาถึงในยุคปัจจุบันที่องค์พระธาตุหลวงมีความงดงามด้วยรูปแบบในศิลปะแบบล้านช้างที่มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของการเป็นศิลปะแห่ง นครหลวงเวียงจันทน์ จากด้วยการใช้สีทองในการระบายลงบนองค์พระธาตุ พร้อมด้วยการประดับตกแต่งที่ใช้ลวดลายของกลีบบัวในการสร้างสรรค์ อยู่บนรูปทรงขององค์พระธาตุตามลักษณะของ ศิลปะแบบล้านช้างที่โดดเด่นอยู่ในสังคมร่วมสมัย ในยุคปัจจุบัน

พุทธศาสนาเป็นศูนย์รวมของคนไทยและชนชาติลาวจนนำไปสู่การสร้างถาวรวัตถุเพื่อเป็นหลักยึดเหนี่ยวในการดำรงชีวิตเช่นการสร้างพระธาตุเพื่อสักการะกราบไหว้บูชา ขอพรเพื่อความเป็นสิริมงคลของชีวิตซึ่งทางภาคเหนือของไทยนิยมสร้างพระธาตุเช่นเดียวกัน

7.6.2 ประตูลอย หรือประตูไช (Patuxay Monument)

ประตูลอย (ภาษาลาวเรียก ປະຕູ ໄຊ Patuxay) แห่งนคร เวียงจันทน์ ส.ป.ป สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2505 มีความสูงเท่ากับตึก 7 ชั้น เป็นการสร้างเลียน

ภาพที่ 30 ประตูไซ นครเวียงจันทน์

แบบ L'Arc De Triomphe ของฝรั่งเศสเรียกอีกอย่างว่า “รันเวย์แนวตั้ง” เพราะว่า การก่อสร้างประตูชัยใช้ปูนที่อเมริกาซื้อมาเพื่อนำมาสร้างสนามบินใหม่ในนครเวียงจันทน์ในระหว่าง สงครามอินโดจีน แต่ก็ไม่ได้สร้างเพราะแพ้สงครามในอินโดจีนเสียก่อนจึงมีการนำปูนซีเมนต์มาสร้างประตูชัยแทน

ประตูชัยตั้งตระหง่านอยู่ในนครหลวงเวียงจันทน์ (Patuxay) เพื่อเป็นการสดุดีวีรชนผู้ร่วมรบเพื่อประกาศเอกราชจากประเทศฝรั่งเศสประตูชัยตั้งเด่นเป็นสง่าอยู่ท่ามกลางสวนสาธารณะ และถนนสายหลักที่มีลักษณะเป็น วงเวียน และถนนสายใหญ่ (คล้ายๆกับ ราชดำเนินบ้านเรา) ด้านหน้าของ ประตูชัย (Patuxay) มีน้ำพุที่สวยงาม และเป็นสวนสาธารณะให้นั่งพักผ่อน

ประตูชัยถูกตกแต่งด้วยศิลปะแบบล้านช้าง นำสัตว์ในตำนานตามความเชื่อของศาสนาพุทธ เช่น กิณรี และพญานาค เป็นต้น และเทพเจ้าในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู มาตกแต่ง บนเพดานของประตูชัยเต็มไปด้วยรูปปั้นของพระพุทธรูปและตัวละครจากเรื่องรามเกียรติ์ปรากฏให้เห็น แสดงให้เห็นถึงความเชื่อหลักที่เป็นหัวใจสำคัญของประชาชน

ลักษณะสถาปัตยกรรมมีเอกลักษณ์ของลาวปรากฏชัดเจนไม่ว่าจะเป็น พระพุทธรูปศิลปะลาว ภาพเรื่องราวมหากาพย์รามายณะ แบบปูนปั้นใต้ซุ้ม ประตูโค้งของประตูชัย บันไดวนให้นักท่องเที่ยวขึ้นไปชมทิวทัศน์ของนคร เวียงจันทน์ โดยเสียค่าบัตรขึ้นชมคิดเป็นเงินไทย 15 บาท ตลอดบันไดวนของ ประตูชัยจะแบ่งออกเป็นชั้นๆ ซึ่งแต่ละชั้นนั้นก็จะมีร้านจำหน่ายของที่ระลึกและ เป็นที่พักเหนื่อยของนักท่องเที่ยว

ภาพที่ 31 ภาพจิตรกรรมบนเพดานประตูชัย

ภาพที่ 32 ทิวทัศน์จากประตูชัยของนครเวียงจันทน์

จะเห็นได้ว่าประตู่ชัยมีรูปแบบการสร้างสรรค์ในผลงานด้านสถาปัตยกรรม ลาวร่วมสมัย ที่ทรงอิทธิพลความรู้สึกของประชาชนชาวลาว ที่ออกแบบเป็นประตูโขง แบบฝรั่งเศสฝีมือช่างลาวที่เสริม ส่วนยอดเป็น 3 มุกขึ้น มีความหมายว่า พระพุทธ พระศิลาปะ พระทรงลักษณะร่วมสมัยผสมศิลปะลาว ล้วนข้างเพื่อเป็น เอกลักษณ์และความงาม ประตู่มีการประดับประดาดอกบัวเป็นก๊ีบล้อม ด้าน ในก็จะมีรูปหงส์คาบดอกไม้ไฟประดับด้วยลวดลาย ด้านล่างจะมีรูปทรงต่างๆ ของหนุมาน ถือว่าช่าง ลาว ได้นำเอาศิลปะล้านช้างประดับประดาเข้าไปได้ อย่างสวยงามรูปทรงของประตู่ชัย ที่มีลักษณะเป็นรูป ทรงสี่เหลี่ยมสะท้อนภาพลักษณ์ศิลปกรรมร่วมสมัยกับศิลปะ ตะวันตก ส่วนการตกแต่งลวดลายยังคง ความเป็นเอกลักษณ์ในศิลปะลาวไว้ จากการ จัดวางผังเมืองแสดงว่าต้องการสื่อว่าประตู่ชัยเป็น ศูนย์กลางแห่งชัยชนะทั้งมวล ตาม ประวัติศาสตร์

จึงเห็นได้ว่า สปป.ลาวได้รับเอาวัฒนธรรมจากบรรดาเจ้าอาณานิคมที่ ลาวเคยตกภายใต้การปกครองทั้งของประเทศไทย และประเทศฝรั่งเศส ใน รูปแบบสถาปัตยกรรมแต่ก็ไม่ยอมทอดทิ้งเอกลักษณ์ชนชาติตนโดยจะผสม ศิลปะลาวเข้าไปด้วยเสมอเพื่อแสดงความเป็นตัวตนชาติตนเอง

7.6.3 วัดสีสะเกด (Wat Sisaket)

ภาพที่ 33 พิพิธภัณฑวัดสีสะเกด

วัดสี่สะเกณนี้มี 2 ชื่อได้แก่ วัดสี่สะเกดและวัดสะตะสะหัสสาราม สาเหตุที่ได้ชื่อว่าวัดสี่สะเกดนั้น เพราะอยู่ใกล้กับพระราชวังหลวง พระเจ้าแผ่นดินลาวทุกพระองค์นับแต่พระเจ้าโพธิสาราชผู้สร้างนครหลวงเวียงจันทน์ ทรงบรรทมหันศีรษะมาทางวัดนี้เพื่อแสดงความเคารพต่อพระรัตนตรัย ดังนั้นวัดนี้จึงถูกเรียกว่า "วัดสี่สะเกด" คือวัดที่พระเจ้าแผ่นดินทรงบรรทมหันพระเศียร (ศีรษะ) ไปยังที่ตั้งวัด

ส่วนชื่อว่า วัดสะตะสะหัสสารามนั้น เป็นเพราะว่าวัดนี้มีพระพุทธรูปประดิษฐานอยู่หนึ่งแสนองค์ เพราะเมื่อครั้งสร้างเมืองใหม่ๆ พระเจ้าแผ่นดินทรงประกาศเชิญชวนให้ราษฎรร่วมกันสร้างพระพุทธรูปมาประดิษฐานไว้ที่วัดนี้ร่วมกับพระองค์ตามกำลังความสามารถ สร้างไปสร้างมาได้พระพุทธรูป 100,000 องค์ ดังนั้นวัดนี้จึงถูกเรียกว่า วัดสะตะสะหัสสาราม (วัดที่มีพระพุทธรูปประดิษฐานแสนองค์) แต่ในปัจจุบันเหลือพระพุทธรูปแค่ประมาณหมื่นกว่าองค์เท่านั้น เพราะทางวัดถูกตัดแบ่งพื้นที่ออกไปเป็นจำนวนมาก แต่ฟังจากไต่ได้บรรยายว่า ปัจจุบันมีพระพุทธรูปน้อย-ใหญ่เหลืออยู่ประมาณ 6,000 กว่าองค์

จากการสังเกตพบว่าฐานพระพุทธรูปแต่ละองค์เจ้าภาพจะเขียนคำอธิษฐานไว้เป็นภาษาบาลีบ้าง โดยจารึกคำอธิษฐานด้วยอักษรธรรม พระพุทธรูปบางองค์จารึกด้วยอักษรขอม ซึ่งคำอธิษฐานที่ฐานพระพุทธรูปมีกล่าวถึง วัน เวลา สถานที่ที่สร้างพระพุทธรูป และความประสงค์ของเจ้าภาพ ซึ่งจะมีความแตกต่างกันตามความศรัทธาของเจ้าภาพ

ภาพที่ 34 จารึกคำอธิษฐานของเจ้าภาพที่สร้างพระพุทธรูป

ภาพที่ 35 คณะผู้วิจัยอ่านคำอธิษฐานที่ฐานพระพุทธรูป

7.7 พระพุทธรูปที่พบวัดสี่สะเกด ศิลปะร่วมสมัยล้านนา ล้านช้าง และกรุงศรีอยุธยา

พระพุทธรูปที่พบวัดสี่สะเกด ส่วนมากพระพุทธรูปสำริดศิลปะล้านช้าง ตามพุทธลักษณะน่าจะสร้างราวในพุทธศตวรรษที่ 22-24 มีลักษณะเด่นหลายประการ เช่น การที่พระพักตร์มีลักษณะแบบพื้นบ้าน พระเศียรโต เม็ดพระศกเล็กมีไรพระศก พระอังสาแคบ พระวรกายผอมสูง จีวรเรียบไม่มีริ้ว บางองค์มีมีชายผ้าห้านางด้านได้รับอิทธิพลจากอยุธยา และมีลักษณะเฉพาะของล้านช้าง คือการกระดกแต่มีพระพุทธรูปบางองค์ที่ปลายจีวรมีการขมวดม้วนเป็นลายกันหอยซึ่งปรากฏเช่นกันกับพระพุทธรูปปูนปั้นประดับเจดีย์บางองค์ในเมืองเวียงจันทน์ ตำนาน/เรื่องเล่าที่เกี่ยวข้องพระพุทธรูปแสดงปางทั้งพระหัตถ์ทั้งสองข้างลงด้านล่าง อันหมายถึงปางเปิดโลก เมื่อตอนเสด็จลงจากดาวดึงส์ มีความเชื่อในพุทธศาสนาเถรวาท ว่าพระพุทธรูปองค์ได้เปิดให้โลกทั้งสาม คือ สวรรค์ มนุษย์และนรกเห็นไปได้ทั่วถึงกันโดยเรียกว่า “ตอนเปิดโลก” ปางเปิดโลกนี้ปรากฏบ่อยๆทั้งในศิลปะล้านนาและล้านช้าง

เปิดมุมมองประวัติศาสตร์วัดศรีสะเกดไทยและลาว

วัดศรีสะเกดสร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2094 โดยพระเจ้าโพธิสารราช พระบิดาของพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช ในศตวรรษที่ 16 เป็นวัดที่สร้างขึ้นแห่งแรกในนครเวียงจันทน์ ต่อมาปี ในปี พ.ศ.2321 สมัยพระเจ้ากรุงธนบุรีได้ส่งกองทัพมีเจ้าพระยาจักรี (หรือพระพุทธรูปอดฟ้าจุฬาโลก) ไปทวงถามเครื่องราชบรรณาการจากราชอาณาจักรลาวเวียงจันทน์ และก่อนยกทัพกลับใน พ.ศ. 2322 เจ้าพระยาจักรีทรงเคยผนวชหลายพรรษาและนำทหารซ่อมแซมวัดสี่สะเกดเพื่อเป็นพุทธบูชา มีการบูรณะซ่อมแซมครั้งใหญ่ได้มอบหมายพระเจ้าอนุวงศ์ เจ้ามหาชีวิตชนชาติลาวที่เคยประทับในกรุงรัตนโกสินทร์เป็นเวลาหลาย

ปีเป็นผู้ออกแบบซึ่งทรงออกแบบวัดตามอย่างศิลปะไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ตอนต้นและสร้างขึ้นในปี 2361 วัดศรีสะเกดเป็นเพียงวัดแห่งเดียวในเวียงจันทน์ ที่ที่รอดพ้นจากการทำลายเผาทำลายเมื่อปี 2371 (สมัยพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 3) เป็นเหตุการณ์ที่นักประวัติศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์ เรียกว่า “การปราบปราม กบฏเจ้าอนุวงศ์เวียงจันทน์และก่อนยกทัพกลับ พระยาราชสุภาวดี (ตันสกุลสิงห์ เสนีย์) แม่ทัพสยาม ได้ทำการบูรณะซ่อมแซมและสถาปนากิจศพทหารสยามที่ เสียชีวิต ณ วัดแห่งนี้

ภาพที่ 36 พระพุทธรูปในพิพิธภัณฑวัดศรีสะเกด

มุมมองของคนชาติลาวโดย บุนแสง เทพพงศ์พันธุ์ ได้แสดงทัศนะ ถึง พุทธศิลป์ในวัดศรีสะเกด ถือว่าเป็นศิลปะตระกูลช่างลาวล้านช้าง ที่มีฝีมือที่ยังคงเหลืออยู่ให้เห็นในนครหลวงเวียงจันทน์ เพราะว่า ในประวัติศาสตร์ลาวได้ กล่าวไว้อย่างชัดเจน สมัยของเจ้าอนุวงศ์ เสียชัยให้แก่กองทัพสยามในเมื่อก่อน

อาณาจักรสยามได้ทำการทำร้ายโดยการเผาวัดวาอารามที่อยู่ในกรุงเวียงจันทน์ จนหมดเกลี้ยง เหลือแค่วัดเดียวที่ไม่ถูกทำร้าย เพราะว่าวัดสี่สะเกดเป็นจุดที่ตั้งของกองทัพสยามที่มารุกราน อาณาจักรล้านช้าง อีกอย่างคือ เป็นสถานที่มีความศักดิ์สิทธิ์ทางด้านความเชื่อถือ ด้วยเหตุนี้วัดสี่สะเกด ถึงมีความสำคัญอย่างมากและทรงอิทธิพลทาง ด้านต้นฉบับเรื่องศิลปะลายลาวและพระพุทธรูปที่เป็นเอกลักษณ์แสดงออกเป็นลาวล้านช้างแท้ๆ แต่ก็มีกรมผสมผสานศิลปะจากส่วนต่างๆ เล็กน้อย เนื่องจากว่าอาจจะได้อิทธิพลจากสยามมาเล็กน้อย หลังสงครามสิ้นสุด บรรดาช่างลาวก็กลับคืนมาหากินในฝั่งลาวล้านช้าง

ขุนเลิง เวียนวิลาวง ได้แสดงทัศนะไว้ว่า สงครามล้านช้างและสยาม ต้องย้อนอดีตอาณาจักรลาวล้านช้างมีความเจริญรุ่งเรืองทางด้านวัฒนธรรม ประเทศลาวมีนายช่างปั้นหล่อเก่งมาก และมีความงดงาม สวยงามมาก แล้วหลังจากเจ้าอนุวงศ์พ่ายแพ้ให้สยาม กองทัพสยามเอาบรรดาช่างลาวที่มีฝีมือกลับไปด้วย ลาวก็เลยไม่มีช่างอยู่ประมาณ 100 กว่าปี ต่อมาหลังจากที่ประเทศลาว สร้างตัวเป็นลาวขึ้นมาใหม่ รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนว่าต้องช่วยฟื้นฟูการสร้างสรรค์ วัฒนธรรมใหม่ โดยอาศัยพื้นฐานของบรรดาอาจารย์ที่เรียนจบจากประเทศไทย กัมพูชา เวียดนาม โซเวียต บุงกาเรีย มาร่วมกันอย่างบูรณาการ แท้จริง

ประวัติสร้างคน คนสร้างชาติ ชาติสร้างคนด้วยการศึกษา มุมมองจึงเป็นไปตามชาตินิยมมองต่างกันไม่เป็นไร..แต่ใจต้องไม่ต่างกัน

7.8 ศิลปวัฒนธรรมไทยสายใยที่อยู่ลาว

7.8.1 รูปแบบลัทธิ เราเรียกว่าโบสถ์หรืออุโบสถ

ด้วยวัตถุประสงค์ของวัดสี่สกล้านมีร่องรอยศิลปะไทยแทรกซึมอยู่ ไม่ว่าจะเป็นลัทธิที่เราเรียกว่าโบสถ์หรืออุโบสถ ที่ได้รับอิทธิพลจากพุทธศาสนา การนับถือจากพระมหากษัตริย์ในการสร้างบุญบารมี จนเป็นประเพณีนิยม บริเวณทางขึ้นลัทธิมักจะนิยมรวบบันไดประดับด้วยพญานาค จากความเชื่อที่ว่า พญานาคเป็นผู้ปกป้องคุ้มครองพุทธศาสนา แต่ลัทธิวัดสี่สกล้านแตกต่างไปเพราะรูปแบบที่สร้างพบ 2 ประเภทคือรูปแบบลัทธิแบบชาวบ้านประดับลวดลายแบบเรียบง่ายและรูปแบบลัทธิของพระมหากษัตริย์เป็นผู้สร้างที่มีลวดลายอลังการ วิจิตรสวยงามลักษณะอาคารมีองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ ส่วนฐาน ตัวเรือนหลังคา ตั้งอยู่บริเวณในชุมชนแต่ลัทธิวัดสี่สกล้าน จะหันหน้าสู่แม่น้ำโขงซึ่งต่างจากลัทธิทั้งหมดในลาวที่ส่วนใหญ่หันหน้าหันหน้าไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ และหันข้างไปตามแนวลำน้ำโขง

7.8.2 ระเบียงคดหรือกมมะเลียน

ระเบียงคดหรือกมมะเลียนเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปเรียงรายเป็นทางยาวตามแนวกำแพงด้านใน ที่ได้มาจากการขุดค้นตามวัดต่างๆ ในเวียงจันทน์และมีพระพุทธรูป ที่มีพุทธลักษณะเหมือนกัน รุ่นเดียวกันมีขนาดเท่าองค์จริงจำนวน 120 องค์และยังมีพระพุทธรูปอื่นๆ อีกมากมายซึ่ง มีทั้งมารมารวิชัย ปางเปิดโลก และปางประทานอภัย

7.8.3 จิตรกรรมฝาผนังภายในลัทธิหรืออุโบสถ

บนฝาผนังพระอุโบสถวัดสี่สกล้านทั้งสี่ด้านของพระอุโบสถ มีภาพเขียนสีที่ประณีตสวยงาม เป็นเรื่องราวชาดกและทศชาติเป็นเรื่องราวที่บอกเล่าความสัมพันธ์ ทางด้านศิลปะกับราชอาณาจักรสยามได้มากที่สุดทั้งภายในและ

ภายนอก ปัจจุบันสีซีดจางสาเหตุมาจากปัจจัยทางความชื้นและการตกผลึกของเกลือที่ซึมขึ้นจากผิวดิน รัฐบาลลาวจึงห้ามนักท่องเที่ยวถ่ายรูป สันนิษฐานว่าอาจจะเพราะกลัวแสงแฟลชทำให้ภาพเขียนสีเสื่อมสภาพเร็วขึ้นเอง ต่อมาองค์ในพระอุโบสถ พระพุทธรูปและภาพจิตรกรรมภายในละหอยไตรปิฎก ซึ่งทั้งหมดเสื่อมโทรมลงตามกาลเวลา จึงกำหนดให้นักท่องเที่ยวถ่ายรูปได้เฉพาะบริเวณรอบนอกและมีการจัดตั้งเป็นพิพิธภัณฑ์ โดยเก็บค่าเข้าชมคิดเป็นเงินไทย 40 บาท

ภาพที่ 37 พระพุทธรูปรอบระเบียงคตวัดสีสะเกด

เมื่อเดือน ตุลาคม พ.ศ. 2552 สถานทูตไทยประจำลาวได้ร่วมผู้บริจาค การทอดองค์กฐินพระราชทานโดยสมาคมไทยลาวเพื่อมิตรภาพ ได้เงินสมทบอีกจำนวนหนึ่ง และผ้าป่าสามัคคีจากไทยที่นำโดยนายธีระ สลักเพชร อดีตรัฐมนตรีกระทรวงวัฒนธรรมของไทยในเดือนเดียวกันนายเดช บุญนาค อดีตรัฐมนตรีต่างประเทศ ได้มอบเงินให้แก่ทางการลาว เพื่อร่วมในการปฏิสังขรณ์พิพิธภัณฑ์วัดสีสะเกดด้วย

ดังนั้น คำว่าศิลปะคือความงามงามที่มีเคยถูกกีดกันกับคำว่า สงคราม เห็นได้จากวัดสี่สະเกด ที่คงเป็นความชอบส่วนตัวของพระเจ้าอนุวงศ์ที่เคยทรงพำนักในประเทศสยามในช่วง รัชกาลที่ 1-3 ทำให้ซึมซับสุนทรีย์แห่งความรู้และความเข้าใจในศิลปะ ในรูปแบบรัตนโกสินทร์ตอนต้น จนเป็นแนวคิดและรูปแบบนำไปสร้างอยู่ที่วัดสี่สະเกดที่ซึ่งเป็นศิลปะที่มาจากประเทศไทยและตัวแทนของศิลปะล้านช้างที่มีแสดงเอกลักษณ์ที่โดดเด่นที่สุดเท่าที่เคยพบเห็นมา

การอนุรักษ์ไว้ให้อนุชนรุ่นหลังได้รู้ประวัติศาสตร์ชาติตนเป็นเรื่องสำคัญโดยเฉพาะภาพจิตรกรรมที่ประณีตบรรจง จึงมีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ลาว ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสถานทูตสหรัฐฯ ประจำเวียงจันทน์ ทุกคนจะได้เข้าไปศึกษาสภาพความเป็นจริงฯ ต่างๆ ภายในวิหารทั้งหมด การบูรณะวัดสี่สະเกดจะได้เป็นแบบอย่างให้แก่การบูรณะวัดเก่าแก่อื่นๆ ทั่วประเทศด้วย ซึ่งในมุมมองเรื่องความรักชาติและรักในการเรียนรู้สู่ความก้าวหน้าลาวเป็นประเทศที่น่าจับตามองในกลุ่มอาเซียนที่พัฒนาได้อย่างรวดเร็วในหลายด้าน

7.8.4 หอพระแก้ว

หอพระแก้ว (ຫຼວງເຈດີ) เดิมเป็นหอพระหรืออุโบสถในเขตพระอารามหลวงหลวง พระไชยเชษฐาธิราชสร้างขึ้นเพื่อประดิษฐานพระพุทธรูปมหายานมณีรัตนปฎิมากร (พระแก้วมรกต) ที่นำมาจากประเทศไทย เมื่อครั้งเดินทางมาปกครองอาณาจักรล้านช้างในปี พ.ศ. 2108 ก่อนจะถูกอันเชิญกลับมาประดิษฐานที่ประเทศไทยในปี พ.ศ. 2322 บริเวณทางขึ้นจะมีรูปปั้นพญานาคทั้งฝั่งซ้ายขวาเหมือนโบสถ์ที่เราพบทั่วไปทางภาคเหนือของไทย”

ต่อมาปี พ.ศ. 2369 เกิดสงครามเจ้าอนุวงศ์ หอพระแก้วจึงพังลงเหลือแต่ฐาน จนถึงปี พ.ศ.2479 สมเด็จเจ้ามหาหม่อมหลวงพรหมเทพราชทรงร่วมกับประชาชนและราชสำนักฝรั่งเศสบูรณะขึ้นใหม่โดยมีสถาปนิกชาวฝรั่งเศสชื่อ

Henri Marchell เป็นผู้วางแผนในการบูรณะ มีเสด็จเจ้าสุวพรรณมาเป็นวิศวกร หอพระแก้วได้รับอิทธิพลรูปแบบมาจากศิลปะรัตนโกสินทร์เพราะอาคารเป็นทรงสูง ผนังและหลังคาสูง มีเสาพาไลโดยรอบ กรอบประตูทำเป็นซุ้มยอดปราสาท ซึ่งมีลักษณะคล้ายพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม หน้าบันประดับด้วยพระอินทร์ทรงสร้างเอราวัณ บานประตูประดับรูปทวารบาลแบบประเพณีไทยและศิลปะจีนซึ่งสันนิษฐานได้ว่าน่าจะเป็นศิลปะที่เป็นราชประเพณีนิยมสมัยรัชกาลที่3แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ สำหรับหลังคาที่บูรณะขึ้นใหม่ยังทำแบบศิลปะลาวคือหลังคามีความอ่อนโค้งมีการประดับช่อฟ้าเรียกว่า สัตตะบุรีพินอยู่กึ่งกลางสันหลังคาและโหง่(ช่อฟ้า)ปัจจุบัน หอพระแก้วเป็นพิพิธภัณฑ์ที่จัดแสดงวัตถุโบราณ

ภาพที่ 38 ทีมวิจัยถ่ายภาพที่หน้าหอพิพิธภัณฑ์พระแก้ว นครเวียงจันทน์

หอพระแก้วมีบานประตูฝั่งตะวันออกเป็นเพียงสิ่งเดียวของหอพระแก้วที่ไม่ถูกทำลาย เพราะบานประตูเกิดคว่ำลงมา จึงไม่ถูกไฟไหม้ก่อนที่เวียงจันทน์จะถูกเผาโดยกองทัพสยามจนกลายเป็นเมืองร้าง ปัจจุบันใส่กรอบอนุรักษ์ไว้ ส่วนบานประตูจริงที่เห็นอยู่ปัจจุบันได้การสร้างขึ้นมาใหม่บริเวณด้านหน้าทางเข้ามีรูปปั้นฝีมือนายช่าง ปันชาวฝรั่งเศสชื่อว่า เปย์รูอินกวาง ซึ่งปั้นด้วยทอง

สัมฤทธิ์ มีความหมายว่า ยกประเทศให้ผู้อื่นปกครอง แต่ชาวลาวไม่ยอมรับบอกว่าเป็นเรื่องราว เป็นเรื่องที่ถูกรังสรรค์ขึ้นมา และมีพระพุทธรูปปางห้ามญาติมีอายุเก่าแก่กว่า 200 ปี อยู่ในทำนุแล้วยกมือหนึ่งข้างพร้อมแบมือเสมือนให้เราหยุดทำด้วยทองสัมฤทธิ์ บนนยอดปลายแหลมพระเศศได้ถูกตัดไปในสมัยสงคราม ซึ่งเป็นที่รู้กันว่าประเทศใดตกเป็นเมืองขึ้น ทรัพย์สินสมบัติจะถูกยึดเอาไป พระพุทธรูปปางองค์ถูกยกไปทั้งองค์เหลือแต่ฐาน”

หอพระแก้วยังเต็มไปด้วยตำนานความรกรอกอย่างซาบซึ้ง เมื่อเราเดินรอบบริเวณพระอุโบสถพบกับพระพุทธรูปที่ประดิษฐานเรียงรายกันจะพบพระพุทธรูปองค์นี้แตกต่างจากองค์อื่นคือ นิ้วมือจะเรียวย่อนช้อยสวยงามเหมือนผู้หญิงนั่นเพราะว่าพระเจ้าไชยเชษฐาธิราชสร้างขึ้นเป็นตัวแทนความรักที่มีต่อพระราชธิดาของพระองค์ที่สิ้นพระชนม์ชีพพลั้งเรือไปบ่อแก้วแล้วเรือล่ม แต่ไม่มีใครสามารถช่วยได้ ด้วยกฎห้ามแตะเนื้อต้องตัวเหมือนตำนานพระนางเรือล่ม อัครมเหสีองค์แรกของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ที่เสด็จทางเรือพร้อมราชบุตร ราชธิดา แล้วเรือล่มไม่มีใครสามารถช่วยชีวิตได้ด้วยกฎมณเฑียรบาลราชสำนักว่าห้ามแตะเนื้อต้องตัวพระวรกายพระมเหสีมิดนั้นจะถูกประหารทั้งโคตรทำให้พระองค์สิ้นพระชนม์ชีพ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสร้างอนุสรณ์สถานที่ต่างๆ วิทยาลัยตามทีพระมเหสีองค์นี้โปรดปรานเป็นพิเศษ

7.8.5 วัดศรีเมือง (Wat Si Muang)

วัดศรีเมือง สร้างขึ้นสมัยพระเจ้าไชยเชษฐาธิราชราวพ.ศ.2016 วัดนี้เป็นที่ตั้งของเสาหลักเมือง มีเรื่องเล่ากันว่า ต้องมีการขุดหลุมใหญ่ในพิธีการตั้งเสาหลักเมืองซึ่งตามวัฒนธรรมโบราณ จะต้องมีการฝังคนทั้งเป็นลงไปพร้อมเสา

หลักเมืองและได้มีหญิงท้องสามเดือนชื่อนางศรีเมืองคนหนึ่งอาสากระโดดลงไป
ในหลุม จากนั้นจึงได้สร้างสม(อุโบสถ)ครอบไว้ ต่อมาในช่วงสงครามวัดนี้ได้ถูก
ทำลายลงเมื่อพ.ศ.2371 ต่อมาสมหรืออุโบสถหลังปัจจุบันได้รับการบูรณะขึ้น
ใหม่ใน พ.ศ.2458 ส่วนเจดีย์วัดศรีเมืองน่าจะสร้างสมัยเดียวกับสร้างวัด คือสมัย
พระไชยเชษฐาธิราช ปัจจุบันยังมิได้ขุดแต่งหรือบูรณะ สันนิษฐานว่าน่าจะเป็น
เจดีย์ทรงระฆังเหลี่ยมที่มีส่วนฐานสิงห์ ส่วนหลังคาปรากฏศิลปะเช่นเดียวกับ
ล้านนา และล้านช้าง ถัดคดียกเขาพระสุเมรุ เขาสัตตบริภัณฑ์ 7 ลูกไว้กลาง
หลังคาแต่มีแปลงปรับเปลี่ยนไปบ้าง

วัดศรีเมืองเป็นที่ประดิษฐานรูปปั้นเจ้าแม่ศรีเมืองและเสาหลักเมือง
ประชาชนที่ไหว้จะบนบานศาลกล่าวขออะไรก็ได้ ยกเว้นคู่ครอง ซึ่งในแต่ละวัน
จะมีผู้ที่มีจิตศรัทธามาแก้บนตลอดทั้งวัน ในการกราบไหว้นิยมใช้พุ่มเทียน"
สำหรับสักการะ มีทั้งพุ่มใหญ่ พุ่มเล็ก ต้นกล้วยตรงกลางพร้อมเทียนพิมพ์รูป
กลีบดอกไม้ ติดกับโคมและในการถวายบายศรีต้องไหว้เป็นคู่

ภาพที่ 39 วิหารวัดสี่คุนเมือง นครเวียงจันทน์

ภาพที่ 40 อนุสาวรีย์เจ้าแม่ศรีเมือง วัดสี่คุนเมือง นครเวียงจันทน์

ภาพที่ 41 เครื่องบูชาสักการะเจ้าแม่ศรีเมืองและเสาหลักเมือง

7.8.6 วัดพระเจ้าองค์ต่อมะหาวิหาร (วัดไชยะพุม)

วัดองค์ต่อมะหาวิหาร เป็นหนึ่งในจำนวนหลายๆ วัดที่เก่าแก่ที่สุดในนครหลวงเวียงจันทน์ และมีความหมายความสำคัญทางโบราณสถาน และประวัติศาสตร์ เป็นวัดที่ทั้งประชาชนลาวและต่างชาวต่างประเทศให้ความเคารพนับถือความสำคัญเป็นพิเศษ ดังจะให้เห็นจากคำพูดที่ว่า "ผู้ใดเข้ามาในเวียงจันทน์ ไม่ได้ไปไหว้หลวงพ่องค์ต่อ ถือว่าไม่ได้มาถึงเวียงจันทน์" นอกจากนี้วัดองค์ต่อยังเป็นที ประกอบ พิธีที่สำคัญต่าง ๆ ทางราชการในสมัยก่อน เช่น พิธีถือน้ำ (เติมน้ำสัตยาบรรณ) ๆ อีกทั้งงานประเพณีบุญพระธาตุหลวงเสร็จสิ้นลง ยังต้องมาประกอบพิธี ทำบุญอยู่วัดองค์ต่อ - วัดอินแปง อีกทั้งจะถือว่างานประเพณีบุญพระธาตุเสร็จสิ้นลงอย่างสมบูรณ์

ภาพที่ 42 พระอุโบสถวัดพระเจ้าองค์ต่อมะหาวิหาร (วัดไชยะพุม)

พระเจ้าองค์ต่อสร้างโดยพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช ราวพ.ศ.2109 เพื่อเป็นที่ประดิษฐานพระเจ้าองค์ต่อที่นครเวียงจันทน์เป็นพระพุทธรูปขนาดใหญ่หล่อด้วยทองสำริด ซึ่งพระเจ้าไชยเชษฐา-ธิราชโปรดให้หล่อหลายองค์ซึ่งอาจได้

แรงบันดาลใจจากล้านนา เพราะเรายังพบพระเจ้าองค์ที่อยู่ในประเทศไทย เช่น พระเจ้าองค์ที่วัดศรีชมพู อำเภอบำบ่ง จังหวัดหนองคาย เพราะในสมัยหนึ่ง ไทยเองก็เคยเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรล้านช้าง

ภาพที่ 43 พระเจ้าองค์ที่ นครเวียงจันทน์

ลักษณะพระเจ้าองค์ที่ มีพระพักตร์ค่อนข้างใหญ่ พระเนตรใหญ่หรีดต่ำ พระนาสิกใหญ่ พระโอษฐ์กว้าง พระหัตถ์ค่อนข้างใหญ่จัดได้ว่าเป็นลักษณะ พระพุทธรูปศิลปะล้านช้าง เพราะพระวรกายสูงใกล้เคียงศิลปะล้านช้างรุ่นหลัง

ส่วนลิมหรืออุโบสถมีรูปแบบเดียวกับลิมวัดจันทบุรี แตกต่างกันที่งานประดับตกแต่ง ลิม(โบสถ์)วัดพระเจ้าองค์ที่ มีลักษณะอาคารไม่สูงมากนัก ตั้งอยู่บนฐานบัว ชุ่มประตูและหน้าต่างเป็นทรงยอดปราสาท น่าจะเป็นอิทธิพล ศิลปะรัตนโกสินทร์ เสาพาไลเป็นเสากลมขนาดใหญ่ หลังคามี 2 ชั้น การลดหลั่นชั้นหลังคาทั้งด้านหน้าและด้านหลัง หน้าบันเป็นงานประดับที่ถือลักษณะเฉพาะ คือ เป็นลายก้านขด และช่อดอกกัลลภกับ ป่านลมอ่อนโค้งเล็กน้อย และแผ่กว้างเหมือนสกุลช่างหลวงพระบาง และที่สำคัญมีใบระกา หาง

หงส์ สันนิษฐานว่า เป็นอิทธิพลศิลปะรัตนโกสินทร์ นอกจากนั้นยังมีจารึกด้านหลังบานประตูทางเข้าระบูนว่ามีการบูรณะเมื่อพ.ศ.2511

7.8.7 พระธาตุดำ

ภาพที่ 44 พระธาตุดำ กลางเมืองเวียงจันทน์

พระธาตุดำตั้งอยู่บริเวณวงเวียนไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่าสร้างเมื่อใดสันนิษฐานว่าน่าจะสร้างตั้งแต่พระเจ้าไชยเชษฐาธิราชย้ายเมืองหลวงมาเวียงจันทน์ราวพุทธศตวรรษที่ 22 คือเดิมพระธาตุหุ้มด้วยทองแต่ถูกสยามลอกเอาไปเมื่อครั้งยึดเวียงจันทน์ จึงเรียกว่า ธาตุดำ ตามตำนานเรื่องเล่ามีอยู่ว่าพระธาตุเป็นบริเวณทางเข้าออกเมืองบาดาลที่พญานาค 7 เศียรออกมาช่วยเหลือบ้านเมืองร่วมกับชาวบ้านในการสู้รบกับกองทัพสยาม

ลักษณะรูปทรงพระธาตุดำเป็นแปดเหลี่ยม ทรงระฆัง ที่มีขนาดใหญ่มีอยู่องค์เดียวในเวียงจันทน์มีอายุราวพุทธศตวรรษที่ 22 - 23 รูปเจดีย์คล้ายเจดีย์ฐานแปดเหลี่ยมสมัยกรุงศรีอยุธยาและล้านนา ดังนั้นอาจเป็นไปได้ว่าช่างชาว

ล้านช้างน่าจะนำมาพัฒนาเพื่อให้เป็นเอกลักษณ์เฉพาะโดยใช้วิธีการลบมุมให้เห็นเหลี่ยมหลายเหลี่ยมจนองค์ระฆังกลายเป็นทรงพุ่มคล้ายดอกบัว

พระเจ้าไชยเชษฐาธิราชทรงเป็นกษัตริย์มีเชื้อสายล้านนา และยังคงเสด็จไปเชียงใหม่ด้วย ด้วยเหตุนี้จึงได้อิทธิพลล้านนามาผสมผสานกับแบบล้านช้างเองเป็นสถาปัตยกรรม ศิลปะลาว – เวียงจันทน์ อายุสมัยหลังพุทธศตวรรษที่ 19 รูปแบบเจดีย์ ศาสนาศาสนาพุทธ – เถรวาท

7.8.8 วัดอินแปง

วัดอินแปงโบราณของเก่าพังทลายหมดแล้วแต่เริ่มบูรณะใหม่มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2454 (ค.ศ. 1911) เรื่อยมา จนช่วงหลังปี พ.ศ. 2513 โดยประมาณก็มีการบูรณะเพิ่มเติมอีกการบูรณะพระอุโบสถ วัดอินแปง และการเขียนจิตรกรรมฝาผนังได้มาแล้วเสร็จในช่วงปี พ.ศ. 2523-2528 (ค.ศ. 1980-1985)

ภายในวัดอินแปงมีสิ่งสำคัญ อาทิเช่น หอพระไตรปิฎก วัดอินแปง ถือเป็นหอพระไตรปิฎกแบบล้านช้างอย่างแท้จริงเพียงแห่งเดียวที่เหลือรอดจากการทำลายเมืองเวียงจันทน์ในรัชกาลพระเจ้าอนุวงศ์ เป็นอาคารก่ออิฐถือปูนขนาดเล็กในผังสี่เหลี่ยมผืนผ้า ฐานเป็นบัวเข่าพรมที่มีลวดบัวแบบลาวอย่างซับซ้อน เรือนธาตุด้านหน้าปรากฏประตู ส่วนที่เหลืออีกสามด้านเป็นหน้าต่างที่มีรายละเอียดอย่างมาก ประตูของหอพระไตรปิฎก ซึ่งมีลักษณะเป็นซุ้มประตูยอด ด้านในมีหงส์หันเข้าซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากศิลปะล้านนา ยอดปราสาทด้านบนและทวารบาลก็มีรูปแบบคล้ายคลึงกับศิลปะล้านนาเช่นกันลาว - เวียงจันทน์หลังพุทธศตวรรษที่ 19 วิหาร/อุโบสถศาสนาพุทธ – เถรวาท

พระธาตุวัดอินแปง เป็นธาตุในผังแปดเหลี่ยม โดยมีส่วนสำคัญอยู่ในทรงดอกบัวเหลี่ยมซึ่งถือเป็นเอกลักษณ์ของศิลปะล้านช้าง ฐานเป็นฐานบัวเข่าพรมในรูปของ “ขาสিংห์” ซึ่งแสดงความสัมพันธ์กับฐานสิงห์ในศิลปะอยุธยา

ตอนกลางและคล้ายคลึงอย่างมากกับส่วนเดียวกันของธาตุที่วัดองค์ตื้อ อ.ท่าบ่อ จ.หนองคาย

ภาพที่ 45 หน้าพระอุโบสถวัดอินแปง นครเวียงจันทน์

ลิมหรือโบสถ์วัดอินแปงน่าจะเป็นอิทธิพลช่างรัตนโกสินทร์เป็นฝีมือช่างไทยจากจังหวัดอุดรธานี พระเจ้าไชยเชษฐาธิราช พระองค์ทรงครองราชอยู่ระหว่างปี พ.ศ. 2093-2115 ช่วงแรกพระองค์ทรงได้รับการอภิเษกให้เป็นกษัตริย์ผู้ปกครองล้านนาพระราชบิดาสืบพระชนม์ลงกระทันหันจึงทรงกลับมาปกครองล้านช้างด้วยวามที่ทรงเป็นทั้งนักรบผู้กล้าหาญและราชาผู้ทรงธรรมจึงเป็นที่เคารพยำเกรง ของแว่นแคว้นใกล้เคียงเป็นเหตุให้มีผู้นำพระราชธิดามาถวายมีทั้งราชธิดากษัตริย์เชียงใหม่และได้ทรงอภิเษกสมรสกับธิดาของ พระยาแสนสุรินทร์(ชาวเมืองหนองคาย)ผู้เป็นเสนาบดีคู่บารมีของพระองค์ พระองค์ได้ย้ายเมืองหลวงสู่เวียงจันทน์ทางด้านพระพุทธศาสนาพระองค์สร้างพระใหญ่ที่เรียกว่าพระองค์ตื้อ

พญานาควัดอินแปลงทำด้วยเปลือกหอยสีเขี้ยวสวยงาม ตระกูลเอราปถะ พญานาคตระกูลสีเขี้ยว ลักษณะของพญานาคตระกูลสีเขี้ยว เป็นชนชั้นรองลงมา มีกำเนิดจากครุฑ (ภูเขนทร์/เจ้าปู่ศรีสุทโธ) เป็นพญานาคในชนชั้นปกครองในระดับรองลงมาตามความเชื่อในแต่ละภูมิภาคจะแตกต่างกันไปตามพื้นฐาน คือพญานาค ลักษณะตัวเป็นงูตัวใหญ่มีหงอนสีทองและตาสีแดง เกล็ดเหมือนปลา มีหลายสีแตกต่างกันไปตามบารมี บ้างก็มีสีเขี้ยว บ้างก็มีสีดำ หรือ บ้างก็มี 7 สี และที่สำคัญคือ นาคตระกูลธรรมดาจะมีเศียรเดียว แต่ตระกูลที่สูงขึ้นไปนั้นจะมีสามเศียร ห้าเศียร เจ็ดเศียรและเก้าเศียร นาคจำพวกนี้จะสืบเชื้อสายมาจากพญาเศษนาคราช (อนันตนาคราช) มีการเล่าขานถึงความศรัทธาของพญานาคว่า เหล่าพญานาค นั้นเป็นผู้ที่มีความเคารพ และศรัทธาในพระพุทธเจ้ามาก หลังจากที่มีการสร้างพระพุทธรูปขึ้นที่เมืองล้านช้าง ประเทศลาว ความเชื่อของลาวล้านช้าง มีนาคอยู่ถึง 15 ตระกูล ที่ปกป้องรักษาแม่น้ำสายต่างๆ อาทิเช่น

ตระกูลเอราปถะ พระองค์มีพระวรกายเป็นสีเขี้ยวเข้ม ปล้องพระนาภี (ท้อง) และพระเศียรเป็นสีทองเป็นพญานาคราชประจำองค์ท้าวสักกะเทวราช(พระอินทร์) ซึ่งเป็นพระโอรสของพญานาคโคสิรินาคราชกับนางพญาศรีนคราบาดาล(แม่ย่าศรีเมือง) ปกครองพญานาคฝั่งประเทศไทยทั้งหมด โดยเฉพาะบริเวณภาคอีสานเกือบทั้งหมด เวียงวังอยู่ที่คำชะโนดหรือวังนาคนินทร์ ซึ่งเป็นที่เชื่อมต่อระหว่างโลกมนุษย์กับเมืองบาดาล ซึ่งทั้งหมดอยู่ 3 แห่ง คือ

1. หนองคันแท บริเวณตอนใต้ของอิตปะ ประเทศจีน
2. บริเวณประเทศลาว กรุงเวียงจันทน์ ตอนนี้สร้างพระธาตุหลวง นครเวียงจันทน์ปิดทางขึ้นลงเรียบร้อยแล้ว และ

3. ที่พรหมประกายโลกหรือวังนาคินทร์ คำชะโนด อ.บ้านดุง จ.อุดรธานี) เจ้าปู่ศรีสุทโธฯ มีพระชายาหลายพระองค์แต่ที่เป็นมเหสีเอกคู่บารมีคือ นางพญานาคินีศรีปทุมมาวิสุทธิเทวี

ตำนานพญานาคไทย-ลาว

ลักษณะของพญานาคตามความเชื่อในแต่ละภูมิภาคจะแตกต่างกันไป แต่พื้นฐานคือ มีลักษณะตัวเป็นงูตัวใหญ่มีหงอนสีทองและตาสีแดง เกล็ดเหมือนปลา มีหลายสีแตกต่างกันไปตามบารมี บ้างก็มีสีเขียว บ้างก็มีสีดำ หรือบ้างก็มี 7 สี และที่สำคัญคือ ตระกูลธรรมด่าองค์ท่านจะมีเศียรเดียว แต่ถ้าตระกูลที่สูงขึ้นไปนั้นจะมี 3 เศียร 5 เศียร 7 เศียร และ 9 เศียร พญานาคจำพวกนี้องค์ท่านจะสืบเชื้อสายมาจากพญาเศษนาคราช (อนันตนาคราช) ผู้เป็นบัลลังก์ขององค์พระวิฆเนศวรารายณ์ปรมาตม ๓ เศียรสมุทร อนันตนาคราชเล่ากันว่าองค์ท่านจะมีกายที่ใหญ่โตมหึมา มีความยาวไม่สิ้นสุด มี 1000 เศียร ท่านเกิดทั้งในน้ำและบนบก เกิดจากครรภ์และจากไข่ มีอิทธิฤทธิ์สามารถบันดาลให้เกิดคุณและโทษได้ และท่านสามารถจะแปลงร่างเป็นเทพบุตรหรือเทพธิดารูปงามสวยงาม กล่าวหาว่า ทางฝั่งไทยและฝั่งลาวต่างมีกษัตริย์แห่งนาคราช หรือนาคาธิบดี แยกปกครองดูแลฝั่งลาว คือ พญาศรีสัตตนาคราช (นาคาธิบดีสีสัตตนาคราช) เป็นกษัตริย์พญานาค ฝั่งลาว มี 7 เศียร ฝั่งไทย คือ พญาศรี-สุทโธนาคราช (นาคาธิบดีสีสุทโธ) เป็นกษัตริย์พญานาค ฝั่งไทยมี 1 เศียร พญาศรีสุทโธ ท่านชอบจำศีลบำเพ็ญเพียรและปฏิบัติธรรม มีนิสัยอ่อนโยน มีเมตตา ไม่ชอบการต่อสู้ ชอบมาปฏิบัติธรรมที่ พระธาตุพนม โดยมอบหมายให้เหล่าอำมาตย์ดูแลแทน ในระหว่างที่หลบมาจำศีลภาวนา

ภาพที่ 46 พญานาควัดอินแปลง

1. พญาจิตรนาคราช ท่านรักสวยรักงาม มีเขตแดนปกครองของตน ตั้งแต่ตาลีฟู ถึงจังหวัดหนองคาย ตามแนวแม่น้ำโขง โดยมีที่สถิตินอยู่วัดหินหมากเป้ง

2. พญาโสมนาคราช มีเขตแดนปกครอง ตั้งแต่วัดหินหมากเป้งมา จนถึงวัดพระธาตุพนม สุดเขตแดนที่แก่งกะเบา พญาโสมนาคราชมีอุปนิสัย คล้ายพญาศรีสุทโธนาคราช คือชอบปฏิบัติธรรม จึงเป็นที่ไว้วางใจและโปรดปรานแก่พญาศรีสุทโธนาคราช

3. พญาชัยยมนาคราช มีเขตแดนจากแก่งกะเบา เรื่อยไปจนสุดแดนที่ปากแม่น้ำโขง ลงทะเลในเขมร ท่านนี้มีฤทธิ์เดชมาก ชอบการรณรงค์ ทำสงคราม คือ ชอบการต่อสู้เป็นนิสัย

พญานาค เป็นราชาแห่งงู จัดเป็นเดรัจฉานด้วย เพราะมีลำตัวไปทางขวางและไม่สามารถบรรลุธรรมได้ แต่ก็จัดอยู่ฝ่ายสุคติภูมิ อยู่สวรรค์ชั้นจาตุมหาราชิกา

7.8.9 สวนเจ้าอนุวงศ์ (Chao Anouvon)

สวนเจ้าอนุวงศ์ หรือที่หลายๆ คนรู้จักกันในนามริมโขงไนท์มาร์เก็ต (ตลาดนัดกลางคืนที่ใหญ่ที่สุดในเวียงจันทน์) ตั้งอยู่ริมแม่น้ำโขง มีเพียงสินค้า มาวางขายเหมือนถนนคนเดินเมืองไทยแต่ที่นี่มีลานกิจกรรมที่เป็นจุดชมวิวพระอาทิตย์ตกดินที่สวยงามที่สุดของเวียงจันทน์ มองโค้งน้ำที่ทอดตัวอยู่ลิบๆ แลเห็นอีกฟากฝั่งไทยเจือจางบรรยากาศสบายตาสบายใจมีลมเย็นๆพัดกระทบผิวกายทำให้สดชื่น

ภาพที่ 47 สวนเจ้าอนุวงศ์ (ตลาดนัดกลางคืน)

ภาพที่ 48 สถานที่ออกกำลังกายริมแม่น้ำโขงช่วงเช้าๆ ของแต่ละวัน

นอกจากนี้ตรงลานยังกลายเป็นพื้นที่ออกกำลังกาย เห็นคนลาว
หลากหลายวัย ออกมาเต้นออกกำลังกาย บ้างก็เดินบ้างก็วิ่ง ท่ามกลางแสง
สุดท้ายที่พระอาทิตย์จะอัสดง จนอดคิดไม่ได้ว่าช่างเป็นสถานที่ออกกำลังที่โร
แมนติคที่สุดเท่าที่เคยพบมาในชีวิต

**จึงกล่าวได้ว่า นครเวียงจันทน์ เมืองหลวงแห่ง สปป.ลาว เป็นดั่ง
ดินแดนแห่งสวรรค์บนดินสำหรับคนที่รักสงบ เงียบ ไม่พลุกพล่าน เป็นเมือง
แห่งพุทธะ คือ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน และเป็นเมืองแห่งความสามัคคีเพื่อ
พัฒนาประเทศชาติให้เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วภายในปี 2563 ตามนโยบาย
ของรัฐบาล**

บรรณานุกรม

1. หนังสือ/งานวิจัย

คำพา พอนแก้ว. (2012). **ปะหวัดสาตลาว**. พิมพ์ครั้งที่ 2. โฮงพิมพ์สีสะหวาด.
หลวงพระบาง.

ชิดมโน. (2533). **พระพุทธศาสนาในนานาประเทศ**. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.

ดวงไช หลวงพะสี. (2014). **คู่มือพงสาวะดานลาว คนลาวแผ่นดินของลาว**.
เวียงจันทน์. อ้ายหนูน้อย.

ทรงคุณ จันทจร. (2551). **แขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตย**
ประชาชนลาว: เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม. มหาสารคาม:
สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ทรงวิทย์ แก้วศรี. (2530). **ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา เล่ม 10**
พระพุทธศาสนาในอินโดจีน. กรุงเทพฯ: การศาสนา.

พิชัย ศรีภูไฟ. (2532). **สตรีในวรรณกรรมอีสาน**. ปริญญาโท ศศ.ม.
มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2540). **พระพุทธศาสนาในเอเชีย**.
กรุงเทพฯ: ธรรมสภา.

พระมหาเมธีวรคุณ (คำผุน พิลาวงส์). (2013). **วัดชนะท่าและปะเพนิบูราน**
ลาว. พิมพ์ครั้งที่ 2. เวียงจันทน์: ดวงมาการพิมพ์.

พระมหาอุทัย ธรรมสาโร. (2516). **พระพุทธศาสนาและโบราณคดีในเอเชีย**.
กรุงเทพฯ: เฟื่องอักษร.

พระราชธรรมนิเทศ (ระแบบ จิตตญาณ). (2536). **ประวัติศาสตร์**
พระพุทธศาสนา. กรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.

มานะ มาลาเพชร. (2533). “ลาว.” เอเชียรายปี 1990/2533 :18.

วิทย์ บัณฑิตกุล. (2555). **สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว**. กรุงเทพฯ: สถาพรบุ๊คส์.

ศูนย์อินโดจีนศึกษา วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา. (2551).

ข้อมูลพื้นฐานสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. ชลบุรี:

สาธิต ทิมวัฒนบรรเทง. (2559). **การศึกษาและสร้างสรรค์พุทธศิลป์ใน
วัดสี่สะเกด/หอพระแก้ว/พระธาตุหลวง/ประตูชัยเมืองนครหลวง
เวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในศิลปะ
รูปแบบโพสต์โมเดิร์นสมัยใหม่**. วารสารมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สันฐิตา กาญจนพันธุ์. (2547). **แนวคิดเกี่ยวกับมนุษย์และสิ่งแวดล้อม**.

ภาควิชาภูมิศาสตร์คนสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

เสถียร โพธิ์นันทะ. (ม.ป.ป.). **ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา ฉบับมุขปาฐะ
เล่ม 2**.

สมหมาย ศรีบุญเรือง. (2554). **การสร้างอัตลักษณ์ผู้หญิงลาวโดยรัฐบาล
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตั้งแต่ ค.ศ. 1975
ถึงปัจจุบัน**. เชียงใหม่: ปริญญาานิพนธ์ ศศ.ม. เชียงใหม่:
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อนันท์ พุฒิชิต. (2555). **การเชิดชูวีรกรรม: การเมืองชาตินิยมกับการ
ดำรงอยู่ของรัฐสังคม นิยมลาวในยุคโลกาภิวัตน์**. เอกสารอัดสำเนา.

อรรถพล สาคุ่ม. (2548). **ผลกระทบของการพัฒนาและโลกาภิวัตน์ต่อ
ทรัพยากรธรรมชาติในแม่น้ำโขงตอนบน : การหายไปของปลา**.
เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

2. วารสาร/ออนไลน์

คู่มือเที่ยวหลวงพระบาง. (2561). **บทความ: เกี่ยวกับหลวงพระบาง.** [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://go-Lao.com/blog/> (1 มีนาคม 2561)

คำสุข แก้ววงสาย. (2559). **ลิมเวียงจันทน์: รูปแบบ สุนทรียภาพ และ คติสัญลักษณ์.** วารสารศิลปกรรมศาสตร์ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 มหาวิทยาลัยขอนแก่น กรกฎาคม-ธันวาคม

พระราชวังหลวงพระบาง. 0221. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.thaigoodview.com/node/12876> (1 มีนาคม 2561)

ศรีทัต ชูตา. (2551). **บทสำรวจแนวความคิดเกี่ยวกับยุคหลังสมัยใหม่.** หาดใหญ่วิชาการ. 6, 1 (ม.ค.-มิ.ย. 2551) : 51-64.

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนร่วมกับสถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. **สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว** ข้อมูลออนไลน์ เข้าถึงได้จาก <https://toi.boei.go.th/information/download/251>

สถานที่ท่องเที่ยวลาว. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.somsirtuors.Com/ContentID=ContentID-100623152424876> (1 มีนาคม 2561)

UNESCO World Heritage Centre. (2014). **“Town of Luang Prabang”** [online]. Available <http://whc.unesco.org/en/list/479> (15 July 2014).

Douglas, Mary. (1970). **Natural Symbols : Explorations in Cosmology.** London : The Cresset Press,
<https://jinpizz.wordpress.com/วิถีชีวิต/>

<https://sites.google.com/site/weblawwichakhxm/silp-wathnthrm-laea-prapheni-prathes-law>

http://puzinnian.blogspot.com/2010/01/blog-post_8975.html

<https://sites.google.com/site/jutapron1012/bth-thi1-prawati-laea-khwam-sakhay-khxng-phraphuthth-sasna/1-1-kar-pheyphae-phraphuthth-sasna-khea-su-prathes-pheuxn-ban-laea-kar-nabthux-phraphuthth-sasna-khxng-prathes-pheuxn-ban-ni-paccuban>

<http://watmai.atspace.com/laos.htm>

